

ΕΙΣΑΓΩΓΗ MATIE HELELI'N

M'ō wō nun'n

Nwan s̄uanlan d̄ie y'ō le Matie? Matie, mō b̄e f̄ele yí biekun Altfe Levi'n (Maak̄i 2.14, Luku 5.27), an̄n ō wō Zozi mmōf̄ue bulu n̄un nnyuan n̄n anun bie. Ō dide ajule man *Lōm̄un awaa m'ō sie Izalaȳe m̄an'n. Zozi m̄ele s̄u, Zuf̄u k̄un m'ō dide ajule s̄ō'n man Lōm̄un'n, Zuf̄u'n-mō bu yí k̄e ō t̄i et̄ef̄ue kp̄ili k̄pa. B̄e k̄p̄ō s̄uanlan s̄ō'n k̄pa. Ō sanl̄n k̄e ō b̄uka Izalaȳe mgb̄ōf̄ue'n-mō. Nan Zozi d̄ie, ō'a nwun Matie anw̄un anwunn̄voe. Ō'a f̄ele yí k̄e ō yáci ajule junman'n m'ō di'n nán ō káci yí s̄uanlan. Yé nzi man Matie anw̄un ej̄ole d̄ōun, nan k̄e b̄e le k̄p̄n b̄e kele'n, yí yê ō heleli ej̄olek̄pa eht̄ ō.

Ej̄olek̄pa s̄ō n̄n anun, Matie le kele yé k̄e Zozi Kilisi t̄i Izalaȳe Belemgbin Nḡuandef̄ue, ō fi belemgbin *Davidi af̄ilie n̄n anun. Yí dein yê Nyanm̄tan nannd̄l̄t̄i yí mgb̄ōmanf̄ue'n-mō as̄u daba ō b̄ōl̄t̄i Izalaȳe amma'n-mō an̄ch̄uba k̄e c̄tan k̄un ō 'ba le b̄é t̄i ō.

Matie 'b̄ō yí ej̄olek̄pa n̄n ab̄u'n, ō le kan yé Zozi anan'n-mō n̄un yí aw̄ole n̄n anw̄un ej̄ole (yí t̄i 1-2). Ō le kele k̄e Z̄van B̄at̄isi k̄p̄n̄l̄n s̄ōn̄l̄n Zozi ō n̄n k̄e Ab̄ōsanm̄un k̄p̄n̄l̄n s̄ōl̄i Zozi n̄tanl̄n'n (3.1-4.11). Ēse ō man ȳe nwun as̄inb̄enw̄un ninnḡe mō Zozi ȳōl̄t̄i n̄un ej̄ole'n-mō m'ō hanl̄n wō Galile m̄an n̄n anun'n (4.12-18.35). Ej̄olek̄pa n̄n ayuel̄t̄e, ō man ȳe nwun k̄e Zozi h̄ōl̄t̄i Zoluzal̄em̄un, l̄ka mō yí mgb̄ōf̄ue'n-mō hunlin yí k̄ul̄b̄wa n̄n as̄u m'ō fi ewue nun tinngel̄t̄i'n (19-28.15). Eht̄ anzin, Zozi n̄un yí menian'n-mō k̄ō yia b̄uka k̄un as̄u Galile m̄an n̄n anun el̄ō (28.16-20).

Ɛjɔɛkpa ɛht anun, yɛ nwun kɛ Zozi hehelelt Anwunno Belemgbin Mân n̄n anwɔn ninngɛ dɔɔn. Matie a hohuan nunhan nnun m'ɔ wɔwalt kpa n̄n anwan: (1) Zozi ɛ kan kele yí menian'n-mɔ kɛ bɛ kp̄n bɛ bu Anwunno Belemgbin Mân n̄n anun amanmuo'n (yí ti 5-7). (2) Zozi ɛ kele yí menian bulu n̄n nnyuan'n kɛ bɛ kp̄n bɛ bɔ Anwunno Belemgbin Mân n̄n anwɔn ɛjɔɛ'n kpayɛ'n (yí ti 10.5-42). (3) Zozi ɛ kan Anwunno Belemgbin Mân n̄n anwɔn ɛjɔɛ ɔ bu yí anyɔndala nun (yí ti 13). (4) Zozi ɛ kan ɛɛ ɛyɔɛ n̄n ɛɛ face n̄n anwɔn ɛjɔɛ (yí ti 18). (5) Zozi ɛ kan mân n̄n ayuelɛ ɔ n̄n kɛ ɔ 'kp̄n bua menian'n-mɔ kɔalaa ndɛɛ n̄n anwɔn ɛjɔɛ (yí ti 24-25).

Zozi Kilisi anan-mɔ dunman'n
(Luku 3.23-38)

¹ Ɛ 'nwun Zozi Kilisi anan-mɔ dunman'n, ɔ bɔ yí bu *Abalahamɔn ɛɔ dede ɔ s̄n belemgbin *Davidi ɛɔ nán ɔ'a tɔ Zozi.

² Abalahamɔn wɔlt Izakt, nán Izakt a wɔ Zɔakɔbɔ, Zɔakɔbɔ a wɔ Zuda n̄n yí nianman'n-mɔ, ³ Zuda a wɔ Falɛst n̄n Zala. BÉ nin y'ɔ le Tamaa. Falɛst a wɔ Ɛstɔmɔn, Ɛstɔmɔn a wɔ Alamɔn, ⁴ Alamɔn a wɔ Aminnandabɔ, Aminnandabɔ a wɔ Naasɔn, Naasɔn a wɔ Saltmɔn, ⁵ Saltmɔn a wɔ Boozi. Yí nin y'ɔ le Lahabɔ. Boozi a wɔ Obɛdt. Yí nin y'ɔ le Lutɔ. Obɛdt a wɔ Zese, ⁶ Zese a wɔ Davidi, Davidi a wɔ Salomɔn. Yí nin'n tɔ Uli ayt daba. ⁷ Salomɔn a wɔ Oloboamɔn, Oloboamɔn a wɔ Abia, Abia a wɔ Asafɔ, ⁸ Asafɔ a wɔ Zozafatɔ, Zozafatɔ a wɔ Zolamɔn, Zolamɔn a wɔ Oziasɔ, ⁹ Oziasɔ a wɔ Zoatamɔn, Zoatamɔn a wɔ Akazɔ, Akazɔ a wɔ Ezekiazɔ, ¹⁰ Ezekiazɔ a wɔ Manase, Manase a wɔ Amɔn, Amɔn a wɔ Zoziastɔ, ¹¹ Zoziastɔ a wɔ Zekonia n̄n yí nianman'n-mɔ.

MĒLE sɔ nɪn anun yê bE hylɪ IzalayE amma'n-mɔ hɔɪ Babilɔnɔn ɔ.

¹² Mɔ bE hɔɪ Babilɔnɔn'n, nán Zekonia a wɔ SalatiE, SalatiE a wɔ Zolobabelɪ, ¹³ Zolobabelɪ a wɔ Abiwudi, Abiwudi a wɔ Eliakimɔn, Eliakimɔn a wɔ Azɔɔ, ¹⁴ Azɔɔ a wɔ Sadɔki, Sadɔki a wɔ Akimɔn, Akimɔn a wɔ Eliwudi, ¹⁵ Eliwudi a wɔ Eleazaa, Eleazaa a wɔ Matan, Matan a wɔ Zɔakɔbɔ, ¹⁶ Zɔakɔbɔ a wɔ ZozEfu. Yí yɪ y'ɔ le Mali. Mali sɔ'n, yí yê ɔ wɔɪ Zozi mɔ bE fELe yí *Kilisi nɪn ɔ.

¹⁷ KE ɔ fi Abalahamɔn bELe sɔ dede m'ɔ kɔ ju Davidi bELe sɔ'n, bE tɪ sɪE bulu nɔn nnan, yê ɔ fi Davidi bELe sɔ dede m'ɔ kɔ ju mELe mɔ bE hylɪ IzalayE amma'n-mɔ bE hɔɪ Babilɔnɔn'n, bE tɪ sɪE bulu nɔn nnan biekun, eSe dede m'ɔ kɔ ju Kilisi nɪn awɔle'n, bE tɪ sɪE bulu nɔn nnan.

Zozi Kilisi awɔle'n
(Luku 2.1-7)

¹⁸ E 'nwun KE ɔ kpɪnlɪn yɔɪ mɔ bE wɔɪ Zozi Kilisi'n. Anɪn Mali m'ɔ tɪ yí nin'n, ɔ nɔn ZozEfu b'a ja bÉ nwɔn. Nan asannan nán ZozEfu a fa Mali atɔnɔle'n, WawE Nwanzan-nwanzan'n tunmin'n kɔ man Mali kɔ nwɔnnzE. ¹⁹ ZozEfu m'ɔ tɪ yí hun'n tɪ sɔanlan sESe. Yê kEmɔ ɔ ngulo man KE ɔ bɔ Mali anwɔn eɔɔle ɔ kele menian'n-mɔ, ɔ fualɪ KE ɔ nɔn yí bE 'tɪtɪ nɪtalɪE nun.

²⁰ KEmɔ anɪn ajɔnlɪn sɔ'n wɔ yí ti anun'n, yÉ Mɪn bɔfɔE'n kɔn kɔ a kɔ hɪn yí elalɪE. Yí nwan: “Belemgbin *Davidi anɔnman ZozEfu, n'E hybhyɔɔn wɔ bu ast, fa Mali sie wɔ nwɔn KE wɔ yɪ. ɔ sanɪn KE baa'n m'ɔ le nwɔnnzE yí'n fi WawE Nwanzan-nwanzan'n. ²¹ ɔ 'ba wɔ baa belenzua kɔn. Baa sɔ'n, E 'ba tɔn yí Zozi, yí dein yê ɔ 'ba le yí menian'n-mɔ fi bÉ eɪE nɪn anun ɔ.”

²² Eɪɪ kɔalaatin walɪ maan eɔɔle'n mɔ yÉ Mɪn manɪn yí kpɔmanfɔE'n hanɪn'n kpɪnlɪn sɔ. Yí nwan:

²³ Nɪan, talua muan'n 'ba nwɔnnzE,

ɔ 'ba wɔ baa belenzua kɔn.
Baa sɔ'n, bɛ 'ba fɛlɛ yɪ Emannuɛ.

(Emannuɛ, yɪ bɔ y'ɔ le kɛ Nyanmtan nɔn yɛ tɪ.)

²⁴ Mɔ Zozeɔ fi nafɛlɛ nɔn anun tinngeɔ'n, ɔ yɔɔɔ
like'n mɔ yɛ Mɔn bɔɔɔɔ'n heɔɔɔ yɪ'n. ɔ sɔɔɔ Mali nun
ɔ falt yɪ kacili yɪ yɪ. ²⁵ Nan kɔsɔ ɔ nɔn yɪ b'a nna man
dede Mali wɔɔɔ yɪ wa belenzua'n nán ɔ'a tɔn yɪ Zozi.

2

Ngɛɛɔɔɔ'n-mɔ 'ba kɔɔɔɔ Zozi bɛ sɔ yɪ

¹ Bɛ wɔɔɔ Zozi Zude mán nɔn anun kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yɪ
Betelehɛmɔn nɔn asɔ. Mɛɛɛ sɔ'n, anɔn belemgbin *Elɔɔɔ
y'ɔ sie Zude mán nɔn ɔ. Mɔ bɛ wɔɔɔ Zozi'n, ngɛɛɔɔɔ'n-
mɔ mɔ bɛ nɔn nzalama'n, bɛ fi lɔka mɔ sɛnzɛ'n fite'n,
bɛ walɔ Zoluzalɛmɔn ɛbɛɛ. ² Mɔ bɛ juli ɛbɛɛ'n, nán
b'a bisa menian'n-mɔ kɛ: “Zufɔ'n-mɔ belemgbin'n mɔ
b'a wɔ yɪ'n, ɔ wɔ nin? Y'a nwun yɪ nzalama'n sɛnzɛ
afitelɛ ɛɔ, yɛ walɔ kɛ yɛ 'ba a sɔ yɪ.”

³ Mɔ belemgbin Elɔɔɔ ɔ nɔn Zoluzalɛmɔn kulo nɔn
asɔ menian'n-mɔ kɔalaa tɔɔɔ ɛɔɔɔ sɔ'n, bɛ nɔn wɔsɔɔɔ
bɛ. ⁴ Belemgbin Elɔɔɔ kɔ yia Nyanmtan *tɛɛyɔɔɔ
mgbain'n-mɔ kɔalaaɔn, ɔ nɔn *mala nɔn asɔ mgbain'n-
mɔ nán ɔ'a bisa bɛ lɔka m'ɔ sɛ kɛ bɛ wɔ *Kilisi'n. ⁵ Bɛ
nwan: “ɔ sɛ kɛ bɛ wɔ yɪ Betelehɛmɔn, Zude mán nɔn
anun. ɔ sanɔn kɛ ɛɔɔɔ mɔ Nyanmtan kɔɔmanɔɔɔ'n
hɛɛɛɔɔ'n y'ɔ le kɛ:

⁶ ɛmɔ Betelehɛmɔn amma mɔ ɛmɔ wɔ Zude mán nɔn
anun'n,

ɛmɔ kulo'n tɪ man kulo kaan
wɔ Zude kulo mgbili'n-mɔ afian.

ɔ sanɔn kɛ bɛ 'ba wɔ sɔanlan kɔn bɛ tɔ ɛmɔ anun.

Sɔanlan sɔ'n yɛ ɔ 'ba nɔn Izalayɛ amma'n-mɔ

mɔ bɛ tɪ mɪn dɛɛ nɔn asɔ

ke bua entanfue ntan yí mmua'n-mo asu'n."

⁷ Mo belemgbin Elodt tɪlti ejole so'n, o ko fele ngelɛfue'n-mo nɪtalɛ nun o ko bisa bɛ mɛɛ kpa bɔkɔɔ mo nzalama'n fitelt'n. ⁸ Ehi anzin, o ko swan bɛ Betelehɛmɔn elɔ, yí nwan: "Emo hɔ Betelehɛmɔn elɔ, nán be hɔ kpúndɛ batɔnman so'n kpa. Se emo nwun yí a, be mán mín nzu tí, maan mín kusɔ n gó n zú yí bie."

⁹ Mo belemgbin Elodt hanlɪn so helelt bɛ yuelɪ'n yɛ be hɔlti o. Mo be 'ko'n, be 'ntan an, antɪn nzalama'n mo be nwunlin yí senze afitelɛ elɔ'n li bɛ nyunnun. O li bɛ nyunnun dede m'o juli sua'n mo batɔnman kaan'n wɔ nun nɪn ati so'n, o ko jinlan. ¹⁰ Nzalama so'n mo be nwunlin yí'n man be ko li fe kpili kpa. ¹¹ Be ko wɔlɔ sua nɪn anun be ko nwun batɔnman'n o nɔn yí nin Mali. Be ko kutɔ be ko su batɔnman'n. Mo be sult yí yuelɪ'n, be ko tutulu bɛ bóɛ'n-mo anun. Be ko fa ninnge nsan mo yí nwɔn cian kpa'n be ko fi yí ata. Kɔn tɪ esika emanlan. Kɔn tɪ *ansan mo be yala yí a, o ban fanlan. Yɛ kɔn kusɔ tɪ minli mo be fa be yo ayile anaan anatɪɪ. ¹² Ehi anzin, Nyanmɪtan ko hɪn bɛ elalɛ ke nán be sa bɛ nzin be sɪn belemgbin Elodt anwɔn elɔ kún. O man be sɪnlɪn lɪka fufɔɛ be hɔlti bɛ kulo.

Be nɔn Zozi 'ba ho Ezipiti mân nun

¹³ Mo ngelɛfue'n-mo hɔlti'n, yɛ Mɪn bɔfue'n kɔn ko a ko hɪn Zozeɔ elalɛ, yí nwan: "Zozeɔ, jasɔ fa batɔnman'n nɔn yí nin nwanndi ko tanlan Ezipiti mân nɪn anun elɔ. Se n ganlɪn n gelet man wó ke e sá bála a, n'ɛ ba. O sanlɪn ke, belemgbin Elodt 'kpɔndɛ ke o kun batɔnman'n."

¹⁴ Kɔngɔɛ so nɪn ala, Zozeɔ ko fa batɔnman'n nɔn yí nin, be ko nwanndi be ko ho Ezipiti. ¹⁵ Be wɔ elɔ dede

belemgbin Elodt wuli nán b'a sa b'a a. Yí sò'n, ejòlè'n mɔ Nyanmtan manlɛn kpɔmanfɔɛ'n hanlɛn yí daba nɛn a kpɛn sɔ. Yí nwan:

M'an han m'an hele m'ɛn wa'n kɛ ɔ fi Ezipiti ɔ jásv.

Mmatɔnman nganngan'n-mɔ ehuan'n

¹⁶ Mɔ belemgbin Elodt nwunlin kɛ ngɛlɛfɔɛ'n-mɔ a laka yí'n, ɔ fɛlɛ ɛya kpa. ɔ tɛtɛlɛ ɔtan'n mɔ ngɛlɛfɔɛ'n-mɔ nwunlin nzalama'n dede a, anɛn ɔ'a nwun kɛ batɔnman'n ka kaan di afɔɛ nnyuan. Yí ti, ɔ kɔ sɔan yí nzalafɔ'n-mɔ Betelehɛmɔn nɔn kulo'n-mɔ kɔalaa mɔ bɛ mantan mantan yí'n-mɔ asɔ kɛ bɛ hó hún mmatɔnman mmelenzua mɔ b'a li afɔɛ nnyuan'n, ɔ nɔn bɛ mɔ bɛ lili man afɔɛ nnyuan'n kɔalaaɛn. ¹⁷ Kɛ ɔ yɔlɛ mɔ Nyanmtan kpɔmanfɔɛ Zolomin ejòlè'n m'ɔ hanlɛn'n kpɛnɛn sɔ nɛn anɛn. Yí nwan:

¹⁸ Bɛ tɛlɛ ɛtan nɔn esuan nɔn awólɛ mgbili

Lama kulo nɛn asɔ.

Lasɛɛ yê anɛn ɔ lɛ sun yí mma'n-mɔ ɔ.

ɔ ngulo man kɛ bɛ kpata yí,

ɔ sanlɛn kɛ yí mma'n-mɔ a wu.

Zozɛfɔ-mɔ fi Ezipiti bɛ 'ba sa bɛ ba

¹⁹ Mɔ belemgbin Elodt wuli'n, yé Mɛn bɔfɔɛ'n kɔn walɛ hɛnɛn Zozɛfɔ ɛlalɛ Ezipiti mân nun. ²⁰ Yí nwan: “Zozɛfɔ, jásv fa batɔnman'n nɔn yí nin sa kɔ Izalayɛ mân nɛn anun. ɔ sanlɛn kɛ, bɛ mɔ anɛn bɛ lɛ kpɔnndɛ batɔnman'n bɛ kun yí'n, b'a yue wu.”

²¹ ɛhɛ a, Zozɛfɔ kɔ jásv ɔ kɔ fa batɔnman'n nɔn yí nin, bɛ kɔ sa kɔ hɔ Izalayɛ mân nɛn anun. ²² Mɔ Zozɛfɔ juli ɛbɛlɛ m'ɔ tɛlɛ kɛ Aakelawusi a li yí sɛ Elodt aja ɔ'a kaci Zude belemgbin'n, ɔ sulolɛ ɛbɛlɛ lɛka sɔ nɛn anun ɛtanlan. ɛlalɛ nun, mɔ Nyanmtan helelɛ yí atɛn

m'ɔ di ke ɔ stɔn sɔ'n, Zozeɔvɔ bɔlt yí ti Galile mân nɔn anun. ²³ M'ɔ hɔlt juli elɔ'n, ɔ tanlanlɔn kulo'n mɔ be fele yí Nazaleti nɔn asɔ. ɔ man ejɔle'n mɔ Nyanmtan mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ hanlɔn nɔn a kpɔn sɔ. Bɛ nwan: Bɛ 'ba fele yí Nazaleti sɔanlan.

3

Zɔvan Batisi 'ba han Nyanmtan Anɔvan Ejɔle'n

(Maaki 1.1-8, Luku 3.1-18, Zɔvan 1.19-28)

¹ Mɛle sɔ nɔn anun, sɔanlan kɔn kɔ fite Zude mân nɔn anun ewâ nɔn anun. Sɔanlan sɔ'n, be fele yí *Zɔvan Batisi. ɔ kan Nyanmtan Anɔvan Ejɔle'n ɔ kele menian'n-mɔ. ² ɔ kan ke: “Emɔ nún bɛ nwɔn be yáci bɛ abalabɔ ete'n. ɔ sanlɔn ke Anwunno Belemgbin elie mɛle nɔn a kpunngɛ.” ³ Zɔvan sɔ'n yê Nyanmtan kpɔmanfɔɛ *Ezayi hanlɔn yí ejɔle daba ke:

Sɔanlan bie le tɔan ewâ nɔn anun elɔ ke:

Emɔ sésie yé Mɔn atɔn'n, be mán ɔ tɔnngɛ fɔ́ún!

⁴ Zɔvan taladɛ'n m'ɔ wula'n, be le svamo enyuan yê b'a nwɔn ɔ, yê naan kpolo beletɔ hyt yí afian. Tɛtɛɔvabɔva nɔn wɛ yê ɔ di ɔ. ⁵ Zoluzalemɔn menian nɔn Zude mân nɔn anun menian, ɔ nɔn bɛ mɔ bɛ kulo'n-mɔ mantan asue Zuludɔn'n, be ba Zɔvan anwɔn ebɛle. ⁶ Bɛ kan bɛ ete'n kɔvalaa menian'n-mɔ anyunnun be man Zɔvan sɔntɔn bɛ asue Zuludɔn nɔn anun.

⁷ Mɔ Zɔvan nwunlin ke *Falisifɔɛ nɔn *Sadusifɔɛ'n-mɔ dɔvɔn le ba maan ɔ sɔntɔn bɛ'n, yí nwan: “Ati anun ete mma ke owol! Nwan yê ɔ selɔ emɔ ke esɔntan nɔn ala kɔvala ke ɔ de bɛ fi Nyanmtan sikpe nɔn anwɔn ɔ? ⁸ Yí ti, emɔ yó nyɔlɛ m'ɔ kele ke emɔ a kaci bɛ abalabɔ ete'n b'a fa bɛ nwɔn b'a man Nyanmtan. ⁹ Nan nán be se bɛ nwɔn ke: ‘Yé sɔ y'ɔ le *Abalahamɔn, yí ti Nyanmtan ngɔvala man yé like fíí yɔ.’ Afɔ mɔn kan

mɪn kele ɛmɔ kɛ Nyanmɪtan kʋala kɛ ɔ fa nyɔbɔɛ ɛhɪ-
mɔ kaci Abalahamɔn amma. ¹⁰ B'a si akunman nɪn a yue.
Baka biala m'ɔ nzu man mma kpa'n, bɛ 'kpɛ bɛ tʋ sɪn
nɪn anun.

¹¹ “Mɪn dɪɛ, mɪn fa nzue mɪn sɔntɪn ɛmɔ m'ɔ kele kɛ
ɛmɔ a kaci bɛ abalabɔ'n. Nan sʋanlan'n m'ɔ fi mɪn nzin
ɔ lɛ ba'n, ɔ le tunmin tala mɪn. Mɪn nzɛ nvata man kɛ
mɪn nyannjɪ yɪ ja mgbabɔɔ nyanman'n bɔbɔ mgban ɔ.
Yɪ dɪɛ, ɔ 'ba fa Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n nʋn sɪn
ɔ sɔntɪn ɛmɔ. ¹² ɔ le yɪ huhuamɔ'n yɪ sa nun, ɔ 'ba
huhu *bele mma kpa'n ɔ fa sie yɪ esie nɪn anun, nan ɔ ju
ewula'n gua sɪn'n m'ɔ nnun man lɛ nɪn anun.”

Zʋan 'ba sɔntɪn Zozi

(Maakt 1.9-11, Luku 3.21-22)

¹³ Mɛɛ sɔ nɪn anun, Zozi fi Galile mɪn nɪn anun ɔ walt
asue Zuludɪn nɪn anʋan Zʋan anwɔn ɛbɛɛ kɛ ɔ sɔntɪn
yɪ. ¹⁴ Zʋan a nne a ndɔ man nun, yɪ nwan: “Mɪn yɛ ɔ
fata kɛ m ba wɔ nwɔn m man ɛ sɔntɪn mɪn ɔ. Nan wɔ
dɪɛ, wɔ lɪɪ yɛ ɛ lɛ ba maan mɪn sɔntɪn wɔ ɔ!”

¹⁵ Mɔ Zʋan anʋan tɔɪ'n, Zozi nwan: “Dɔɛ mɔ yɛ wɔ
nun'n, tie nán sɔntɪn mɪn. ɔ sanɪn kɛ, ɛbɛɛ nɪn anun yɛ
yɛ 'ba yɔ like m'ɔ tɪ sɛsɛ wɔ Nyanmɪtan anyunnun ɔ.”
ɛhɪ a, Zʋan kɔ tie ɔ kɔ sɔntɪn Zozi.

¹⁶ Mɔ Zozi fi asue nɪn anun ɔ 'fite'n, anwunno kɔ buke.
Zozi 'ntan an, anɪn Nyanmɪtan Wawɛ'n lɛ ju ɔ ba yɪ nwɔn
kɛ abubule. ¹⁷ ɛbɛɛ ala, anɪɛ kʋn kɔ te anwunno ɛɔ kɛ:
“Sʋanlan ɛhɪ tɪ mɪn ehulo Baa, m'an fa mɪn lʋa'n kʋalaa
m'an wula yɪ nun.”

4

Abɔnsanmɔn 'ba sɔ Zozi nɪn

(Maakt 1.12-13, Luku 4.1-13)

¹ ɛhɪ anzin, Nyanmɪtan Wawɛ'n kɔ fa Zozi asue Zuludɪn
nɪn anʋan ɔ nʋn yɪ kɔ hɔ ɛwâ nɪn anun. ɛbɛɛ,

Abɔnsanmɔn kɔ sɔ yí kɔ nɔan. ² Zozi kɔ hyɛ ɛhɔɛ kɔngɔɛ nɔn eyua dede cɛan abulanan. Mɔ cɛan abulanan'n sɔnlɛn'n nán ɛhɔɛ a hun yí. ³ Abɔnsanmɔn kɔ kpɔ yí. Yí nwan: “Sɛ Nyanmɛtan Awa y'ɔ le wó sakpa a, anɛn kan kele nyɔbɔɛ ɛhɛ-mɔ maan bɛ káci kpaɔn.”

⁴ Mɔ Abɔnsanmɔn hanɛn sɔ'n, Zozi nwan: “B'a hɛɛ wɔ ɛhɛɛ ɛjɔɛ nɛn anun kɛ:

Nán kpaɔn ala yê sɔanlan di a, ɔ nyan ngɔan ɔ.

Nan ɛjɔɛ biala m'ɔ fi Nyanmɛtan anɔan kɔ fite'n, ɔ man sɔanlan nyan ngɔan.”

⁵ ɛhɛ a, Abɔnsanmɔn nɔn yí kɔ hɔ Zoluzalemɔn m'ɔ tɛ kulo nwanzan-nwanzan nɛn asɔ, ɔ kɔ fa yí kɔ sie Nyanmɛtan awulo nɛn anun sua nɛn ati sɔ anwunno. ⁶ Yí nwan: “Sɛ Nyanmɛtan Awa y'ɔ le wó sakpa a, anɛn kulu tɔ asɛ. Afi b'a hɛɛ wɔ ɛhɛɛ ɛjɔɛ nɛn anun kɛ:

Wó dunman nun, Nyanmɛtan 'ba man yí mmɔfɔɛ'n-mɔ atɛn

kɛ bɛ sɔ wó bɛ sa nun

nán wó ja a mgbula man ɛbɔɛ.”

⁷ Mɔ Abɔnsanmɔn hanɛn sɔ'n, Zozi nwan: “B'a hɛɛ wɔ ɛhɛɛ ɛjɔɛ nɛn anun kɛ:

N'ɛ sɔ yé Mɛn m'ɔ tɛ wó Nyanmɛtan'n nɔan.”

⁸ ɛsɛ Abɔnsanmɔn kɔ fa Zozi kɔ hɔ buka kannganlaun kpa kɔn asɔ. ɔ kɔ yɛ mán nɛn anun mmelemgbin mán'n-mɔ kɔalaa nɔn bɛ anunminnyanmɔn'n ɔ kɔ heɛ yí. ⁹ Yí nwan: “Sɛ ɛ tu tɔ mán ja nun ɛ sɔ mán an, mɛn 'fa ɛhɛ kɔalaa mɛn man wó.”

¹⁰ ɛhɛ a, Zozi nwan: “*Satan, kɔ! ɔ sanɛn kɛ b'a hɛɛ wɔ ɛhɛɛ ɛjɔɛ nɛn anun kɛ:

Yé Mɛn m'ɔ tɛ wó Nyanmɛtan'n,

yí ngɔnmɛn cein y'ɔ di kɛ ɛ sɔ yí ɔ.”

¹¹ Mɔ Zozi hanlɛn ɛhɛ'n, aft Abɔnsanmɔn kɔ yaci yɛ. Nyanmtansu mmɔfue'n-mɔ kɔ a Zozi anwɔn ɛbɛɛ, bɛ kɔ buka yɛ.

Zozi 'ba bɔ yɛ junman nɛn abɔ Galile mɔn nɛn anun
(*Maaki* 1.14-15, Luku 4.14-15)

¹² ɛhɛ, Zozi 'tie a, b'a tɔ Zɔan fiadt. Zozi kɔ hɔ Galile mɔn nɛn anun ɛlɔ. ¹³ ɔ'a ndanlan man Nazalɛti kulo nɛn asɔ. Nan ɔ hɔlɛ tanlanlɛn kulo'n mɔ bɛ fɛɛ yɛ Kapɛɛnawɔmɔn nɛn asɔ. Kulo sɔ'n wɔ Galile asue nɛn anwan, Zabulɔn nɔn Nɛfɔtali etin dɛ nɛn asɔ. ¹⁴ ɔ yɔlɛ sɔ maan ɛjɔɛ'n mɔ Nyanmtan kpɔmanfue *Ezayi hanlɛn yɛ daba'n kpɛnɛn sɔ. Yɛ nwan:

¹⁵ *Zabulɔn* nɔn Nɛfɔtali amma
nɔn bɛ mɔ bɛ wɔ Asue Kpili nɛn anwan ɛlɔ
dede ɔ kɔ ju asue Zuludɛn nɛn anzin ɛlɔ ebue kɔn,
ɔ nɔn bɛ mɔ bɛ wɔ Galile mɔn nɛn anun
mɔ bɛ dɔɔn bɛ tɛ man Zufɔ'n,

¹⁶ *menian* sɔ'n-mɔ mɔ bɛ gua awosin nɛn anun'n,
bɛ 'ba nwun kanlanntɛ kpili kpa kɔn!
Yɛ m'ɔ tɔ de bɛ mɔ bɛ gua ewue mɔn tuun nɛn anun'n,
kanlanntɛ'n 'ba ta lɛka sɔ'n!

¹⁷ ɔ fi mɛɛ sɔ'n yɛ Zozi bɔlɛ Nyanmtan junman nɛn abɔ ɔ. Yɛ nwan: “ɛmɔ nɔn bɛ nwɔn bɛ yaci bɛ abalabɔ ɛtɛ'n. ɔ sanlɛn kɛ Anwanno Belemgbin elie mɛɛ nɛn a kpunngɛ!”

Zozi 'ba fɛɛ menian nnan mɔ bɛ cɛ ejue yɛ nwɔn
(*Maaki* 1.16-20, Luku 5.1-11)

¹⁸ Mɔ Zozi 'stɛn Galile asue nɛn anwan'n, ɔ kɔ nwun anianman nnyuan. Kɔn li Simɔn, bɛ fɛɛ yɛ biekun Pɛɛlɛ, ɔ nɔn yɛ nianman Andele. Antɛn bɛ lɛ gua dada, ɔ sanlɛn kɛ bɛ tɛ asufue. ¹⁹ Zozi kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: “ɛmɔ bala bɛ sɛ mɛn sɔ, nɔn mɛn 'ba man ɛmɔ fɛfɛɛ menian

be man m'ín." ²⁰ KE Zozi anvan 'to ala, be ko yaci bé dada'n-mo ebéle be ko si yí sv.

²¹ Zozi fi ebéle o ko ho yí nyunnun kaan, o 'tu yí nyin an, o ko nwun anianman nnyuan mmiekun-mo. Be ti Zebede amma. Kun li Zvakt yê kun kvsu li Zvan. Anin be nun bé si Zebede be gua elée nin anun, be le kpumgba bé dada'n-mo anun. Zozi ko féle bé. ²² Ebéle ala, be ko yaci bé si Zebede nun elée nin ebéle be ko si Zozi sv.

*Zozi 'ba nanndi Galile mân'n lka kvalaatin
(Luku 6.17-19)*

²³ Ehi, Zozi nanndi Galile mân'n lka kvalaatin. o kekele menian'n-mo Nyanmtan Anvan Ejole'n Zufu'n-mo asonin sua'n-mo anun. o bo Nyanmtan Belemgbin Mân nin anvan Ejolekpa'n o kele bé, ese menian mo ewue ngacile ngacile kvalaa le kun bé, o nun bé kvalaa mo b'a bubu'n, o man bé nwun sa. ²⁴ Ehtka ati, Zozi dunman'n ko fa Sili mân bondin'n. Be fa bé mo ewue ngacile ngacile kvalaa le kun bé'n be bele Zozi: bé mo bé nwun fufu bé o, bé mo wawe ete'n-mo wo bé nun o, bé mo be to mgbutie o, o nun bé mo b'a bubu o, o man bé kvalaa bé nwun sa. ²⁵ Menian don kpa si yí sv. Mmie-mo fi Galile, mmie-mo fi mân'n mo be féle yí Kulo Bulu nin anun, mmie-mo fi Zoluzalemun kulo nin asu o nun Zude mân nun o nun mân'n m'v wo asue Zuludin nin anzin elo nin anun.

5

Zozi 'ba fu buka kun asu

o kekele yí menian'n-mo Nyanmtan ninngé

¹ Mo Zozi nwunlin meninsunman'n, o ko fu buka kun asu, o ko tanlan ast. Yí menian'n-mo ko kpu yí, ² o ko hehele bé Nyanmtan ninngé. Yí nwan:

Nyila nɪn anwɔn ɛjɔɛ'n
(Luku 6.20-23)

³ “Nyila hán bé mɔ be sɪ yí fɔ́ɔn ke Nyanmtan anyunnun be ti wawɛ nun ehianfɔɛ'n. ɔ sanlɪn ke Anwunno Belemgbin Mân'n ti bé dɪɛ.

⁴ “Nyila hán bé mɔ bé lɔa a bɔ bé nwɔn'n. ɔ sanlɪn ke Nyanmtan 'ba cɪcɪ bé lɔa.

⁵ “Nyila hán bé mɔ be bebeɛ bé nwɔn asɪ'n. ɔ sanlɪn ke Nyanmtan 'ba fa asɪɛ'n sie bé ajâ.

⁶ “Nyila hán bé mɔ be yɔ biala be bu mân'n sese ke Nyanmtan le kpɔndɛ yí'n. ɔ sanlɪn ke Nyanmtan 'ba man bé yí nwɔn anwɔnsɛɛ kpa.

⁷ “Nyila hán bé mɔ be nwun bé manngɔn'n-mɔ anwɔn anwunnvoe'n. ɔ sanlɪn ke Nyanmtan kusɔ 'ba nwun bé nwɔn anwunnvoe.

⁸ “Nyila hán bé mɔ be fa bé ahɔnlɪn'n kwalaa be kulo Nyanmtan be yɔ like m'ɔ kulo'n. ɔ sanlɪn ke be 'ba nwun Nyanmtan.

⁹ “Nyila hán bé mɔ be man bé manngɔn-mɔ tanlan anzɔnunjɔ nun'n. ɔ sanlɪn ke Nyanmtan 'ba fa bé yɔ yí mma.

¹⁰ “Nyila hán bé mɔ be bu mân'n sese ke Nyanmtan le kpɔndɛ'n mɔ yí ti be le kele bé yalɛ'n. ɔ sanlɪn ke Anwunno Belemgbin Mân'n ti bé dɪɛ.

¹¹ “Nyila hán emɔ mɔ be ti mɪn menian'n. Mɛɛ mɔ menian'n-mɔ 'kpɛ emɔ nzɔba, be kele emɔ ahɔlɔwa ɛsɛ be kpɛ ɛsɔan ngacile biala be tɔ emɔ abɔ'n, ¹² emɔ lí fɛ, be mán bé nwɔn tɛ bé! ɔ sanlɪn ke nyanmtansɔ ɛlɔ, emɔ ahatua'n ti kpili kpa. Asannan nán b'a wɔ emɔ'n, ahɔlɔwa'n mɔ be helelɪ mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ daba'n, yí kɔnmgba nɪn ala yê be 'kele emɔ kusɔ ɔ.

Njɪn nɔn kanlanntɛ ntɪn anwɔn ɛjɔlɛ'n

(Maakɪ 9.50; 4.21, Luku 14.34-35)

¹³ “Asɪɛ ntɪn asɔ ɛwa, ɛmɔ tɪ kɛ njɪn m'ɔ man like nzɛctɪ man ɔ. Nan sɛ njɪn'n ta a, bɛ 'yɔ sɛ nán b'a man ɔ'a yɔ kalɔ-kalɔ biekun? Bɛ ngɔala man yí like fíí kún yɔ. Asɪ ala yê bɛ ju bɛ gua bɛ man menian'n-mɔ tetia sɔ ɔ.

¹⁴ “Eyuadtɪ ntɪn anun, ɛmɔ tɪ kɛ kanlanntɛ. Kulo mɔ bɛ kɔ si yí buka sɔ'n, kulo sɔ'n, ɔ nɔta man. ¹⁵ Sɛ bɛ sɔ kanlanntɛ a, bɛ nva man like bɛ mmutu man sɔ. Nan bɛ sɔ bɛ sie like sɔ anwunno sua ntɪn anun maan ɔ ta bɛ kɔalaa bɛ nwun asɪ. ¹⁶ Menian'n-mɔ anyunnun, ɔ di kɛ ɛmɔ ta kɛ kanlanntɛ maan bɛ nwun ɛmɔ nyɔlɛ kpa'n nán b'a yɪ ɛmɔ Asɪ m'ɔ wɔ anwunno ntɪn ayɛ.

Moyizɪ mala ntɪn anwɔn ɛjɔlɛ'n

¹⁷ “Nán bɛ jɔnlɪn kɛ m'an a *Moyizɪ mala'n nɔn mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ ngehele ntɪn abusɔ enunnuan. Nán yí enunnuan ati yê m maltɪ ɔ. Nan m maltɪ kɛ mɪn 'ba maan ɔ kpɪn sɔ. ¹⁸ Mɪn kan yí ananhɔlɛ mɪn kele ɛmɔ kɛ mɛlɛ mɔ anwunno nɔn asɪ tɛ wɔ ɛbɛlɛ'n, bɛ mgbɔctɪ man abesede nzɔlɛ'n m'ɔ tɪ kaan tala nzɔlɛ'n-mɔ kɔalaaɪn m'ɔ wɔ mala ntɪn anun'n, anaan nun ɛjɔlɛ kpɔlɛ kaan sɔa bɛ ndɔ man. ɔ 'ka ɛbɛlɛ sɔ dede ɔ kɔ ju mân ntɪn ayuelɛ. ¹⁹ Yí sɔ ati, sɔanlan m'ɔ kɔ tɔn mala'n nunhan m'ɔ tɪ kaan ɔ tala bɛ kɔalaa'n, nán sɛ ɔ kele menian'n-mɔ kɛ bɛ nían yí dɪɛ ntɪn asɔ bɛ yɔ bie a, sɔanlan sɔ'n, ɔ 'kaci kaan ɔ tala Anwunno Belemgbɪn Mân ntɪn anun menian'n-mɔ kɔalaaɪn. Sɔanlan kɔsɔ m'ɔ di mala ntɪn asɔ, mɔ ɛsɛ ɔ kele menian'n-mɔ maan bɛ di sɔ'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ 'kaci sɔanlan kpɪli wɔ Anwunno Belemgbɪn Mân ntɪn anun. ²⁰ Mɪn kan mɪn kele ɛmɔ kɛ, sɛ ɛmɔ a mmɔ man bala kpa m'ɔ sɔ Nyanmɪtan anyɪn b'a ndala man *mala ntɪn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn

*Falisifɔɛ'n-mɔ a, Nyanmtan ngɔ man man ɛmɔ atɪn maan bɛ ngɔ wɔɔ man yɪ mân nɪn anun ɛɔ.

Eya ɛfɛ nɪn anwɔn ɛjɔɛ'n

²¹ “ɛmɔ tɪɪ kɛ bɛ hanɪn bɛ heɪɪ ɛmɔ anan-mɔ kɛ: ɛ ngɔ li man awue, yɪ ti, sɔanlan m'ɔ kɔ li awue'n, bɛ sánman yɪ bɛ mán kpain'n m'ɔ di ɛjɔɛ'n. ²² Nan mɪn dɪɛ, mɪn nwan: Sɔanlan m'ɔ kɔ fɛ yɪ manngɔn anwɔn ɛya'n, ɔ fata nzanman. M'ɔ kɔ se yɪ manngɔn kɛ: ‘Laka!’ (ɔ ti *ebele anɪɛ, yɪ bu y'ɔ le ‘ati to’), sɔanlan sɔ'n, ɔ fata ahɪnlɪnnvie. Yê sɔanlan m'ɔ kɔ se yɪ manngɔn kɛ: ‘Sɛnvɔɛ!’, yɪ kɔsɔ ɔ fata kɛ bɛ tɔ yɪ sɪn'n m'ɔ le man ayuelɛ nɪn anun.

²³ “Yɪ sɔ ati, sɛ ɛ 'fa like kɔ man Nyanmtan, sɛ ɛ ju Nyanmtan awulo nɪn anun lɪka mɔ bɛ yɪ tɛɛ'n nán ɛ kact kɛ a se wó manngɔn bie sa a, ²⁴ anɪn wó like'n mɔ ɛ 'fa man Nyanmtan'n, yaci yɪ ɛbɛɛ, kɔ tua wó manngɔn'n bɛ sésie bé afian, nán aft a sa a fa wó like nɪn a man Nyanmtan.

²⁵ “Sɛ sɔanlan bie kɔ sanman wó, mɔ ɛmɔ kɔ fa atɪn'n mɔ bɛ ɪ kɔ'n, ɛbɛɛ ala, tua yɪ, ɛmɔ sésie ɛjɔɛ sɔ'n bɛtɛɛ sɔ, nán ɔ'a nva man wó ɔ'a mman man kpain'n m'ɔ di ɛjɔɛ'n, nán yɪ kɔsɔ ɔ'a nva man wó ɔ'a mman man nzalafɔ'n, nán b'a ndɔ man wó fiadt. ²⁶ Nɪan, mɪn kan yɪ ananhɔɛ mɪn kele wó kɛ sɛ ɛ yuelɪ man yɪ kalɛ'n kɔalaatin tua a, sɛ yɪ babulu kɔn ɔɔɔ ka wó sɔ a, ɛ fi fiadt sua nɪn anun ɛ ngɔ fite man lé.

Ajaa ɛtɔan nɪn anwɔn ɛjɔɛ'n

²⁷ “Bɛ hanɪn bɛ heɪɪ yé nan-mɔ kɛ: ɛ ngɔ tɔn man ajaa. ²⁸ Nan mɪn dɪɛ, mɪn kan mɪn kele ɛmɔ kɛ sɔanlan m'ɔ kɔ hulo balasua m'ɔ ti man yɪ yɪ mɔ yɪ nɔwɔn nna ajɔnlɪn kɔ a yɪ ti anun'n, sɔanlan sɔ'n, anɪn ɔ'a tɔn

ajaa yí ahɔnlɩn nɩn anun dada angɔnmɩn. ²⁹ SE wó nyɩn fama'n yê ɔ cɔɩn wó kɔ ete nɩn anun an, tu yí tu mba. SE ε minlin wó nɔwɔnnaan'n lɩka bie nán ε nyan ngɔvan an, ɔ ti kpa ɔ tala ke wó munmuan'n kwalaa kɔ hɔ sɩn'n m'ɔ le man ayuelɩe nɩn anun. ³⁰ SE wó sa fama'n yê ɔ cɔɩn wó kɔ ete nɩn anun an, kpe tu mba. SE ε kpe wó sa'n kɔn nán ε nyan ngɔvan an, ɔ ti kpa ɔ tala ke ε kɔ fa yí nnyuan'n ε kɔ hɔ sɩn'n m'ɔ le man ayuelɩe nɩn anun.

Eyila nɩn anwɔn ejɔle'n

(*Matie 19.9, Maaki 10.11-12, Luku 16.18*)

³¹ “Ese be hanlɩn be helelɩ yé nan-mɔ ke: SE sɔvanlan kɔn kulo ke ɔ yila yí yɩ a, anɩn ɔ héle kalata m'ɔ kele ke b'a yila'n ɔ fá mán yí. ³² Nan mɩn dɩe, mɩn nwan: Belenzua kɔn mɔ yí a mmɔ man bian, se ɔ yila yí maan belenzua fufɔle ja yí a, anɩn ɔ'a man balasua nɩn a tɔn ajaa. Yê sɔvanlan kɔsɔ m'ɔ kɔ ja balasua mɔ yí hun a yila yí'n, anɩn sɔvanlan sɔ nɩn a tɔn ajaa.

Ndâ ehan nɩn anwɔn ejɔle'n

³³ “Emɔ tɩl ke be hanlɩn be helelɩ yé nan-mɔ ke: *Like* mɔ ε kɔ han ndâ wɔ Nyanmtan anyunnun ke ε 'yɔ'n, n'ε kpɔ ndâ'n, nan yɔ like sɔ'n sakpa. ³⁴ Mɩn dɩe, mɩn kan mɩn kele emɔ ke nán be kan ndâ bɔbɔ fíí. Nán be kan ndâ be fa anwunno nɩn adanzɩe, ɔ sanlɩn ke elɔ yê Nyanmtan belemgbin bia'n wɔ ɔ. ³⁵ Nán be kan ndâ be fa astɩe nɩn adanzɩe, ɔ sanlɩn ke astɩe'n tɩ Nyanmtan bia m'ɔ sesie yí ja sɔ ɔ. Nán be kan ndâ be fa Zoluzalemɔn kulo nɩn adanzɩe, ɔ sanlɩn ke ebele tɩ Nannan Nyanmtan Kpili kulo. ³⁶ Nán be kan ndâ be fa sɔvanlan ati nɩn adanzɩe, ɔ sanlɩn ke emɔ ngɔwala man ke be man bé ti enyuan kɔnmgba cein fi fufue anaan bile. ³⁷ Emɔ hán yí tika ke: ‘Yuo’ anaan ‘Cεε.’ Yí nzin dɩe'n kwalaa mɔ be kan be gua sɔ'n, ɔ fi Abɔnsanmɔn elɔ.

Βέ **μῶ** **βε** **κελε** **γέ** **γαε** **νῆν** **ανωῦν** **εἰῶλε**'**ν**

(*Luku 6.29-30*)

³⁸ “**Εσε** **βε** **hanltn** **βε** **helelt** **γέ** **nan-mῶ** **κε:** **σε** **swanlan** **βῶ** **wó** **nytn** **kvn** **an,** **βῶ** **γί** **dtε**'**n** **bie** **sie** **γί** **busv.** **σε** **swanlan** **tu** **wó** **je** **kvn** **an,** **tu** **γί** **dtε**'**n** **bie** **sie** **γί** **busv.** ³⁹ **Nan** **mín** **dtε,** **mῆtn** **kan** **mῆtn** **kele** **εμῶ** **κε** **σε** **swanlan** **γῶ** **εμῶ** **ετε** **a,** **nán** **βε** **γῶ** **bie** **βε** **sie** **γί** **busv.** **σε** **swanlan** **kpact** **wó** **nytn** **fama** **nῆn** **asv** **a,** **kaci** **bê**'**n** **maan** **ῶ** **kpáct** **sv.** ⁴⁰ **σε** **swanlan** **bie** **sanman** **wó** **nán** **γί** **nwan** **ῶ** **'de** **wó** **taladtε**'**n** **mῶ** **ε** **wula** **γί** **bv** **nῆn** **an,** **fa** **mῶ** **ε** **wula** **γί** **sv**'**n** **kvsu** **buka** **sv** **man** **γί.** ⁴¹ **σε** **mân** **mgbain**'**n-mῶ** **bie** **fa** **γί** **ninngε** **tinndin** **wó** **κε** **ε** **súa** **ε** **hó** **sóman** **γί** **atn** **cilo** **kvn** **an,** **kῶ** **dede** **ju** **cilo** **nnyuan.** ⁴² **swanlan** **σελε** **wó** **like** **a,** **fa** **man** **γί.** **σε** **swanlan** **kulo** **κε** **ῶ** **φε** **wó** **like** **a,** **n'ε** **γῶ** **γί** **abῶle.**

Ehulo **m'ῶ** **di** **κε** **γε** **kulo** **βέ** **μῶ** **βε** **kpῶ** **γέ** **νῆν** **ανωῦν** **εἰῶλε**'**n**

(*Luku 6.27-36*)

⁴³ “**εμῶ** **tli** **κε** **βέ** **nwan:** **Kulo** **wó** **manngvtn,** **nán** **kpῶ** **swanlan** **m'ῶ** **kpῶ** **wó**'**n.** ⁴⁴ **Nan** **mín** **dtε** **mῆtn** **kan** **mῆtn** **kele** **εμῶ** **κε** **εμῶ** **húlo** **βέ** **μῶ** **βε** **kpῶ** **εμῶ**'**n.** **εμῶ** **séle** **Nyanmtan** **βε** **mán** **βέ** **μῶ** **βε** **kele** **εμῶ** **ahvlwa**'**n,** ⁴⁵ **nán** **εμῶ** **a** **kaci** **εμῶ** **Asl**'**n** **m'ῶ** **wῶ** **anwunno** **nῆn** **amma.** **Aft** **Nyanmtan** **man** **eyua**'**n** **fi** **ῶ** **man** **meninkpa**'**n-mῶ** **nῆn** **ετεfve**'**n-mῶ** **kvalaatin.** **ῶ** **man** **esue**'**n** **tῶ** **ῶ** **man** **βέ** **μῶ** **βε** **βῶ** **bala** **kpa** **ῶ** **nῆn** **βέ** **μῶ** **βε** **γῶ** **ετε**'**n.** ⁴⁶ **σε** **βέ** **μῶ** **βε** **kulo** **εμῶ** **nῆn** **ala** **yê** **εμῶ** **kulo** **βέ** **a,** **antn** **nzu** **nvasve** **dtε** **yê** **εμῶ** **nyan** **γί** **wῶ** **Nyanmtan** **εlῶ** **ῶ?** **ετεfve** **κε** **βέ** **μῶ** **βε** **dide** **ajule**'**n,** **κε** **βέ** **kvsu** **βε** **γῶ** **γί** **nῆn** **ala** **antn.** ⁴⁷ **σε** **εμῶ** **anianman**'**n-mῶ** **ala** **yê** **εμῶ** **bisa** **βέ** **ahῆn** **an,** **antn** **nzu** **like** **kpili** **dtε** **yê** **εμῶ** **a** **γῶ** **ῶ?** **βέ** **μῶ** **βε** **nne** **man** **Nyanmtan** **βε** **nni** **man**'**n,** **κε** **βέ** **kvsu** **βε** **γῶ** **γί** **nῆn**

ala anɩn. ⁴⁸Yí sɔ ati, kɛmɔ ɛmɔ Ast m'ɔ wɔ anwunno'n ti sɔanlan kpa'n, ɛmɔ kɔsɔ káci meninkpa.

6

Ehianfɔɛ'n-mɔ like ɛman nɩn anwɔn ɛjɔɛ'n

¹ “Ɛmɔ nían bɛ nɔwɩn kpa! Nán bɛ yɔ ninnge mɔ Nyanmtan kulo'n bagua nɩn anun maan menian'n-mɔ kɔalaa nwun ɛmɔ. Sɛ ɛmɔ yɔ yí sɔ a, ɛmɔ nnyan man ɛmɔ Ast m'ɔ wɔ anwunno nɩn asa nun like fíí.

² “Yí sɔ ati, sɛ ɛ 'man ehianfɔɛ'n-mɔ esika a, n'ɛ bɔ wɔ nɔwɩn kpayɛ kɛ apoo mma'n-mɔ yɔ yí Zufɔ'n-mɔ asɔnɩn sua'n-mɔ anun'n ɔ nɔn gua'n-mɔ asɔ'n. Bɛ yɔ sɔ bɛ man menian'n-mɔ fɔa bɛ. Mɩn kan yí ananhɔɛ mɩn kele ɛmɔ kɛ bɛ ahataua dɛ nɩn ala y'ɔ le bɛ dunman'n mɔ bɛ lɛ bɔ'n. ³Nan wɔ dɛ, sɛ ɛ 'faesika ɛ man ehianfɔɛ'n-mɔ a, n'ɛ man wɔ manngɔn'n muonun mɔ ɛ nɔn yí nanndɩ'n nwun nun. ⁴Man wɔ aɛdɛ sɔ'n há nɔtalɛ nun. Ɛbɛɛ nɩn anun yê Nyanmtan m'ɔ ti wɔ Sɩ m'ɔ nwun mɔ a yɔ yí nɔtalɛ nun'n, ɔ 'man ɛ nyan yí nɔwɩn ahataua ɔ.

Asɔnɩn ɛyɔɛ nɩn anwɔn ɛjɔɛ'n

(Luku 11.2-4)

⁵ “Sɛ ɛmɔ 'yɔ asɔnɩn an, nán bɛ yɔ kɛ apoo mma'n-mɔ yɔ yí'n. Bɛ kulo nzisi ɛjinlan bɛ yɔ asɔnɩn Zufɔ'n-mɔ asɔnɩn sua'n-mɔ anun nɔn gua'n-mɔ ayialɛ nɩn asɔ maan menian'n-mɔ kɔalaa nwun bɛ. Mɩn kan yí ananhɔɛ mɩn kele ɛmɔ kɛ b'a nyan bɛ ahataua'n dada angɔnmɩn. ⁶Nan wɔ dɛ, sɛ ɛ 'yɔ asɔnɩn an, wɔsɔ wɔ sua nɩn anun, nyin wɔ nzin anɔan, nán sɛɛ wɔ Sɩ m'ɔ wɔ wɔ lɩka mɔ ɛ fɩa'n. Yê wɔ Sɩ m'ɔ nwun like mɔ ɛ lɛ yɔ yí nɔtalɛ nun'n, ɔ 'ba man ɛ nyan yí nɔwɩn ahataua. ⁷Sɛ ɛmɔ 'yɔ asɔnɩn an, nán bɛ kan ndɩnndɩn kɛ bɛ mɔ

BE NZU man Nyanmtan'n yɔ yí'n. BE jɔnlɩn KE BE 'kan yí nwala nwala nán Nyanmtan a ti. ⁸ Nán BE yɔ KE BÉ, ɔ sanlɩn KE, Nyanmtan m'ɔ ti ɛmɔ Ast'n, like mɔ ɛmɔ kɔ hian yí nwɔn'n, ɔ di mba ɔ nwun yí kɔbalaaka nán ɛmɔ a sɛɛ yí like sɔ'n.

⁹ “Nan ɛ 'nwun KE ɛmɔ kpɩn BE yɔ asɔntɩn'n: YÉ St mɔ ɛ wɔ anwunno, man ye fá anyɩnnzɔ ye bó wó dunman nwannzan-nwannzan'n.

¹⁰ Man wó belemgbɩn elie mɛɛ'n jú.

Man ye yɔ wó kunnun like asɩɛ ntɩn asɩ ɛwa KE BE yɔ yí wɔ nyanmtansɩ ɛɔ'n.

¹¹ Man yé ɛnɛ ctan ntɩn anwɔn alɩɛ.

¹² Fa yé ɛtɛ'n-mɔ ce yé KE

yé kɔsɩ ye fa ye ce bé mɔ BE fɔn yé'n.

¹³ N'ɛ yaci Abɔnsanmɔn maan ɔ laka yé, nan de yé fi yí sa nun.

[ɔ sanlɩn KE belemgbɩn elie'n, ɔ nɔn tunmin'n, ɔ nɔn anunminnyanmɔn'n, ɔ ti wó dɩɛ daa. Amɩn.]

¹⁴ “Aft sɛ ɛmɔ yaci bé manngɔn'n-mɔ ɛtɛ'n-mɔ ce bé sakpa a, ɛmɔ Ast m'ɔ wɔ nyanmtansɩ'n, ɔ 'fa ɛmɔ kɔsɩ dɩɛ'n-mɔ ɔ ce ɛmɔ. ¹⁵ Nan sɛ ɛmɔ nva man bé manngɔn'n-mɔ ɛtɛ dɩɛ'n-mɔ nje man bé a, ɛmɔ Ast'n kɔsɩ ngɔ fa man ɛmɔ ɛtɛ dɩɛ'n-mɔ ɔ ngɔ hye man ɛmɔ.

Abuala ntɩn anwɔn ɛjɔɛ'n

¹⁶ “Sɛ ɛmɔ ɛ di abuala a, nán BE yɔ bé nyunnun koun-koun KE apoo mma'n-mɔ yɔ yí'n. BE yɔ bé nyɩn ntɩn anun koun-koun BE man menian'n-mɔ kɔbala nwun KE BE ɛ di abuala. Mɩn kan yí ananhɔɛ mɩn kele ɛmɔ KE b'a nyan bé ahatua'n dada angɔnmɩn. ¹⁷ Nan wó dɩɛ, mɛɛ mɔ ɛ ɛ di abuala'n, nwunznin wó nyunnun, toli wó ti ntɩn anun, ¹⁸ nán menian'n-mɔ a nnwun man KE ɛ

le di abuala. Wó Sɔ'n m'ɔ wɔ nɔvɔlɛ nun'n, yí ngɔnmɔn cein ɔ kɔ nwun yí. Yê wó Sɔ'n m'ɔ nwun mɔ ε le yɔ yí nɔvɔlɛ nun'n, ɔ 'ba man ε nyan yí nwɔn ahatua.

Anwɔndɛ kpa nɔn anwɔn ejɔlɛ'n

(Luku 12.33-34)

¹⁹ “Nán bɛ kpɔ́nnɛdɛ mân εhɩ anun anwɔndɛ'n. Mân εhɩ anun εwa, ngakɔba di, ngannɔlɛ kan yí, awofɔɛ'n-mɔ bubu anɔvan bɛ wua. ²⁰ Nan bɛ kpɔ́nnɛdɛ nyanmɩansɔ anwɔndɛ dɛ'n. Nyanmɩansɔ, ngakɔba nnɔn man εlɔ bɛ nni man, ngannɔlɛ nnɔn man εlɔ, awofɔɛ nnɔn man εlɔ nán b'a bubu anɔvan b'a wua. ²¹ ɔ sanlɩn kɛ lɩka mɔ wó anwɔndɛ'n wɔ'n, εbɛlɛ kɔsɔ yê wó ahɔnlɩn'n wɔ ɔ.

Anyɩtan nɔn anwɔn ejɔlɛ'n

(Luku 11.34-36)

²² “Bé nyɩn'n tɩ kɛ anwɔnnaan nɔn asɔ kanlanɩɛ: sɛ wó nyɩn'n tɩ kpa a, wó nwɔnnaan'n lɩka kɔalaatin wɔ jawe nun. ²³ Nan sɛ wó nyɩn'n sin an, anɩn wó nwɔnnaan'n lɩka kɔalaatin wɔ awosin nun. Sɛ kanlanɩɛ'n m'ɔ wɔ wó nun'n tɩ awosin an, nwun yí kɛ awosin'n mɔ ε wɔ nun'n tɩ awosin kpɩlɩ kpa.

Mɩnlɩtan nnyuan nɔn anwɔn ejɔlɛ'n

(Luku 16.13)

²⁴ “Sɔvanlan kɔn ngɔala man kɛ ɔ sɔ mɩnlɩtan nnyuan. Sɛ ɔ sɔ mɩnlɩtan nnyuan an, ɔ 'kpɔ kɔn nán ɔ kulo kɔn. Yí nyɩn 'sɔ kɔn yé ɔ 'tu yí nyɩn sa kɔn. Emɔ ngɔala man kɛ bɛ ka sɔ bɛ sɔ Nyanmɩtan nán b'a sɔ esika.

Nzɔsue nɔn anwɔn ejɔlɛ'n

(Luku 12.22-31)

²⁵ “Yí sɔ ati, mɩn kan mɩn kele emɔ kɛ: Nán bɛ susu alɩɛ mɔ emɔ 'di nɔn anwɔn, ɔ nɔn nzue mɔ emɔ 'nɔn nɔn anwɔn. Esɛ nán bɛ susu taladɩɛ mɔ emɔ 'wula nɔn

anwɔn. Asɔ ngɔvan'n tɪ man kpa ndala man alɛ nɪn ɔ? Yê anwɔnnaan'n ndala man taladɛ nɪn ɔ? ²⁶ Emɔ nɪan nnɔnman'n-mɔ. Bɛ nnua man like fíí, bɛ ngɔ man ebo sɔ bɛ nva man alɛ fíí, bɛ nva man alɛ bɛ nzie man, nan kɔsɔ emɔ Asɪ m'ɔ wɔ anwunno'n, ɔ gua bɛ nɔvan alɛ! Emɔ anwɔn cian kpa tala nnɔnman'n-mɔ. ²⁷ Emɔ anun benin yê ɔ kɔala ɔ susu yí ngɔvan nɪn anwɔn dede ɔ gua sɔ bie ɔ? ²⁸ Nán nzuke ati yê emɔ di taladɛ mɔ emɔ 'wula nɪn anwɔn yalɛ ɔ? Emɔ nɪan kɛ ebo nɪn anun ndile'n-mɔ mɔ bɛ le ndetele'n-mɔ kpɪn fifi'n. Bɛ nni man junman, bɛ nnwɔn man taladɛ. ²⁹ Nan kɔsɔ mɪtɪn kan mɪtɪn kele emɔ kɛ belemgbin Salomɔn muonun nɔn yí anyanbɛnɔwɔn'n m'ɔ nyanlɪn yí'n, taladɛ m'ɔ tɪ kanlanman kɛ ndetele'n-mɔ'n, ɔ'a nwula man bie lé. ³⁰ Ndile'n-mɔ mɔ bɛ wɔ ebo nɪn anun ɛnɛ, mɔ ɛhɪnman bɛ 'ju bɛ bɛ gua sɪn nun'n, sɛ Nyanmtan sesie bɛ sɔa, ɔ yɔ sɛ mɔ ɔ ngɔ nɪan man emɔ ɔ ngɔ tala man bɛ ɔ? Emɔ dedi'n tɪ kaan! ³¹ Yí sɔ ati, nán bɛ di yalɛ bɛ kan kɛ: Nzuke yê yɛ 'di ɔ? Nzuke yê yɛ 'nɔn ɔ? Taladɛ benin yê yɛ 'wula ɔ? ³² Bɛ mɔ bɛ nzɔ man Nyanmtan'n, bɛ yê ctan daa bɛ susu ninngɛ ɛhɪ-mɔ anwɔn ɔ. Nan emɔ Asɪ'n m'ɔ wɔ anwunno'n, ɔ sɪ kɛ emɔ a hian ninngɛ sɔ'n-mɔ anwɔn. ³³ Yí ti, emɔ lí mɔa bɛ kpɔnnde Nyanmtan Belemgbin Mân'n, ɔ nɔn asɪtanlan'n m'ɔ sɔ Nyanmtan anyɪn'n, nán Nyanmtan 'ba fa ninngɛ'n kɔalaa m'ɔ ka'n ce emɔ. ³⁴ Yí sɔ ati, nán bɛ junlɪn ɛhɪnman alɛ dɛ nɪn anwɔn. Alɛ'n muonun yê ɔ 'di ɛjɔlɛ'n m'ɔ kɔ a nun nɪn ɔ. Nunhan ɛjɔlɛ'n kɔalaa tɪ yí ɛjɔlɛ.

7

Sɔvanlan ndɛɛ ebua nɪn anwɔn ɛjɔlɛ'n
(Luku 6.37-42)

¹ “Nán bε bua bé manngbun'n-mo ndεε nán Nyanmtan kusu a mmua man εmo ndεε. ² ɔ sanlɩn ke, ke εmo ko kpɩn ko bua menian'n-mo ndεε'n yê Nyanmtan kusu 'ntan su ɔ bua εmo ndεε ɔ. εε ke εmo ko kpɩn ko susu ko man bé manngbun'n-mo'n yê Nyanmtan 'ntan su ɔ susu man εmo ɔ.

³ “ɔ yɔ sε mo tabua munmuin kaan'n m'ɔ la wó manngbun nɩn anyɩn nɩn asu'n yê ε nwun yí, nan kusu ε nnwun man tabua ebue'n m'ɔ la wó nyɩn dɩε nɩn asu'n? ⁴ ɔ yɔ sε mo ε kɔala ε se wó manngbun ke: ‘Jinlan maan n yí tabua munmuin'n m'ɔ la wó nyɩn nɩn asu'n’, kusu anɩn tabua ebue kɩn la wó nyɩn dɩε nɩn asu. ⁵ ε bo wó nwun apoo, di mba yɩ tabua ebue'n m'ɔ la wó nyɩn nɩn asu'n, nán a nwun asɩ a yɩ tabua munmuin kaan'n m'ɔ la wó manngbun nɩn anyɩn nɩn asu'n.

⁶ “Like m'ɔ tɩ nwannzan-nwannzan'n, nán bε fa bε man njɔa'n-mo di. Sε εmo fa man bé a, bε 'kpε bé nyɩn bε sosua εmo nun. Nán bε ju bé kɔmɩn afile'n-mo bε gua mgbolike'n-mo anyunnun. Sε εmo ju bé kɔmɩn afile'n-mo bε gua mgbolike'n-mo anyunnun an, bε 'tetia su.

εmo sɛle, bε kpúnnde, bε bó anvan'n

(Luku 11.9-13)

⁷ “εmo sɛle nán b'a fa b'a man εmo. εmo kpúnnde nán b'a nwun yí. εmo bó anvan'n nán b'a tike. ⁸ ɔ sanlɩn ke sɔanlan biala m'ɔ ko sɛle like'n, bε 'fa bε man yí. ⁹ sɔanlan m'ɔ ko kpúnnde'n, ɔ 'nwun yí. sɔanlan m'ɔ ko bo anvan'n, bε 'tike. εmo anun benin yê sε yí wa sɛle yí kpaɩn an, ɔ fa εbɩε man yí ɔ? ¹⁰ Anaan sε ɔ sɛle yí ejue kɩn an, ɔ fa owo man yí ɔ? ¹¹ εmo mo bε tɩ εtɛfɩε'n, εmo sɩ ninngε mgbakpa fa man bé mma'n-mo. ɔ yɔ sε mo εmo Asɩ'n m'ɔ wɔ anwunno'n, sε sɔanlan sɛle yí like a, ɔ nva man like kpa ɔ mman man yí ɔ?

Mala kpa n̄n anw̄n ej̄l̄e'n

(Luku 6.31)

¹² “Like m̄ɔ *Moyizi mala'n n̄n Nyanm̄tan mgb̄ɔmanf̄ɛ'n-m̄ɔ kalata'n kele'n y'ɔ le k̄ɛ: Like kwalaa m̄ɔ ɛm̄ɔ kulo k̄ɛ ɛm̄ɔ amannḡɔn'n-m̄ɔ y'ɔ m̄án ɛm̄ɔ'n, ɛm̄ɔ kus̄ɔ y'ɔ like s̄ɔ'n bie m̄án b̄é.

An̄van nnyuan n̄n anw̄n ej̄l̄e'n

(Luku 13.24)

¹³ “ɛm̄ɔ w̄ɔl̄ɔ an̄van f̄it̄t̄i n̄n an̄n. Af̄t̄ an̄van t̄ɛt̄ɛl̄e'n ɔ n̄n akp̄ɔ fanvalān'n, b̄ɛ kele ewue at̄n. ɛb̄ɛl̄e ȳê menian d̄ɔn̄n kpa s̄n̄ ɔ. ¹⁴ Nan an̄van f̄it̄t̄i'n n̄n akp̄ɔ b̄ɔhȳɔ'n, b̄ɛ kele nḡɔvan at̄n. B̄é m̄ɔ b̄ɛ nwun y'í b̄ɛ s̄n̄ sv'n, b'a nz̄ɔn man.

Ato mgb̄ɔmanf̄ɛ'n-m̄ɔ anw̄n ej̄l̄e'n

(Luku 6.43-44)

¹⁵ “ɛm̄ɔ n̄ían b̄é nw̄n kpa w̄ɔ ato mgb̄ɔmanf̄ɛ'n-m̄ɔ anw̄n. B̄ɛ fa b̄ɔa kpolo b̄ɛ wula b̄ɛ ba ɛm̄ɔ anw̄n. Nan b̄é kunnun an, b̄ɛ t̄i k̄ɛ bedi aminlef̄ɛ kpa. ¹⁶ B̄é nȳɔl̄e'n-m̄ɔ an̄n ȳê ɛm̄ɔ 'ba fa nwun b̄é ɔ. B̄ɛ nd̄t̄ man div̄n mma ndile mmowe sv, ȳê b̄ɛ nd̄t̄ man *figi mma eminlan mmowe sv. ¹⁷ Baka kpa biala su mma kpa. Ȳê baka ɛt̄ɛ kus̄ɔ biala su mma ɛt̄ɛ. ¹⁸ Baka kpa k̄n̄ nḡɔala man k̄ɛ ɔ su mma ɛt̄ɛ. Ȳê baka ɛt̄ɛ kus̄ɔ k̄n̄ nḡɔala man k̄ɛ ɔ su mma kpa. ¹⁹ Baka biala m'ɔ nzu man mma kpa'n, b̄ɛ 'kp̄ɛ b̄ɛ t̄v s̄n̄ n̄n an̄n. ²⁰ ɛh̄t̄ka ati, ɔ fi b̄é nȳɔl̄e n̄n anw̄n, ɛm̄ɔ 'ba nwun ato mgb̄ɔmanf̄ɛ'n-m̄ɔ anḡɔnm̄n.

M̄ân'n nd̄ɛɛ ebua c̄tan n̄n anw̄n ej̄l̄e'n

(Luku 13.25-27)

²¹ “Nán b̄é kwalaa m̄ɔ b̄ɛ f̄ɛl̄e m̄ín: ‘Ȳé M̄n, ȳé M̄n’ ȳê b̄ɛ 'k̄ɔ Anwunno Belemḡbin M̄ân n̄n an̄n ɔ. Nan b̄é

mɔ be yɔ mɪn sɪ m'ɔ wɔ anwunno nɪn akunnun like'n, bé ala yê be 'kɔ ɛlɔ ɔ. ²² Mân'n ndɛɛ ebua ctan'n ju a, menian dɔʊn kpa 'ba se mɪn kɛ: 'Yé Mɪn, yé Mɪn, wó dunman nun, yɛ lili Nyanmtan kpɔman, yɛ fɔanlɪn wawɛ ɛtɛ'n-mɔ. ɛsɛ wó dunman nun, yɛ yɔlɪ asinbɛnwɔn ninngɛ dɔʊn!' ²³ ɛbɛɛ nɪn anun yê mɪn 'ba han mɪn kele bé kɛ: Ctan bie lé mɪn nzi man ɛmɔ. ɛmɔ hɔ mba, ɛmɔ mɔ ɛtɛ yê be yɔ'n."

Sua nnyuan nɪn anwɔn ɛjɔlɛ'n
(Luku 6.47-49)

²⁴ ɛsɛ Zozi nwan: "ɛhɪka ati, sɔanlan m'ɔ kɔ tɪ ɛjɔlɛ'n mɔ m'an han m'an hele ɛmɔ'n, sɛ ɔ nanndɪ sɔ a, anɪn ɔ tɪ kɛ bɛngɛɛfɔɛ mɔ ɔ'a si yí sua nɪn ɛbɔɛ sɔ. ²⁵ Esue nɪn a tɔ dede ɔ'a bu asɪ, anwɔnman nɪn a tu sɛɛ kpa a si sua'n, nan kɔsɔ kɛmɔ ɔ jin ɛbɔɛ nɪn asɔ'n, ɔ man ɔ'a mmu man. ²⁶ Nan sɔanlan biala m'ɔ kɔ tɪ ɛjɔlɛ'n mɔ m'an han mɔ ɔ'a nnanndɪ man sɔ'n, anɪn ɔ tɪ kɛ sɔanlan m'ɔ nzi man ngɛɛ, mɔ ɔ'a si yí sua nɪn anyɔan nɪn asɔ. ²⁷ Esue nɪn a tɔ dede ɔ'a bu asɪ, anwɔnman nɪn a tu sɛɛ kpa a si sua sɔ'n. ɔ'a bubu ɔ'a gua bɔkɔɔ."

Zozi tunmin'n
(Maakɪ 1.22, Luku 4.32)

²⁸ Mɔ Zozi heheleɪ bé Nyanmtan ninngɛ sɔ'n-mɔ dede mɔ yí nɔan tɔlɪ'n, kɛ ɔ kpɪn kekele menian'n-mɔ ninngɛ'n, ɔ sin bé nwɔn kpili sɔnman. ²⁹ ɔ sanlɪn kɛ yí ngehele'n nɔn *mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ dɪɛ'n tɪ man kɔn. Nan ɔ kekele bé tunmin sɔ.

8

Zozi 'ba man kokobefɔɛ kɔn anwɔn sa
(Maakɪ 1.40-45, Luku 5.12-16)

¹ Mɔ Zozi fi buka nɛn asɔ ɔ juli'n, menian dɔɔn sili yí sv. ² Mɛɛ sɔ nɛn anun, kokobefɔɛ kɔn kɔ kpunngɛ Zozi, ɔ kɔ tu kɔ tɔ yí ja nun, yí nwan: “Yé Mɛn, sɛ ɛ kulo a, ɛ kɔala kɛ ɛ man mɛn nwɔn sa.”

³ ɔ hanlɛn sɔ a, Zozi kɔ tɔnngɛ yí sa'n ɔ kɔ han yí. Yí nwan: “Yuo ɔ, mɛn kulo, tɛ akpɔɛ.” ɛbɛɛ ala, kokobefɔɛ nɛn anwɔn kɔ sa. ⁴ Mɔ yí nwɔn salt'n, Zozi kɔ han kɔ hele yí kɛ: “N'ɛ kan kele sɔanlan fíí, nan kɔ fa wɔ nwɔn kele Nyanmɛn *tɛɛyɛfɔɛ'n. Sɛ ɔ nwun wɔ yue a, yɛ tɛɛ'n mɔ Moyizɛ helel'n, nán man bɛ nwún yí kɛ wɔ nwɔn a sa.”

Zozi 'ba man nzalafɔ kpain'n kɔn akɔa nɛn anwɔn sa (Luku 7.1-10)

⁵ Mɔ Zozi juli Kapɛɛnawɔmɔn mɔ ɔ 'wɔsɔ kulo nɛn anun'n, *Lɔmɔn nzalafɔ kpain'n kɔn kɔ a yí nwɔn ɛbɛɛ ⁶ ɔ kɔ han kɔ hele yí kɛ: “Yé Mɛn, mɛn akɔa'n lɛ wu kpa. ɔ'a bubu ɔ la awulo ɛɔ. Yí ti, mɛn 'sɛɛ wɔ kɛ ɛ mán yí nwɔn sá.”

⁷ Mɔ nzalafɔ'n hanlɛn sɔ'n, Zozi nwan: “Mɛn 'ba hɔ mɛn man yí nwɔn sa.”

⁸ ɔ nɔn Zozi anɔan mɔ ɔ 'tɔ'n, nzalafɔ kpain'n nwan: “Mɛn Mɛn, mɛn nɛɛ nvata man kɛ ɛ ba mɛn awulo ɛɔ ɔ. Nan wɔ lɛl kan ɛjɔɛ kpɔɛ kɔnmgbɛ cein, nán mɛn akɔa nɛn anwɔn 'ba sa. ⁹ N ne mɛn nyunnun mgbain mɔ bɛ sie mɛn yê mɛn kɔsɔ mɛn sie mɛn nzalafɔ'n-mɔ. Sɛ mɛn se bé nunhan kɔn kɛ: ‘Kɔ!’ a, ɔ kɔ. Sɛ mɛn se fɔfɔɛ kɛ: ‘Bala ɛwa!’ a, ɔ ba. Sɛ mɛn se mɛn akɔa'n kɔsɔ kɛ: ‘Yɔ like sɔa!’ a, ɔ yɔ.”

¹⁰ Mɔ Zozi tɛlɛ nzalafɔ kpain sɔ nɛn anɔan nun ɛjɔɛ'n, ɔ sinlin yí nwɔn. ɔ kɔ han kɔ hele bé mɔ bɛ si yí sv'n kɛ: “Mɛn kan yí ananhɔɛ mɛn kele ɛmɔ kɛ Izalayɛ mân nɛn anun ɛwa, sɔanlan m'ɔ le dedi kpili kpa kɛ bian ɛhɛ'n, n nwunlin man yí nwɔn sv. ¹¹ Mɛn kan mɛn kele

εμο κε menian doun kpa fi senze afitelte, o nun senze atolte, be 'ba a Anwunno Belemgbin Mân ntn anun, be nun Abalahamun, Izaki, nun Zvakobu be 'ba tu asaa. ¹²Nan bé mɔ yê o se ke ahan be ko Anwunno Belemgbin Mân ntn anun'n, be 'ju bé be gua gua ntn asu awosin ntn anun. Ebele, be 'sun, ese be 'kvan bé je'n."

¹³ Ehi, Zozi ko han ko hele nzalafu kpain'n ke: "Ko wó awulo, wó dedi'n mán wó sa hán mɔ e le kpunnde'n." Mele so ntn ala, nzalafu kpain ntn akva ntn anwun ko sa.

Zozi 'ba man nwuluwafu de doun anwun sa
(Maaki 1.29-34, Luku 4.38-41)

¹⁴ Ehi anzin, Zozi ko ho Pielu awulo elo. O 'ko a ju a, antu ebunnu a hyi Pielu asebalan, o la ebele. ¹⁵ Zozi ko han Pielu asebalan asa'n, ebunnu'n fi yi nwun ko tu. O ko jasɔ, o ko kpunnde like ko man Zozi ko li.

¹⁶ Mo alie'n toli nun'n, be falt menian doun kpa mo wawe ete wo bé nun be beleli Zozi. Zozi le yi Nwan Ejole'n o ko fvan wawe ete'n-mo maan be fi menian'n-mo anun be ko tu. Ese o ko man nwuluwafue'n-mo kbalaa anwun ko sa. ¹⁷ O yoli so maan ejole'n mo Nyanmtan kpomanfu *Ezayi hanln'n kpinln su. Yi nwan:

O'a fa ye nwun ewue'n o'a man ye nwun a sa.

Bé mɔ be kulo ke be si Zozi su'n
(Luku 9.57-62)

¹⁸ Ehi, menian doun kpa walt yialt Zozi anwun ebele. M'ɔ nwunlin yi so'n, o ko han ko hele yi menian'n-mo ke be mán be kpe asue'n be ho yi nzin elo ebue kun. ¹⁹ Mala ntn asu kpain'n kun kpunngeli yi nwun ebele a, yi nwan: "Kpain, lka biala mo e 'ko'n, mtn 'ko bie."

²⁰ Mɔ hanlɩn sɔ'n, Zozi nwan: “Naan'n-mɔ le bé bɔɛ, nnɔnman'n-mɔ kɔsɔ le bé sâ mɔ bɛ da nun ɔ. Nan *Mân Baa'n le man lɩka m'ɔ da de yí ɛnwɔnmɩtan ɔ.”

²¹ Yí menian'n-mɔ anun kɔn kɔsɔ kɔ se yí kɛ: “Yé Mɩn, man mɩn atɩn maan n gó n zíe mɩn sɩ kɔalaaka nán m'an a.”

²² ɔ hanlɩn sɔ a, Zozi nwan: “Si mɩn sɔ nán yaci ewue mma maan bɛ síe bé mɔ b'a wu'n-mɔ.”

Zozi 'ba gua anwɔnman kpili kɔn asɩ

(Maakɩ 4.35-41, Luku 8.22-25)

²³ ɛhɩ anzin, Zozi nɔn yí menian'n-mɔ fɔlɩ ɛlɛɛ nɩn anun. ²⁴ Kaan cɛ, anwɔnman kpili kɔn nɔn asutue kɔ tu kɔ si bé. Mgbaha'n kɔ bɔ nzue kɔ gua ɛlɛɛ nɩn anun dede ɔ ka m'ɔ nɔan ɔ. Nan ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɩn Zozi la ɛlɛɛ nɩn anun ɔ lɛ dafɩ. ²⁵ Yí menian'n-mɔ kɔ hɔ kɔ tɩnge yí. Bé nwan: “Yé mɩn, de yé nán ye lɛ wu!” ²⁶ Zozi nwan: “Nzukɛ ati yê ɛmɔ sulo sɔa'n? ɛmɔ le man dedi ɔ?” M'ɔ hanlɩn sɔ yuelɩ'n, ɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ jɔjɔ aminle sɔ ɔ kɔ hele anwɔnman'n nɔn asue'n. ɛbele ala, anwɔnman kɔ gua asɩ, asue kɔsɔ kɔ gua asɩ. Yí kɔalaa kɔ yɔ diin.

²⁷ ɛjɔlɛ'n sinlin bé kɔalaa bé nwɔn. Bé nwan: “Sɔanlan benin y'ɔ le ɛhɩ? ɔ jɔjɔ kele anwɔnman nɔn asue bɔbɔ a, bɛ man yí anyɩnnzɔ!”

Zozi 'ba fɔan menian nnyuan anun wawɛ ɛtɛ'n-mɔ

(Maakɩ 5.1-20, Luku 8.26-39)

²⁸ Mɔ Zozi kpɛlɩ asue'n ɔ hɔlɩ juli yí nzin ɛlɔ'n, Gadala mân nɩn anun, mmelenzua nnyuan fi asieltɛ nɩn asɔ bɛ kɔ fite fite. Bɛ kɔ a Zozi atɩn ɛkpa. Menian sɔ'n-mɔ, wawɛ ɛtɛ wɔ bé nun. Bé nwɔn esulo kpa, ɔ man sɔanlan fɩ́ ngɔala man atɩn'n mɔ bɛ wɔ sɔ nɩn asɔ sɩn. ²⁹ Mɔ bɛ walɩ juli Zozi anyunnun ɛbele'n, bɛ kɔ tɛttan nun. Bé nwan: “Nyanmɩtan Awa, nzu ɔ? ɛ se yé sɛ? Asɔ a a ɛwa

ke ε 'ba tua yé ete ntn anwɔn kale kwalaa nán ndeε ebua ctan ntn a ju ɔ?"

³⁰ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɩn mgbolike fatule kpili kɔn wɔ mɔa kaan be le didi. ³¹ Wawe ete'n-mɔ kɔ seε Zozi, be kɔ han be kɔ hele yí ke: "Se ε 'fɔan yé a, man yé atɩn maan ye hɔ wɔlv mgbolike eht-mɔ anun."

³² Zozi nwan: "Emɔ hɔ!" Wawe ete'n-mɔ kɔ fite be kɔ hɔ kɔ wɔlv mgbolike'n-mɔ anun. Ebeε ala, mgbolike fatule'n kwalaa fi bɔka ntn asɔ be le enwanndie be kɔ hɔ kɔ gua asue ntn anun be kɔ nɔan. ³³ Menian'n-mɔ mɔ be nɩan mgbolike'n-mɔ asɔ'n kɔ nwanndi be kɔ hɔ kulo, be kɔ han like'n mɔ ɔ'a yɔ mgbolike'n-mɔ, ɔ nɩn menian'n-mɔ mɔ wawe ete wɔ bé nun ntn anwɔn ejɔle be kɔ hele menian'n-mɔ. ³⁴ Mɔ kulo ntn asɔ menian'n-mɔ kwalaa tɩli ejɔle sɔ'n, be kɔ kpɔ Zozi. Mɔ be nwunlin yí'n, be kɔ seε yí ke ɔ fi bé mân ntn anun ɔ jásv.

9

Zozi b'a man bubuluwafɔε kɔn anwɔn sa

(Maaki 2.1-12, Luku 5.17-26)

¹ M'ɔ yɔli sɔ'n, Zozi kɔ fɔ elεε ntn anun, ɔ kɔ kpε asue'n ɔ kɔ sa kɔ hɔ yí kulo ntn asɔ. ² ɔ juli ebeε a, be kɔ sɔa bubuluwafɔε kɔn nɩn yí ebeε'n kwalaa be kɔ beε yí. Mɔ Zozi nwunlin ke menian sɔ'n-mɔ le dedi'n, ɔ kɔ se bubuluwafɔε'n ke: "Mɩn wa, gua wɔ ahɔnlɩn asɩ. Nyanmtan a fa wɔ ete ntn a hye wɔ."

³ Anɩn *mala ntn asɔ mgbain'n mmie-mɔ wɔ ebeε. Be kɔ han yí bé ti anun ke: "Sɔanlan eht a juɔ a tia Nyanmtan."

⁴ Zozi nwunlin bé ajɔnlɩn'n. Yí nwan: "Nzuke ati yé emɔ le ajɔnlɩn nɩn sɔa-mɔ emɔ ati anun ɔ? ⁵ Se mɩn se ke: 'B'a fa wɔ ete'n b'a hye wɔ' a, emɔ nnwun man nun. Nan se mɩn se ke: 'Jasv nanndɩ', nán ɔ yɔ sɔ a,

⁶ anɩn emɔ a nwun yí ke *Mân Baa'n le tunmin asɩe nɩn asɩ ewa, ɔ fa etɩ ce.” Eɩ a, ɔ se bubuluwafube'n ke: “Jasɩ, fa wó ebɛɛ'n kɔ wó awulo!” ⁷ Zozi hanɩn sɔ ala, sɔanlan'n kɔ jasɩ ɔ kɔ hɔ yí awulo. ⁸ Mɔ meninsɩnman'n nwunlin yí sɔ'n, esulo hanɩn bé. Bé kɔ la Nyanmɩtan asɩ, ɔ sanɩn ke ɔ'a fa tunmin sɩa ɔ'a man kulo menian'n-mɔ.

Zozi 'ba fɛɩE Matie

(Maaki 2.13-17, Luku 5.27-32)

⁹ Eɩ anzin, Zozi fi ebɛɩ ɔ kɔ hɔ. Mɔ ɔ 'sɩn kɔ'n, ɔ kɔ nwun ke bian kɩn tɩ lɩka mɔ be dide ajule'n. Bian sɔ'n, be fɛɩE yí Matie. Zozi nwan: “Matie, si mɩn sɩ!” ɔ hanɩn sɔ a, Matie kɔ jasɩ kɔ si yí sɩ.

¹⁰ Eɩehɩn kɩn Matie kɔ fɛɩE Zozi alɩE. Mɛɩ m'ɔ nɩn yí menian'n-mɔ be gua tɔbɩɩ nɩn anwɩn be 'didi'n, bé dɔɩn mɔ be dide ajule'n, nɩn menian mɔ bé asɩtanlan'n tɩ man kpa'n kɔ a kɔ tetanlan tɔbɩɩ nɩn anwɩn bie.

¹¹ Nan mɔ *Falisifube'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, be kɔ bisa Zozi menian'n-mɔ ke: “Nzuke ati yê emɔ amɩn'n nɩn bé mɔ be dide ajule, ɔ nɩn menian mɔ bé asɩtanlan tɩ man kpa'n yê be le didi'n?”

¹² Mɔ Zozi tɩɩ ejɔɩE sɔ'n, yí nwan: “Bé mɔ be ndɩ man akpɔɩE'n yê be kpɩnnde ayile eyɔɩefube ɔ, nan nán bé mɔ be tɩ akpɔɩE nɩn ɔ. ¹³ EɩheɩE EjɔɩE'n lɩka mɔ b'a heɩE yí ke Nyanmɩtan nwan: Mɩn kulo ke menian'n-mɔ nwun anwunnvoe bé afian ɔ tala tɛɩ eyɩE nɩn anwɩn ninngɛ'n mɔ be yɔ be man mɩn'n. EjɔɩE sɔ'n, emɔ hɔ sɩan nán be tɩ yí bu kpa.” Mɔ Zozi hanɩn sɔ'n, eɩE yí nwan: “Nán sɛsɛfube'n-mɔ ati yê m malɩ ɔ, nan etɛfube'n-mɔ ati ɔ.”

Abuala nɩn anwɩn kosuan'n

(Maaki 2.18-22, Luku 5.33-39)

¹⁴ Εηι, Zvan menian'n-mo walt tult Zozi a, bé nwan: “Υε νυη *Falisifυε'n-mo ye di abuala titi. Nan nzuke ati ye wó menian dte'n-mo nni man abuala'n bie'n?”

¹⁵ Mo be bisalt kosuan so'n, Zozi ko bua bé ke: “Mele mo atonvole bian'n nun yi manngun-mo gua atonvole ntn abu'n, emo jvnltn ke menian so'n-mo alva 'bo bé nwun? Cεce, bé lva mmō man bé nwun. Nan ctan mo be ko le atonvole bian'n fi bé sa nun'n, ebele ntn anun ye be 'di abuala o.

¹⁶ “Svanlan fii nva man ndafuin fufole nda man etanlan daba nun. Se o yo yi so a, ndafuin fufole'n 'sua etanlan daba'n biekun. Sian antn yi boe ntn a yo kpili a tala daba dte'n. ¹⁷ Be nva man nzan fufole be ngua man kpolo kotoku daba nun. Se be yo yi so a, kpolo kotoku'n 'sua o sect ye nzan'n kusv 'butu. Nan nzan fufole'n, be gua yi kpolo kotoku fufole nun. Yi dte antn kpolo kotoku o, nzan o, be kvala yi kvalaa fa sie.”

Zozi 'ba man balasua kun anwun sa

εσε o 'ba htn talua kaan kun
(Maaki 5.21-43, Luku 8.40-56)

¹⁸ Antn Zozi anvan wo sv o te kan ejole o te kele bé. Zufv'n-mo kpain'n kun walt a, o ko kutv Zozi anyunnun ebele, yi nwan: “Min wa balasua ntn a wu kikaala. Yi ti, bala nan fa wó sa fua yi nwun maan o hin.” ¹⁹ Bian'n hanltn so a, Zozi nun yi menian'n-mo ko jasv be ko si yi sv.

²⁰ Mo be 'ko'n, antn balasua kun wo menian'n-mo anun, o li Zozi anzin. Moja a tu balasua so'n dede afve bulu nun nnyuan. O ko hvvtn ko kpunngε Zozi, o ko han yi taladte ntn anvan'n. ²¹ O sanltn ke yi kunnun elo, yi nwan: “Se mtn nyan yi taladte'n bobo mtn kan yi a, min nwun 'sa.”

²² Zozi tult yí nytn yí nzin m'ɔ nwunlin bala'n, yí nwan: “Mín wa balasua, gua wó ahɔnlɔn ast, nán wó dedi ntn a man wó nwɔn a sa.” Ebele ala, bala ntn anwɔn kɔ sa.

²³ Mɔ Zozi juli Zufu kpain ntn awulo ebele m'ɔ nwunlin abile mma'n-mɔ nɔn awóle mma'n-mɔ'n, yí nwan: ²⁴ “Emɔ fi ewa be fite, nán batɔnman'n wuli man, ɔ le dafi.” Zozi hanlɔn sɔ a, menian'n-mɔ kɔ tu kɔ gua be kɔ sɔl yí. ²⁵ Mɔ be manlɔn menian'n-mɔ fitelɔ yuelɔ'n, Zozi kɔ wɔlɔ sua ntn anun elɔ, ɔ kɔ sɔ talua kaan ntn asa, talua'n kɔ jasɔ. ²⁶ Mɔ talua'n jasɔlɔ'n, ejɔle sɔ'n hɔlɔ dede ɔ juli mân sɔ'n lɔka kɔlaatin.

Zozi 'ba man anyɔnsinlinwafɔe nnyuan anwɔn sa

²⁷ Ehi, Zozi fi ebele hɔlɔ, nan mele mɔ ɔ 'kpe nun stn'n, anyɔnsinlinwafɔe nnyuan kɔ si yí sɔ, be le etetan. Bé nwan: “Belemgbin *Davidi awa, nwun yé nwɔn anwunnvoe!”

²⁸ Mɔ Zozi juli yí awulo'n, anyɔnsinlinwafɔe'n-mɔ kɔ kpunɔge yí nwɔn ebele, nán ɔ'a bisa bé ke: “Asɔ emɔ de di ke mɔn kɔla mɔn man emɔ anwɔn sa ɔ?”

Mɔ Zozi bisalɔ bé kosuan sɔ'n, bé nwan: “Yuo o! Yé Mɔn, e kɔla yí yɔ.”

²⁹ Ehi a, Zozi kɔ fua bé nytn'n, yí nwan: “Emɔ dedi ntn anwɔn, man ɔ yó sɔ mán emɔ!” ³⁰ Ebele ala, bé nytn'n-mɔ kɔ tike tike. Zozi kɔ juɔ aminle sɔ kɔ hele bé, yí nwan: “Emɔ tíe yí kpa, nán be man sɔanlan fíí anzɔ tɔ.”

³¹ Nan mɔ anyɔnsinlinwafɔe nnyuan sɔ'n fi ebele hɔlɔ'n, be kɔ bɔ Zozi anwɔn ejɔle ebele mân sɔ ntn anun lɔka kɔlaatin.

Zozi 'ba man amunlefɔe kɔn juɔ

³² Anyɔnsinlinwafɔe'n-mɔ hɔlɔ ala, be kɔ fa sɔanlan kɔn be kɔ bele Zozi. Sɔanlan sɔ'n, wawe ete wɔ yí nun, ɔ man ɔ ngɔla man juɔ. ³³ Mɔ Zozi tuli wawe

ετε'ν, s̄vanlan'n k̄o j̄ūj̄o. ̄o sinlin menian'n-m̄o anw̄on. B́e nwan: “Ye nwunlin man like s̄va bie lé Izalayε mân n̄n anun!”

³⁴ Nan m̄o *Falisif̄ε'n-m̄o nwunlin ýi s̄o'n, b́e nwan: “Wawε ετε'ν-m̄o kpain'n y'̄o man ýi tunmin m'̄o fa tu wawε ετε'ν-m̄o ̄o.”

Zozi 'ba nwun menins̄onman n̄n anw̄on anwunnvoe (Maaki 6.34, Luku 10.2)

³⁵ Zozi nannd̄l̄l̄ kulo mgbili'n-m̄o ̄o n̄n ngangan'n-m̄o as̄u, ̄o hehelt menian'n-m̄o ninngε Zuf̄u'n-m̄o as̄on̄n sua'n-m̄o anun. ̄o b̄ōl̄t̄ ε̄j̄ōl̄ε̄kpa'n m'̄o t̄u de Anwunno Belemgbin M̄an'n ̄o hehelt b́e. B́e m̄o ewue ngacile ngacile k̄valaa w̄o b́e nw̄on'n, Zozi manl̄n b́e nw̄on sal̄i. ³⁶ M̄o Zozi nwunlin menins̄onman'n, b́e nw̄on ȳōl̄t̄ ýi anwunnvoe. ̄o sanl̄n kε b'a fε, ε̄sε b́e nw̄on a bubu b́e. Bε t̄i kε mm̄va m̄o bε le man b̄va ε̄ntanf̄uε ̄o. ³⁷ ε̄h̄t̄ a, ̄o k̄o han k̄o hele ýi menian'n-m̄o kε: “Ebo'n t̄i kp̄ili, nan k̄us̄v̄ ajunmanf̄u'n-m̄o a nz̄on man. ³⁸ Ýi t̄i, ε̄m̄o s̄́l̄ε ebo n̄n as̄u m̄n̄l̄tan'n maan ̄o ḡua ajunmanf̄u d̄ōn ýi ebo n̄n as̄u.”

10

Zozi mm̄of̄uε bulu n̄n nnyuan'n (Maaki 3.13-19, Luku 6.12-16)

¹ M̄o Zozi hanl̄n s̄o yuel̄t̄'n, ̄o k̄o f̄el̄ε ýi menian bulu n̄n nnyuan'n, ̄o k̄o man b́e tunmin m̄o bε k̄vala ýi fa tu wawε ετε'ν-m̄o. ε̄sε b́e m̄o ewue ngacile ngacile k̄valaa w̄o b́e nw̄on'n, bε k̄vala kε bε man b́e nw̄on sa. ² ε̄ 'nwun Zozi mm̄of̄uε bulu n̄n nnyuan'n dunman: m'̄o li m̄va'n y'̄o le Sim̄on m̄o bε f̄el̄ε ýi P̄iel̄t̄'n, ̄o n̄n ýi nianman Andele, Zebede awa Z̄vak̄t̄ n̄n ýi nianman Z̄van, ³ Filip̄u, Baatelemin, Toma, Matie m'̄o dide ajule'n, Al̄ife awa Z̄vak̄t̄, Tade, ⁴ Sim̄on m'̄o kp̄unndε ýi mân'n

fanwɔndi'n yê Zudast Isikalioṭṭi mɔ ɔ 'yɪ Zozi man yí mgbɔfɔɛ'n-mɔ.

Zozi 'ba sɔan yí menian bulu nɔn nnyuan'n
(Maakɪ 6.7-13, Luku 9.1-6)

⁵ Menian bulu nɔn nnyuan'n mɔ Zozi sɔanlɪn bé nɪn anɪn. Asannan nán ɔ'a sɔan bé'n, afɔtu m'ɔ tuli bé nɪn aɦɪ, yí nwan: “Bé mɔ be tɪ man Zufɔ'n, nán be kɔ bé nwɔn, esɛ nán be kɔ Samali kulo'n-mɔ asɔ. ⁶ Nan emɔ hɔ Izalayɛ amma'n-mɔ anwɔn. Afɪ be tɪ kɛ mmɔa mɔ b'a minlin ɔ. ⁷ Emɔ 'kɔ a, emɔ hán héle menian'n-mɔ kɛ Anwunno Belemgbin elie mɛɛɛ nɪn a kpunnge. ⁸ Emɔ mán nwuluwafɔɛ'n-mɔ anwɔn sá, bé mɔ yê b'a wu'n, man be fi ewe nun be jásu, emɔ tí kokobefɔɛ'n-mɔ anwɔn, be tú wawɛ etɛ'n-mɔ. Nán be de bé like fíí, nan be yó be hyé bé, ɔ sanlɪn kɛ Nyanmtan a fa tunmin sɔ nɪn a hye emɔ. ⁹ Sɛ emɔ 'kɔ a, nán be fa esika fíí be sa bé nwɔn. ¹⁰ Nán be fa bóɛ, nán be fa taladɛ nnyuan, nán be fa mgbabɔa kún, esɛ nán be fa kpɔman kún be sa bé nwɔn. ɔ sanlɪn kɛ sɔanlan m'ɔ di junman'n, ɔ sɛ kɛ ɔ nyan yí nɔan nun alɛ m'ɔ fata ɔ.

¹¹ “Kulo biala mɔ emɔ kɔ hɔ sɔ'n, sɛ ɔ tɪ kpili o, sɛ ɔ tɪ kaan o, emɔ bísa bísa, sɔanlan m'ɔ kulo kɛ ɔ sike emɔ'n, emɔ tánlan yí awulo ebɛɛ dede ɔ jú ctan mɔ emɔ fi kulo sɔ nɪn asɔ be 'jasɔ'n. ¹² Awulo mɔ emɔ kɔ wɔɔɔ nun'n, emɔ bísa bé aɦɪn. ¹³ Sɛ awulo sɔ nɪn anun menian'n-mɔ sɔ emɔ nun kanlanman an, emɔ mán emɔ alɔaɔɔɔɔ'n há awulo sɔ nɪn anun. Nan sɛ b'a nzɔ man emɔ nun an, emɔ alɔaɔɔɔɔ'n há emɔ asa nun. ¹⁴ Sɛ b'a nzɔ man emɔ nun b'a ndie man emɔ ejɔɛ nɪn an, emɔ bó bé mgbabɔa'n-mɔ abɔ nvutule'n be gúa ebɛɛ be hɔ. ¹⁵ Mɪn kan yí ananhɔɛ mɪn kele emɔ kɛ ndɛɛ ebua ctan nɪn anun, kulo sɔ nɪn asɔ menian'n-mɔ, yalɛ mɔ

be 'nwun yí'n, ɔ 'tala Sodɔmɔn nɔn Gomɔɔ kulo'n-mɔ asɔ menian'n-mɔ dɛ'n.

Ahulɔwa'n

(Maaki 13.9-13, Luku 21.12-19)

¹⁶ “Emɔ nían, mɔn sɔan emɔ ke mmɔa wɔ bedi'n-mɔ afian. Eɔka ati, emɔ nían bé nwɔn ye ke owo-mɔ, esɛ emɔ yó mɛlɛɔvandi ke abubule'n-mɔ. ¹⁷ Emɔ nían bé nwɔn wɔ menian'n-mɔ dunman nun. ɔ sanlɔn ke be 'ba fa emɔ be kɔ bé mɔ be di ejɔlɛ nɔn aja sɔ. Be 'fin emɔ mgbele bé Nyanmɔtan sua'n-mɔ anun. ¹⁸ Mɔn dunman nun, be 'ba fa emɔ be kɔ mân mgbain'n-mɔ nɔn mmelemgbin'n-mɔ aja sɔ maan emɔ di mɔn nwɔn adanzɛ be kele bé ɔ nɔn bé mɔ be ti man Zufu'n. ¹⁹ Sɛ be nɔn emɔ kɔ bé mɔ be di ejɔlɛ nɔn aja sɔ a, mɔ emɔ 'ba han'n, nán be susu yí nwɔn, esɛ nán be susu ke emɔ 'kpɔn kan ejɔlɛ'n. ɔ sanlɔn ke ejɔlɛ m'ɔ di mɔ emɔ kan'n 'ba tɔ emɔ anɔan anun tɛmɔn sɔ'n. ²⁰ Ejɔlɛ'n mɔ emɔ 'ba han'n, ɔ fi man emɔ muonun, nan emɔ Ast'n Wawɛ'n yê ɔ 'fa ejɔlɛ sɔ'n wula emɔ anɔan ɔ.

²¹ “Menian mmie-mɔ 'ba yɛ bé nianman'n-mɔ man maan be kun bé. Sɛ mmie-mɔ kɔsɔ 'ba yɛ bé mma'n-mɔ man maan be kun bé. Mma mmie-mɔ kɔsɔ 'ba jasɔ bé sɔ-mɔ akɔmɔn anun maan be kun bé. ²² Mɔn dunman nun, menian'n-mɔ kwalaa 'fa emɔ anwɔn ekpɔ. Nan sɔanlan m'ɔ kɔ jinlan yí ja nun kpunndiin dede ɔ kɔ ju yí ayuelɛ'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ 'nyan yí ti. ²³ Kulo mɔ emɔ kɔ hɔ sɔ mɔ be lɛ kele emɔ ahulɔwa'n, emɔ nwánndi be hɔ fɔfɔlɛ asɔ. Mɔn kan yí ananhɔlɛ mɔn kele emɔ ke emɔ ngɔ yue man Izalayɛ kulo'n-mɔ kwalaa asɔ kpanza nán *Mân Baa nɔn a a.

²⁴ “Sɔanlan mɔ be lɛ kele yí like'n, ɔ ndala man sɔanlan'n m'ɔ lɛ kele yí'n. Akɔa'n kɔsɔ ndala man yí mɔn'n. ²⁵ M'ɔ cian'n, y'ɔ le ke sɔanlan'n mɔ be

le kele yí like'n, o káci ke svanlan'n m'ɔ le kele yí like'n. Yê akua'n kɔsɔ, o káci ke yí mɪn'n. Se be le fele awulo kpain'n muonun *Beltzebulu a, nán awulo nɪn anun menian'n-mɔ yê be ngɔ fele bé ke be kulo o!

Svanlan m'ɔ se ke emɔ sulo yí'n

(Luku 12.2-7)

²⁶ “Emɔ nán be sulo kulo menian'n-mɔ. Afí yí kwalaa mɔ be kɔ fta be kɔ yɔ'n, be 'nwun yí. Yê ejɔle mɔ be kɔ li yí nvtalɛ nun'n kɔsɔ 'fite. ²⁷ Mɔ mɪn kan mɪn kele emɔ kɔngɔɛ'n, emɔ hán yí eyua. Ejɔle mɔ be kɔ han be kɔ hele emɔ asulo nun'n, emɔ fú jínlan anwunno be hán. ²⁸ Emɔ nán be sulo menian'n-mɔ mɔ be kun anwɔnnaan'n kɔsɔ be ngɔala man wawɛ'n kun'n. Nan emɔ sulo Nyanmɪtan mɔ kwalaa ke o man anwɔnnaan'n nɔn wawɛ'n wu sɪn'n m'ɔ le man ayuelɛ nɪn anun'n. ²⁹ Asɔ be ndɔnɪn man nnɔnman atulufia nganngan nnyuan gua dufule o? Nan kɔsɔ be nnyan man bé be ngun man bé mgban. Nunhan kɔn mɔ be kɔ nyan yí be kɔ hun yí'n, anɪn Nyanmɪtan muonun a man yí nwɔn atɪn. ³⁰ Nan emɔ dɪɛ, emɔ ati enyuan'n muonun, Nyanmɪtan sɪ yí nɔvan. ³¹ Nán man emɔ sulo like fíí. O sanlɪn ke emɔ anwɔn cian kpa tala atulufia dɔɔn kpa.

Bé mɔ be kan ke be nzi man Zozi'n

(Luku 12.8-9)

³² “Ehɪka ati, svanlan m'ɔ kɔ han yí menian'n-mɔ anyunnun ke o tɪ mɪn dɪɛ'n, mɪn kɔsɔ mɪn 'kan yí mɪn Sɪ m'ɔ wɔ anwunno nɪn anyunnun ke svanlan sɔ'n tɪ mɪn dɪɛ. ³³ Nan se svanlan kɔn kan yí menian'n-mɔ anyunnun ke o nzi man mɪn an, mɪn kɔsɔ mɪn 'kan yí mɪn Sɪ m'ɔ wɔ anwunno nɪn anyunnun ke mɪn nzi man svanlan sɔ'n!

Nán anzɔnunjo ɔ, nan elɔɛ ɔ
(Luku 12.51; 14.26-27)

³⁴ “Nán man emɔ jɔnlɛn ke m malt mân nɛn anzɔnunjo eman. Nán anzɔnunjo yê n valt malt ɔ, nan elɔɛ ɔ. ³⁵ M malt baa'n nɔn yí st bé afian esɛɛɛ. M malt nian'n nɔn yí wa balasua nɛn afian esɛɛɛ. Esɛ kɔsɔ m malt ahelenian'n-mɔ afian esɛɛɛ. ³⁶ Awulo kɔn anun menian'n-mɔ 'kpɔ bé nwɔn.

³⁷ “Sɔanlan m'ɔ kulo yí st anaan yí nin tala mín'n, sɔanlan sɔ'n, antɛn ɔ tɛ man mín dɛ. Sɔanlan kɔsɔ m'ɔ kulo yí wa belenzua anaan yí wa balasua tala mín'n, sɔanlan sɔ'n kɔsɔ, antɛn ɔ tɛ man mín dɛ. ³⁸ Sɔanlan mɔ ɔ'a nva man yí kɔlɔwa'n ɔ'a ndɔ man yí kɔmɛn sɔ, ɔ'a nzi man mín sɔ'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ tɛ man mín dɛ. ³⁹ Sɔanlan m'ɔ kulo ke ɔ kpɔnndɛ yí ngɔan'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ 'minlin yí ngɔan'n. Nan sɔanlan mɔ mín dunman nun ɔ kɔ minlin yí ngɔan'n, ɔ 'nyan ngɔan.

Ahatua'n
(Maaki 9.41)

⁴⁰ “Sɔanlan m'ɔ kɔ sɔ emɔ nun'n, antɛn mín yê ɔ'a sɔ mín nun ɔ. M'ɔ kɔ sɔ mín nun'n, antɛn sɔanlan'n m'ɔ sɔanlɛn mín'n nun yê ɔ'a sɔ ɔ. ⁴¹ Sɔanlan m'ɔ kɔ sɔ Nyanmɛtan kpɔmanfɔɛ kɔn nun ke bɛ sɔ bé nun'n, kpɔmanfɔɛ ahatua yɛ ɔ 'nyan yí ɔ. Sɔanlan kɔsɔ m'ɔ kɔ sɔ sɛsɛfɔɛ kɔn nun ke bɛ sɔ bɛ nun'n, sɛsɛfɔɛ ahatua yê ɔ 'nyan yí ɔ. ⁴² Mɛn kan yí ananhɔɛ mɛn keɛ emɔ ke: sɔanlan m'ɔ kɔ man mmatɔnman ehi-mɔ anun kɔn nzue fɔlɔlɔ mgban nganlannzan kɔn kɔ nɔn, ɔ sanlɛn ke ɔ tɛ mín sɔanlan'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ 'nyan yí nwɔn ahatua.”

11

BÉ mɔ Zvan Batisi sʋanlɪn bɛ'n
(Luku 7.18-35)

¹ Mɔ Zozi yuelt ɛjɔlɛ sɔ'n-mɔ kan kele yɪ menian bulu nʋn nnyuan'n, ɔ kɔ hɔ kɔ hehele Nyanmtan Anʋan ɛjɔlɛ nɪn ɛbɛlɛ kulo kulo'n-mɔ asʋ.

² Tɛmʋn sɔ'n, antɪn b'a tʋ Zvan fiadt. M'ɔ tɪlɪ junman'n mɔ Kilisi lɛ di nɪn angan'n, ɔ kɔ sʋan yɪ menian'n mmie-mɔ yɪ nwʋn ɛlɔ. ³ Bɛ hɔlɪ juli Zozi anwʋn ɛlɔ a, bɛ nwan: “Yɛ Mɪn, sʋanlan'n mɔ Zvan hanlɪn yɪ ɛjɔlɛ kɛ ɔ 'ba'n y'ɔ le wɔ anaan sʋanlan sɔ'n tɛ wɔ sian ɔ?”

⁴ Zozi kɔ bua bɛ kɛ: “ɛhɪ mɔ ɛmɔ a tɪ'n, ɔ nʋn mɔ ɛmɔ a nwun yɪ'n, bɛ hɔ bɔ nun amannɪɛ bɛ hɛlɛ Zvan.

⁵ Anyɪnsinlinwafʋɛ'n-mɔ nwun asɪ. Bubuluwafʋɛ'n-mɔ nanndɪ. Kokobefʋɛ'n-mɔ anwʋn a sa. Anzʋtiliwafʋɛ'n-mɔ tɪ ɛjɔlɛ. Ewue mma'n-mɔ fi ewue nun b'a tɪnge. ɛjɔlɛkpa'n kʋsʋ, bɛ lɛ bɔ bɛ kele ehianfʋɛ'n-mɔ. ⁶ Nyila hán sʋanlan m'ɔ kɔ tila yɪ dedi'n m'ɔ le yɪ mɪn nwʋn nɪn anun'n.”

⁷ Mɔ Zvan menian'n-mɔ salt hɔlɪ'n, Zozi kɔ han Zvan anwʋn ɛjɔlɛ kɔ hele menian'n-mɔ. Yɪ nwan: “Nzuke yɛ ɛmɔ hɔlɪ yɪ ɛntan ɛwâ nɪn anun ɛlɔ'n? Ndɛɛ mɔ anwʋnman'n lɛ fita yɪ ɔ? ⁸ Anaan nzu like dɪɛ yɛ ɛmɔ hɔlɪ yɪ ɛntan ɔ? ɛmɔ hɔlɪ nɪanlɪn sʋanlan m'ɔ wula taladɛ kanlanman ɔ? Nan bɛ mɔ bɛ wula taladɛ nganlanman nganlanman'n, bɛ gua mmelemgbɪn'n-mɔ awulo. ⁹ Antɪn nzu lɪlɪ yɛ ɛmɔ hɔlɪ yɪ ɛntan'n? Nyanmtan kpɔmanfʋɛ kʋn ɔ? Sakpa, mɪtɪn kan mɪn kele ɛmɔ kɛ ɔ tala Nyanmtan kpɔmanfʋɛ bɔbɔ. ¹⁰ ɔ sanlɪn kɛ Zvan yɛ ɛhɛlɛ ɛjɔlɛ'n kan yɪ ɛjɔlɛ kɛ Nyanmtan nwan: Nɪan, mɪtɪn sʋan sʋanlan kʋn wɔ nyunnun maan ɔ di mʋa ɔ sesie wɔ atɪn'n.

¹¹ “Mũn kan yí ananhòlè m̀n kele em̀o ke m̀n ehi anun, be wùl̀t man s̀vanlan bie m̀'ò t̀t kpili tala Z̀van ò. Nan k̀s̀s̀ s̀vanlan m̀'ò t̀t kaan Anwunno Belemgbin M̀n ǹn anun'n, ò t̀t kpili tala Z̀van. ¹² ò fi m̀elè m̀ò Z̀van mantanl̀n Nyanm̀tan Anv̀an ejòlè ǹn ehan dede m̀'ò ju enè'n, Anwunno Belemgbin M̀n'n lè t̀elè anẁnselè s̀v kpa. Nan ati anun etè m̀ma'n-m̀ò a fa yí nẁn ekp̀ò kpa. ¹³ Nyanm̀tan mgb̀omanf̀vè'n-m̀ò k̀valaa ǹn Moyiz̀t mala'n, be hanl̀n Anwunno Belemgbin M̀n ǹn anẁn ejòlè dede ò juli Z̀van m̀elè s̀v. ¹⁴ Em̀o lé li ke *Eli m̀ò be hanl̀n yí ewalè ǹn anẁn ejòlè'n y'ò le Z̀van. ¹⁵ S̀vanlan m̀'ò s̀t fasie'n, ò fá sie!

¹⁶ “Nwan yê n vá ajulis̀v menian'n-m̀ò n z̀ú yí ò? Be t̀t ke mmat̀v̀nman nganngan-m̀ò m̀ò be t̀t̀t gua ǹn as̀v be lè t̀tan be se bé manng̀v̀n ehi ǹl̀n-m̀ò kè:

¹⁷ ‘Y'a b̀ò abile dede em̀ò a nzi man. Y'a t̀v ejue y'a b̀ò em̀ò yalè s̀v, k̀s̀s̀ em̀ò a nz̀tsa man bé sa b'a ngua man bé t̀t b'a nzun man.’

¹⁸ “Aft̀ Z̀van wal̀t a, ò'a nni man yí ǹvan nun esè ò'a ǹn man nzan. Menian'n-m̀ò nwan: ‘Wawè etè ẁò yí nun.’ ¹⁹ *M̀n Baa'n wal̀t a, ò didi, ò ǹn nzan, esè menian'n-m̀ò nwan: ‘Be ǹan, s̀vanlan ehi d̀tè, yí junman ǹn ala y'ò le al̀tè elie ǹn nzan envan. Yí manng̀v̀n y'ò le bé m̀ò be dide ajule'n, ò ǹn etef̀vè'n-m̀ò’. Nan m̀ò Nyanm̀tan a y'ò'n kele kè ò t̀t sèse sakpa.”

Zozi 'ba tu Galile m̀n ǹn anun menian'n-m̀ò anyun-nun

(Luku 10.13-15)

²⁰ Kulo'n-m̀ò m̀ò Zozi ỳòl̀t asinb̀enẁn ninngè d̀v̀n s̀v, m̀ò ebèlè menian'n-m̀ò a ǹn man bé nẁn b'a ngaci man bé abalab̀ò'n, Zozi tuli bé nyunnun. ²¹ “Em̀ò Kolaz̀t amma, munnzue h̀n em̀ò! Em̀ò Bèt̀sayida

amma, munnzue hán emɔ! Afɪ sɛ ɔ tɪ kɛ asinbɛnwɔn ninngɛ'n-mɔ mɔ n yɔlɪ yɪ emɔ afian'n, n yɔlɪ yɪ Tii nɔn Sidɔn kulo'n-mɔ asɔ a, ahan ndɛ-ndɛ kpa ɛbɛɛ menian'n-mɔ wulalɪ kotokɔ bɛ bɔlɪ nzɔan bɛ helelɪ kɛ b'a nun bɛ nwɔn b'a kaci bɛ abalabɔ'n. ²² Ɛhɪka ati, mɪn kan mɪn kele emɔ kɛ ndɛɛ ebua ɔɪan nɪn anun, yalɛ mɔ emɔ 'nwun yɪ'n, ɔ 'tala Tii nɔn Sidɔn menian'n-mɔ dɪɛ'n. ²³ Emɔ Kapɛɛnawɔmɔn amma, emɔ kɔsɔ jɔnlɪn kɛ emɔ 'kuku bɛ nwɔn sɔ dede bɛ nɔn Nyanmɪan sɛ ɔ? Bɛ 'kan emɔ asɪ dede emɔ kɔ sɪn m'ɔ le man ayuelɛ nɪn anun. Afɪ sɛ ɔ tɪ kɛ asinbɛnwɔn ninngɛ'n mɔ n yɔlɪ yɪ emɔ afian ɛbɛɛ'n, n yɔlɪ yɪ Sodɔmɔn an, ahan ɛnɛ nɔn ɛnɛ, kulo sɔ'n tɛ wɔ ɛbɛɛ. ²⁴ Ɛhɪka ati, mɪn kan mɪn kele emɔ kɛ ndɛɛ ebua ɔɪan nɪn anun, yalɛ mɔ emɔ 'nwun yɪ'n, ɔ 'tala Sodɔmɔn dɪɛ'n.”

Sɪɛ'n nɔn Baa'n
(Luku 10.21-22)

²⁵ Mɛɛ sɔ nɪn anun, Zozi kukuli yɪ nɔan sɔ a, yɪ nwan: “Mɪn Sɪ, wɔ mɔ ɛ tɪ anwunno nɔn asɪɛ nɪn asɔ Mɪnlɪan'n, mɪn 'da wɔ asɪ. ɔ sanlɪn kɛ a fa ninngɛ ɛhɪ-mɔ a fɪa nɛɛɛɛɛ'n-mɔ, ɔ nɔn menian'n-mɔ mɔ bɛ sɪ ninngɛ dɔɔn'n, yɛ a yɪ a hele mmatɔnman'n-mɔ. ²⁶ Fɔɔn, mɪn Sɪ, mɪn 'da wɔ asɪ, ɔ sanlɪn kɛ wɔ muonun ɛ hulolɪ yɪ sɔ.

²⁷ “Mɪn Sɪ a fa ninngɛ'n kɔvalaa a wula mɪn sa nun. Sɛ nán Sɪɛ nɪn an, sɔanlan fɪɪ nzɪ man Baa'n. Yɛ sɛ nán Baa'n nɔn menian'n-mɔ mɔ Baa'n kulo kɛ ɔ yɪ Sɪɛ'n kele bɛ a, sɔanlan fɪɪ nzɪ man Sɪɛ'n.

²⁸ “Emɔ mɔ bɛ sɔ ninngɛ nɔnɔɛ mɔ b'a fɛ'n, emɔ bála mɪn nwɔn nán mɪn 'ba sike emɔ maan bɛ de bɛ ɛnwɔnmɪan. ²⁹ Emɔ sɔ mɪn nɛhele nɪn anun nán emɔ mán n ɛkele bɛ ninngɛ. ɔ sanlɪn kɛ n dɪ sɔanlan bɛtɛɛ, mɪn ti anun tɪ man ɛtɛ, nán mɪn 'ba man emɔ de bɛ

enwɔnmtan. ³⁰ Mɪn ngehele'n mɔ mɪn kekele emɔ'n, ɔ nyɔ man sɪ, ninng'e'n mɔ mɪn kekele emɔ'n, ɔ tɪ fɔtɪɪfɔ”.

12

Zozi nɔn enwɔnmtan ele ctan'n
(*Maaki* 2.23-28, Luku 6.1-5)

¹ Eɪt anzin, *enwɔnmtan ele ctan kɔn, Zozi nɔn yɪ menian'n-mɔ kɔ kpe nun *bele ebo kɔn asɔ. Anɪn eɪɔe lɛ kun yɪ menian'n-mɔ, nán b'a tɪtɪ bele'n bie b'a li. ² Mɔ *Falisifɔe'n-mɔ nwunlin yɪ sɔ'n, be kɔ han be kɔ hele Zozi ke: “Nɪan, like mɔ yé mala'n tua yé ke nán ye yɔ yɪ enwɔnmtan ele ctan'n, wɔ menian'n-mɔ yɔ.”

³ Eɪt a, Zozi nwan: “Mɔ eɪɔe hunlin *Davidi nɔn yɪ menian'n-mɔ'n, like'n mɔ be yɔɪt mɔ b'a hele'n, emɔ kɪnngalt man yɪ lé ɔ? ⁴ ɔ nɔn yɪ menian'n-mɔ be wɔɔɔɔ Nyanmtan sua nɪn anun. Kpaɔn'n-mɔ mɔ b'a fa b'a man Nyanmtan, mɔ yé mala'n keke ke sɔanlan fɪí n'ɔ di bie ke Nyanmtan *teeyɪfɔe'n-mɔ ala'n, be lili kpaɔn sɔ'n-mɔ. ⁵ Asɔ emɔ kɪnngalt man yɪ Moyizɪ mala nɪn anun lé ke teeyɪfɔe'n-mɔ mɔ be di junman enwɔnmtan ele ctan'n Nyanmtan awulo nɪn anun'n, be tɔn mala'n, kɔsɔ be mmu man bé ke be yɔ eɪe ɔ? ⁶ Nan mɪn kan mɪn keke emɔ ke sɔanlan kɔn wɔ ewa, ɔ tɪ kpili tala Nyanmtan awulo'n. ⁷ Nyanmtan hanɪn ke: Mɪn kulo ke menian'n-mɔ nwun anwunnvoe bé afian ɔ tala tɛe eyɪe nɪn anwɔn ninng'e'n mɔ be yɔ be man mɪn'n. Se ɔ tɪ ke emɔ tɪ ejɔle eɪt abɔ a, ahan emɔ mmua man menian'n-mɔ kpɔfɔndɛɛ. ⁸ ɔ sanɪn ke *Mân Baa'n y'ɔ sie enwɔnmtan ele ctan nɪn ɔ.”

Zozi 'ba man bian kɔn mɔ yɪ sa a jɔ nɪn anwɔn sa
(*Maaki* 3.1-6, Luku 6.6-11)

⁹ BE hanlɩn ehi m'ɔ yuelɩ'n, Zozi fi ebele yí nwan y'ɔ le bé asɔntɩn sua nɩn anun. ¹⁰ Anɩn bian kɩn wɔ asɔntɩn sua nɩn anun, yí sa kɩn a jɔ. BÉ mɔ be wɔ ebele'n, be kɔ bisa Zozi ke: “Asɩ yé mala'n kele ke ye mán wuluwafɩe bie anwɩn sá *enwɩnmɩtan ele cɩan nɩn ɔ?” BE le bisa yí sɔ be nɩn m'ɔ kɔ bua'n, nán b'a jinlan sɩ b'a se ke ɔ'a tɩn mala.

¹¹ Ehi a, Zozi nwan: “SE emɔ anun bie le yí bua kɩn nán se ɔ tɔ kunman nun enwɩnmɩtan ele cɩan nɩn an, asɩ ɔ ngo ju man kunman nɩn anun ɔ ngo yɩ man yí ɔ?” ¹² Sɩnlan anwɩn cɩan tala bua! Yí ti, yé mala'n kele ke enwɩnmɩtan ele cɩan'n, ye yó sɩnlan ye.”

¹³ Zozi kacili yí nyɩn wuluwafɩe nɩn anwɩn elo a, yí nwan: “Tɩnngɛ wó sa nɩn anun.” Bian'n 'tɩnngɛ yí sa nɩn anun an, asaa kɔ tɩnngɛ fɔɩn ke nunhan kɩn'n. ¹⁴ Mɔ Falisifɩe'n-mɔ nwunlin mɔ Zozi a yɔ'n, be kɔ hɔ yí ti ahuan, be le kpɩndɛ atɩn mɔ be sɩn sɩ a, be kɔ nyan yí be kɔ hun yí'n.

Sɩnlan'n mɔ Nyanmɩtan a fɛle yí'n

¹⁵ Mɔ Zozi tɩɩ ke be le kpɩndɛ yí be kun yí'n, ɔ fi ebele lɩka sɔ'n ɔ jasɩɩ. Mɔ ɔ 'kɔ'n, menian dɔɩn kpa sili yí sɩ. ɔ manlɩn nwuluwafɩe'n-mɔ kɩalaa anwɩn salt.

¹⁶ Nan kɩsɩ ɔ totualɩ bé ke nán be kɔ bɔ yí nwɩn kpayɛ ke yí yé ɔ'a man b'a tɩ akpɔle ɔ. ¹⁷ ɔ man Nyanmɩtan kpɔmanfɩe *Ezayi ejɔle'n m'ɔ hanlɩn'n kpɩnɩn sɩ. ɔ hanlɩn ke Nyanmɩtan nwan:

¹⁸ Mɩan, mɩn akɩa'n mɔ m'an yɩ yí'n, mɩn kulo yí
m'an fa mɩn lɩa'n kɩalaa m'an wula yí nun.

Mɩn 'fa mɩn Wawɛ'n mɩn wula yí nun,
ɔ 'kan mɩn ndɛɛ ebua nɩn anwɩn ejɔle
ɔ kele mân mân'n-mɔ.

¹⁹ ɔ nɩn sɩnlan fɩí be ngo su man akpɩɩwa lé,

ᵋ ngo tetian man lé, bé ngo ti man yí ngan gua sù lé.

²⁰ Ndéé'n mᵋ ᵋ'a buli'n, ᵋ mmu man nun, kanlanníe mᵋnnzᵋn-mᵋnnzᵋn'n, ᵋ nnuan man yí. ᵋ 'yᵋ sᵋ dede ᵋ man ananhᵋlé'n di kunnunmun.

²¹ Mân mân'n-mᵋ kᵋalaa 'ba susu bé ti bé gua yí sᵋ.

Zozi nᵋn Bēlzebulu

(Maaki 3.22-30, Luku 11.14-23)

²² Ehi, bé kᵋ fa sᵋanlan kᵋn bé kᵋ béle Zozi. Sᵋanlan sᵋ'n, wawé éte wᵋ yí nun, ᵋ'a man yí nyin nin a sin ése ᵋ a tᵋ amunle. Zozi kᵋ man sᵋanlan sᵋ'n kᵋ jᵋjᵋ ése ᵋ kᵋ nwun ast. ²³ Ejᵋlé'n sinlin menian'n-mᵋ kᵋalaa anwᵋn, bé nwan: “Asᵋ nán belemgbin *Davidi anᵋnman nin an?”

²⁴ Nan mᵋ *Falisifᵋé'n-mᵋ tli ejᵋlé sᵋ'n, bé nwan: “*Bēlzebulu m'ᵋ ti mmᵋnsanmᵋn'n-mᵋ kpain'n, yí yé ᵋ'a man sᵋanlan ehi tunmin m'ᵋ fa fᵋan wawé éte'n-mᵋ ᵋ.”

²⁵ Kemᵋ anin Zozi si ajᵋnlᵋn'n m'ᵋ wᵋ bé ti nin anun'n, ᵋ kᵋ han kᵋ hele bé ké: “Belemgbin mân kᵋn mᵋ nun menian'n-mᵋ kpé bé nyin bé kᵋn elᵋé'n, mân sᵋ'n bᵋ. Kulo kᵋn, anaan afilie kᵋn mᵋ nun menian'n-mᵋ kpé bé nyin bé kᵋn elᵋé'n, kulo sᵋ'n, anaan afilie sᵋ nin abusᵋ bᵋ. ²⁶ Sé *Satan fᵋan m'ᵋ ti yí dᵋe nin an, anin ᵋ nᵋn yí nwᵋn lé kᵋn, ᵋ 'yᵋ sé nán yí mân nin a hᵋ yí nyunnun? ²⁷ Sé emᵋ jᵋnlᵋn ké Bēlzebulu yé ᵋ man mín tunmin maan mᵋn fa mᵋn fᵋan wawé éte'n-mᵋ a, anin emᵋ menian'n-mᵋ dᵋe, nwan yé ᵋ man bé tunmin maan bé fᵋan wawé éte'n-mᵋ ᵋ? Emᵋ menian'n-mᵋ kele ké emᵋ di fᵋᵋ. ²⁸ Nan sé Nyanmtan Wawé'n yé mᵋn fa mᵋn fᵋan wawé éte'n-mᵋ a, anin ᵋ kele ké Nyanmtan Belemgbin elie méle nin a tᵋ emᵋ.

²⁹ “Sᵋanlan mᵋ yí nwᵋn yᵋ si kpa'n, sᵋanlan fíí ngᵋala man ké ᵋ kᵋ wᵋlᵋ yí sua nin anun ᵋ wua yí

ninng'e n̄n ɔ. Sannan ɔ 'di m̄ba ɔ ctct yí k̄valaaka nán ɔ'a h̄bala yí wua.

³⁰ “S̄vanlan m'ɔ t̄i man m̄ín d̄iɛ'n, an̄n ɔ kp̄ɔ m̄ín. S̄vanlan k̄s̄s̄ m'ɔ n̄b̄n m̄n ngohuan man ninng'e'n-m̄ɔ an̄van'n, s̄vanlan s̄ɔ'n, an̄n ɔ b̄ɔ b̄é asannd̄iɛ. ³¹ Yí s̄ɔ ati, m̄n̄n kan m̄n̄n kele ɛm̄ɔ k̄ɛ: ɛt̄ɛ biala m̄ɔ s̄vanlan k̄ɔ ȳɔ'n, ɔ n̄b̄n ɛj̄ɔɛ ɛt̄ɛ biala m̄ɔ s̄vanlan k̄ɔ han'n, Nyanm̄tan k̄vala k̄ɛ ɔ fa yí nw̄b̄n sa ɔ ce yí. Nan s̄vanlan m'ɔ k̄ɔ han ɛj̄ɔɛ ɛt̄ɛ k̄ɔ tia Waw̄ɛ Nwanzan-nwanzan'n, Nyanm̄tan nva man yí ɛt̄ɛ'n ɔ nje man yí lé. ³² S̄vanlan biala m'ɔ k̄ɔ han ɛj̄ɔɛ k̄ɔ tia m̄ân Baa'n, Nyanm̄tan 'fa yí nw̄b̄n sa ɔ ce yí. Nan s̄vanlan biala m'ɔ k̄ɔ han ɛj̄ɔɛ ɛt̄ɛ ɔ k̄ɔ tia Waw̄ɛ Nwanzan-nwanzan'n, Nyanm̄tan nva man yí ɛt̄ɛ'n ɔ nje man yí m̄ɛɛ ɛht̄ anun ɔ n̄b̄n m̄ɛɛ'n m'ɔ l̄ɛ ba n̄n anun.”

ɔ le baka k̄b̄n n̄b̄n yí mma
(Luku 6.43-45)

³³ “Baka kpa n̄n as̄u ȳê b̄ɛ t̄i mma kpa n̄n ɔ. Baka ɛt̄ɛ n̄n as̄u k̄s̄s̄ ȳê b̄ɛ t̄i mma ɛt̄ɛ n̄n ɔ. ɔ sanl̄n k̄ɛ baka k̄b̄n m'ɔ jin'n, s̄ɛ ɔ t̄i kpa o, s̄ɛ ɔ t̄i ɛt̄ɛ o, yí mma m'ɔ k̄ɔ su'n ȳê b̄ɛ fa b̄ɛ nwun yí ɔ. ³⁴ Ati anun ɛt̄ɛ mma k̄ɛ owo, ɔ 'ȳɔ s̄ɛ nán ɛm̄ɔ a han ɛj̄ɔɛ kpa? Af̄t̄ ɛj̄ɔɛ m'ɔ w̄ɔ ah̄b̄nl̄n n̄n anun'n, y'ɔ fite b̄é n̄van ɔ. ³⁵ S̄vanlan m̄ɔ yí ti anun t̄i kpa'n, ɛj̄ɔɛ m'ɔ t̄i kpa'n ȳê ɔ fi yí n̄van fite ɔ. S̄vanlan k̄s̄s̄ m̄ɔ yí ti anun t̄i ɛt̄ɛ'n, ɛj̄ɔɛ ɛt̄ɛ ȳê ɔ fi yí n̄van fite ɔ. ³⁶ M̄n̄n kan m̄n̄n kele ɛm̄ɔ k̄ɛ: Nd̄ɛɛ ebua ct̄an n̄n anun, mgban-mgban ɛj̄ɔɛ'n m̄ɔ menian'n-m̄ɔ hanl̄n'n, b̄ɛ 'nwun yí nw̄b̄n ɛj̄ɔɛ. ³⁷ Af̄t̄ ɛj̄ɔɛ m'ɔ fi w̄ɔ n̄van k̄ɔ fite'n, yí nw̄b̄n ȳê b̄ɛ 'n̄tan b̄ɛ bua w̄ɔ nd̄ɛɛ ɔ.”

Menian'n-m̄ɔ 'ba bisa Zozi asinb̄ɛnw̄b̄n like k̄b̄n
(Maak̄t̄ 8.11-12, Luku 11.29-32)

³⁸ MƆ Zozi hanlɩn sɔ yuelt'n, *mala nɩn asɔ mgbain'n mmie-mɔ nɩn *Falisifɩɛ'n mmie-mɔ kɔ han kɔ hele Zozi kɛ: “Kpain, yɛ kulo kɛ ɛ yɔ asinbɛnwɔn like kɔn maan yɛ nɩan.”

³⁹ Ɛhɩ a, Zozi nwan: “Ajulisɩ menian ɛtɛfɩɛ ɛhɩ-mɔ mɔ bɛ nzɩ man Nyanmtan ananhɔɛ nun'n lɛ kpɔnndɛ asinbɛnwɔn like bɛ nɩan. Bɛ nyɔ man asinbɛnwɔn like fɩ́ kún bɛ ngele man bɛ kɛ Nyanmtan kpɔmanfɩɛ Zonast dɩɛ nɩn ala. ⁴⁰ Afɩ kɛmɔ Zonast lili ctan nsan ejue kpili nɩn akunnun'n, yí sɔ kɩsɩ ala, *Mân Baa'n 'ba li ctan nsan asɩɛ nɩn abɩ. ⁴¹ Ndɛɛ ebua ctan nɩn anun, Ninninɩvɩ amma'n-mɔ 'bu ajulisɩ menian'n-mɔ fɩɔ. Ɔ sanlɩn kɛ mɔ Ninninɩvɩ kulo nɩn asɩ amma'n-mɔ tɩlɩ Nyanmtan Anɩvan ɛjɔɛ'n mɔ Zonast hanlɩn'n, bɛ nunlɩn bɛ nwɔn bɛ kacili bɛ abalabɔ'n. Nan sɩvanlan kɔn wɔ ɛwa, ɔ tɩ kpili tala Zonast. ⁴² Ndɛɛ ebua ctan nɩn anun, balasua'n m'ɔ tɩ Saba mân nɩn asɩ belemgbin'n, ɔ 'bu ajulisɩ menian'n-mɔ fɩɔ. Ɔ sanlɩn kɛ yí m'ɔ fi mɩa'n, ɔ walt tielt Salomɩn bɛngɛɛfɩɛ ɛjɔɛ'n m'ɔ kan'n. Nan kɩsɩ sɩvanlan kɔn wɔ ɛwa, ɔ tɩ kpili tala Salomɩn.

Wawɛ ɛtɛ nɩn esa ɛwalɛ nun
(Luku 11.24-26)

⁴³ “Mɛɛ mɔ wawɛ ɛtɛ kɔn fi sɩvanlan kɔn anun kɔ fite'n, ɔ kɔ kpɔnndɛ lɩka wɔwɔsɩ'n-mɔ ɔ tanlan de yí ɛnwɔnmɩtan. ⁴⁴ Sɛ ɔ kpɔnndɛ nán ɔ'a nnyan man bie a, antɩn yí nwan: ‘Man n zá mɩn nzin n gó mɩn lɩka daba'n mɔ n vi n jasɩl'n.’ Sɛ ɔ sa ba nán ɔ nwun kɛ sua'n tɩ to, b'a kpɔkpɔvan nun b'a sesie nun kanlanman kpa a, ⁴⁵ ɔ sa yí nzin ɔ kɔ kpɔnndɛ yí manngɔn nsɩ mɔ bɛ ti anun tɩ ɛtɛ kpa bɛ tala yí ɔ. Ɔ nɩn bɛ ba a tanlan ɛbɛɛ. Sian dɩɛ, sɩvanlan sɔ'n, ɛsɛɔɩɛ m'ɔ kɔ sɛɔɩ'n, ɔ tala daba'n. Kɛ ajulisɩ menian ɛtɛfɩɛ ɛhɩ-mɔ asɩtanlan'n 'yɔ yí nɩn ala antɩn.”

Zozi anianman'n-mo nɔn yɪ nin

(*Maaki* 3.31-35, Luku 8.19-21)

⁴⁶ Zozi anɔan a ndo man, yɪ nianman'n-mo nɔn yɪ nin be ko a. Anɔn be jijin gua nɔn asu be 'kpɔndɛ atɔn be kan ejoɛ be kele yɪ. ⁴⁷ Sɔanlan kɔn ko han ko hele yɪ ke: “Nɔan, wɔ nin nɔn wɔ nianman'n-mo jijin gua su elo be 'kpɔndɛ ke be kan ejoɛ be kele wɔ.”

⁴⁸ Zozi ko bua sɔanlan so'n ke: “Mɔn nin'n y'o le nwan, yɛ mɔn nianman'n-mo y'o le nwan-mo?” ⁴⁹ Nan o tɔngɛɩ yɪ sa yɪ menian'n-mo anwɔn an, yɪ nwan: “Emo nɔan, mɔn nin nɔn mɔn nianman'n-mo, bɛ yɛ be gugua ewa nɔn o. ⁵⁰ O sanɩn ke sɔanlan m'o yo mɔn Si'n m'o wo anwunno elo nɔn akunnun like'n, sɔanlan so'n ti mɔn nianman belenzua, o ti mɔn nianman balasua, o ti mɔn nin.”

13

Sɔanlan'n m'o gua bele nɔn anwɔn anyɩndala'n

(*Maaki* 4.1-9, Luku 8.4-8)

¹ Cɩan so'n, Zozi fi yɪ awulo ebɛɛ o ko ho asue nɔn anɔan elo. O ko tanlan asɩ, o ko hehele menian'n-mo Nyanmɩan ninngɛ. ² Meninsɔnman ko a yɪ nwɔn ebɛɛ. O ko kpati ko fu ko tanlan elɛɛ kɔn anun asue nɔn anyɩnsɔ yɛ meninsɔnman'n jijin asue nɔn anɔan. ³ O ko hehele bɛ ninngɛ doɔn kpa anyɩndala nun, yɪ nwan: “Sɔanlan kɔn hoɩ yɪ *bele mma egua. ⁴ Mɛɛ mo o 'gua'n, bie ko gua atɩn nɔn anɔan, nɔnman'n-mo ko a ko suso ko li. ⁵ Bie kɔsu ko gua nyɔbɔɛ nɔn asu. Ebɛɛ ngɛtɩɛ nɔn a nzɔn man. O ko fifi ndɛ-ndɛ. O sanɩn ke o'a ngɔ man asɩ bu. ⁶ Nan mo eyua'n fili'n, o ko yala, aft o'a nzɔ man ndɩan. ⁷ Bie kɔsu ko gua eminlan mmowe nɔn anun. O ko fifi. Eminlan mmowe'n ko fu ko gua su. ⁸ Nan bie kɔsu ko gua asɩ kpa nɔn asu, o ko fifi. O ko

su mma. Bie kɔ su mma ɛya kɔn, bie mma abulasian, bie kɔsɔ mma abulasan.” ⁹ Zozi kɔ han kɔ tɔ sɔ ke: “Sɔanlan m'ɔ st fasie'n, ɔ fá síe!”

Zozi anyɔndala'n m'ɔ bu'n

(Maaki 4.10-12, Luku 8.9-10)

¹⁰ Ɛhi, Zozi menian'n-mɔ kpunngelt yí a, bé nwan: “Nzuke ati yê ɛ 'kan ejɔle kele menian'n-mɔ a, ɛ bu yí anyɔndala nun ɔ?”

¹¹ Zozi kɔ bua bé ke: “Nyanmtan Belemgbin Mân nɔn anun nvtalɛ ninng'e'n-mɔ, ɛmɔ st yí nwɔn ejɔle. Nan bé dɛ, be nzi man yí nwɔn ejɔle. ¹² ɔ sanlɔn ke sɔanlan m'ɔ le bie'n, be 'gua sɔ maan ɔ sɔn. Nan sɔanlan m'ɔ le man bie'n, kaan'n muonun m'ɔ le yí'n, be 'tɔa yí be de. ¹³ Ɛhɔka ati yê mɔn 'kan ejɔle mɔn kele bé a, mɔn bu yí anyɔndala nun ɔ. Afi bé nyɔn tua yí, kɔsɔ be nɔwun man yí. Be ti, kɔsɔ be ndie man nán b'a ti yí bu. ¹⁴ ɔ man bé nwɔn ejɔle'n mɔ *Ezayi hanlɔn'n kpɔnlɔn sɔ. Nyanmtan nanndɔlɔ Ezayi sɔ ɔ hanlɔn ke:

Ɛmɔ 'ba tie yí kpa, kɔsɔ ɛmɔ ngɔ ti man yí bu.

Ɛmɔ 'ba nɔn yí kpa, kɔsɔ ɛmɔ ngɔ nwun man yí.

¹⁵ ɔ sanlɔn ke menian sɔ'n-mɔ a sɔsɔ.

B'a totua bé nzɔ'n b'a momuan bé nyɔn'n.

Yí dɛ, anɔn be nɔwun man asɔ,

ɛsɛ bé nzɔ'n ndɔ man ejɔle.

Be nza be mma man mɔn nwɔn

nán m'an man bé nwɔn a sa.

¹⁶ “Nan ɛmɔ dɛ, nyila hán ɛmɔ. ɔ sanlɔn ke ɛmɔ anyɔn'n nwun asɔ, ɛsɛ ɛmɔ anzɔ'n ti ejɔle. ¹⁷ Nan mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele ɛmɔ ke: Nyanmtan mgbɔmanfɔɛ dɔɔn kpa, nɔn Nyanmtan menian dɔɔn kpa, be hulɔlɔ ke ahan be nwun mɔ ɛmɔ le nɔn'n, nan kɔsɔ b'a nɔwun man yí. Ɛsɛ be hulɔlɔ ke ahan be ti mɔ ɛmɔ le tie'n, nan kɔsɔ b'a ndɔ man.”

Zozi 'ba tu anyɩndala nɩn abɩ
(*Maaki* 4.13-20, Luku 8.11-15)

¹⁸ Eɩtɩ, Zozi nwan: “Emɔ tɩe, sɩanlan'n m'ɔ gua *bele nɩn anwɩn anyɩndala nɩn abɩ'n y'ɔ le ke: ¹⁹ Mɛɛ mɔ sɩanlan kɩn kɔ tɩ Anwunno Belemgbin Mân nɩn anwɩn ejɔɛ m'ɔ ndɩ man yɩ bɩ'n, anɩn sɩanlan sɔ'n tɩ ke bele mma'n m'ɔ gualt atɩn nɩn anɩan'n. Ejɔɛ'n mɔ ɔ'a tɩ'n, Abɔnsanmɩn ba ɔ yɩ fi yɩ ti anun. ²⁰ Bele mma'n m'ɔ gualt lɩka mɔ nyɔbɩɛ'n wɔ'n y'ɔ le sɩanlan eɩtɩ m'ɔ tɩ Anwunno Belemgbin Mân nɩn anwɩn ejɔɛ nɩn an, ɔ le fe elie ɔ ka ebeɛ ɔ sɔ nun'n. ²¹ Sɩanlan sɔ'n mman man ejɔɛ'n nzo man ndtan yɩ nun. ɔ de di mɛɛ kaan bie. Ejɔɛ sɔ'n dunman nun, se be kele yɩ ahɩɩwa anaan ɔ nwun yalɛ kaan ala a, anɩn yɩ eyue ɔ. ²² M'ɔ gualt eminlan mmowe nɩn anun'n y'ɔ le sɩanlan eɩtɩ m'ɔ tɩ Anwunno Belemgbin Mân nɩn anwɩn ejɔɛ'n, nan kɩsɩ eyuadtɩ nɩn anun ninngɛ'n-mɔ anwɩn nzusue'n nɩn anyɩnbɩɩ anyanbenwɩn'n cɩtɩ ejɔɛ sɔ'n. ɔ man ɔ nzu man mma. ²³ M'ɔ gualt astɛ kpa nɩn asɩ'n y'ɔ le sɩanlan eɩtɩ m'ɔ tɩ Anwunno Belemgbin Mân nɩn anwɩn ejɔɛ nɩn an, ɔ tɩ yɩ bɩ'n. ɔ su mma. Bie su eya kɩn, bie su abulasian, bie kɩsɩ su abulasan.”

Ndile ɛtɛ nɩn anwɩn anyɩndala'n

²⁴ Eɩtɩ anzin, Zozi kɔ bu anyɩndala kɩn biekun kɔ hele bé. Yɩ nwan: “E 'nwun like mɔ Anwunno Belemgbin Mân'n soman yɩ'n: ɔ soman sɩanlan kɩn mɔ ɔ'a gua *bele yɩ ebo nɩn asɩ ɔ. ²⁵ Nan kɔngɔɛ mɔ menian'n-mɔ kɩalaa yuelɩ dɩda'n, yɩ kpɔfɩɛ kɩn kɔ a kɔ lolua ndile ɛtɛ bele nɩn anun, cuein yê ɔ hɔɩ ɔ. ²⁶ Bele'n fifili dede mɔ ɔ 'ju yɩ esúe tɛmɩn'n, ndile ɛtɛ'n kɔ fa ebo'n.

²⁷ “Svanlan'n m'ɔ le ebo nɪn ajunmanfɔ'n-mɔ walt tɔlt yí, bé nwan: ‘Yé Mɪn, bele yê ε lualt ɔ. Nan ndile εtɛ'n mɔ ɔ'a fifi nun'n, ɔ fi nin?’

²⁸ “Mɪnlɪan'n nwan: ‘Kpɔfɔε bie yê ɔ'a li junman ɔɔ nɪn ɔ.’

“Ehɪ a, ajunmanfɔ'n-mɔ kɔ bisa yí kε: ‘ε kulo kε ye hɔ́ tɔtu ndile εtɛ nɪn ɔ?’

²⁹ “Mɪnlɪan'n nwan: ‘Cεcε, sε εmɔ tutu a, bε 'ba tutu bele'n bε bɔka sɔ. ³⁰ Nan εmɔ mán ɔ há nun dede ɔ jú bele nɪn εtɛ tɛmɔn. Sε ɔ ju yí εtɛ tɛmɔn an, mɪn 'kan mɪn kele bé mɔ bε 'tɪ'n kε: εmɔ lí mɔa bε tɔtu ndile εtɛ nɪn abɔ bε cíctɪ yí bóle bóle bε tɔ́ nun sɪn bε yála yí. Sian'n, εmɔ tí bele'n bε hɔ́ wúla yí mɪn ésie nɪn anun.’”

Muntadɪ baa nɪn anwɔn anyɪndala'n

(*Maakɪ* 4.30-32, Luku 13.18-19)

³¹ Zozi kɔ bu anyɪndala biekun kɔ hele bé, yí nwan: “Anwunno Belemgbin Mân'n, ɔ tɪ kε muntadɪ baa mɔ svanlan a fa a hɔ́ a lua yí ebo sɔ ɔ. ³² Ninngε mma'n mɔ bε dua'n, yí y'ɔ tɪ bé nunhan kaan kpa nɪn ɔ. Nan kɔsɔ sε ɔ fifi a, ɔ nyin tala ninngε mma'n-mɔ kɔvalaatin. ɔ kaci dukpa nnɔnman'n-mɔ ba bε nwɔn bé sâ yí sa mma'n-mɔ asɔ.”

Fali ayile nɪn anwɔn anyɪndala'n

(*Luku* 13.20-21)

³³ Zozi kɔ bu anyɪndala kɔn biekun kɔ hele bé. Yí nwan: “Anwunno Belemgbin Mân'n tɪ kε balasua kɔn mɔ ɔ'a fa fali ayile ɔ'a fɔtɔ fali cilo abulaa nɔn nnun ɔ. ɔ wɔ εbεle dede fali nɪn a tu.”

Like ati mɔ Zozi bu anyɪndala'n

(*Maakɪ* 4.33-34)

³⁴ εjɔle εhɪ kɔvalaa mɔ ɔ 'kan kele menian'n-mɔ'n, ɔ bu yí anyɪndala nun. Sε ɔ'a mmun man anyɪndala a,

ᵋ ngan man ejɔɛ'n ᵋ ngele man bé. ³⁵ Ehi m'ᵋ yɔɔɔ'n manɔɔn ejɔɛ'n mᵋ Nyanmtan kpɔmanfɔɛ'n hanɔɔn'n kpɔɔnɔɔn sɔ. Nyanmtan manɔɔn kpɔmanfɔɛ'n hanɔɔn ke: Mɔn 'bu anyɔɔndala nán m'an han ejɔɛ'n m'an hele bé. *Sunmin* ke be bɔɔɔ mán'n, ninngɛ m'ᵋ wɔ nɔɔɔɔɔ nun'n, mɔn 'bɔ yí nwɔn ejɔɛ.

Zozi 'ba tu ndile etɛ nɔn anwɔn anyɔɔndala nɔn abɔ

³⁶ Mᵋ Zozi hanɔɔn sɔ yuelɔ'n, ᵋ gualɔ meninsɔnman nɔn atɔn yê ᵋ hɔɔɔ awulo ᵋ. Yí menian'n-mᵋ kpunngelɔ yí a, bé nwan: “Tu ndile etɛ'n m'ᵋ fifi ebo nɔn asɔ nɔn anwɔn anyɔɔndala nɔn abɔ kele yé.”

³⁷ Zozi nwan: “Sɔanlan'n m'ᵋ le gua *bele mma kpa'n y'ᵋ le *Mán Baa'n. ³⁸ Ebo'n y'ᵋ le mán'n. Bele mma kpa'n y'ᵋ le bé mᵋ bé tɔ Anwunno Belemgbin Mán nɔn anun menian'n. Ndile etɛ'n, y'ᵋ le bé mᵋ be tɔ Abɔnsanmɔn menian'n. ³⁹ Kpɔfɔɛ'n mᵋ ᵋ'a lua ndile etɛ'n y'ᵋ le Abɔnsanmɔn. Bele mma nɔn etɔɔ tɛmɔn'n y'ᵋ le mán nɔn ayuelɔɔ nun, yê bé mᵋ be 'tɔ ebo'n y'ᵋ le nyanmtansɔ mmɔfɔɛ'n-mᵋ.

⁴⁰ “Kɛmᵋ be tutu ndile etɛ nɔn an, be gua yí sɔn nɔn anun'n, sɛ mán nɔn ayuelɔɔ'n ju a, ke be 'y'ᵋ yí nɔn anɔn.

⁴¹ Mán Baa'n 'sɔan yí nyanmtansɔ mmɔfɔɛ'n-mᵋ maan be yɔ bé kvalaa mᵋ be man ehiɔɔn-mᵋ tɔ etɛ nɔn anun ᵋ nɔn bé mᵋ be y'ᵋ etɛ'n fi yí Belemgbin Mán nɔn anun.

⁴² Be yɔ bé a, be 'gua bé sɔn gɔhɔɔn nɔn anun. Ebeɛɛ yê be 'sun be kvan bé je nɔn ᵋ. ⁴³ Nan menian mᵋ bé nyɔn sɔ Nyanmtan'n, be 'ta bé Sɔ Belemgbin Mán nɔn anun ke sɛnzɛ m'ᵋ le ta ᵋ. M'ᵋ sɔ fasie'n, ᵋ fá sie!”

Anwɔndɔɔɔ'n m'ᵋ fia nɔn anwɔn anyɔɔndala'n

⁴⁴ Ehi, Zozi nwan: “Anwunno Belemgbin Mán'n tɔ ke esika kɔkɔɛ m'ᵋ fia ebo kɔn asɔ. Sɔanlan m'ᵋ kɔ fite

sv'n, yí kvsu o fa fta biekun. o di fe, o tontu yí nwun ninng'e'n k'valaatin o to ebo so'n.

Afile ntu anwun anytndala'n

⁴⁵ “Ese Anwunno Belemgbin Mân'n ti ke watafue kun m'w le kpunnd'e afile nganlanman to o. ⁴⁶ Mele m'w ko nwun kun m'w ti kpa'n, o ko tontu yí nwun ninng'e'n k'valaatin o to afile so'n.

Dada ntu anwun anytndala'n

⁴⁷ “Ese Anwunno Belemgbin Mân'n ti ke dada mo be gua yí jenvie ntu anun o. Ejue ngacile k'valaa wulu nun. ⁴⁸ o yi a, be hybhyutu gua fie be tanlan asi be kpa ejue'n-mo anun. Be gua mgbakpa'n-mo ece nun ye ete ete'n-mo, be ju be gua. ⁴⁹ Mân ntu ayuelie nun ke o 'ba yo yí ntu antu. Nyanmtansu mmofue'n-mo 'ba sie menin mgbakpa'n-mo ebue kun ⁵⁰ be gua etefue'n-mo sîn g'ohutu ntu anun. Ebele ye be 'sun be kuan bé je ntu o.”

Anwundte nvufole'n-mo nun nnaba'n-mo

⁵¹ Zozi ko bisa yí menian'n-mo ke: “Asu emo a ti ejole ehi-mo abu o?”

Bé nwan: “Yuo o!”

⁵² Ehi a, Zozi nwan: “Ehika ati, mala ntu asu kpain biala m'w ko kaci Anwunno Belemgbin Mân ntu anun s'vanlan'n, anwundte'n m'w nyan yí'n, ninng'e nvufole wo nun ye nnaba kvsu wo nun.”

Nazal eti amma'n-mo nne man Zozi be nni man

(*Maak* 6.1-6, Luku 4.16-30)

⁵³ Mo Zozi yueli anytndala ehi-mo bubu'n, o fi ebele ⁵⁴ o ko ho kulo'n mo be talt yí ntu asu. o ko wulu asontu sua ntu anun o ko hehele ebele menian'n-mo ninng'e, ejole'n ko sin bé k'valaa mo be wo ebele ntu anwun kpa. Bé nwan: “o nyanlin ngele ehi nin? Tunmin

benin yê ɔ fa yɔ asinbenwɔn ninngɛ ɛhɪ-mɔ ɔ? ⁵⁵ Nán junnvɔɛ nɪn awa belenzua nɪn ɔ? Nán yí nin y'ɔ le Mali ɔ? Nán yí nianman mmelenzua'n-mɔ y'ɔ le Zvakɪ, Zozeɖu, Simɔn nɔn Zudɪ ɔ? ⁵⁶ Yí nianman mmalasua'n-mɔ kwalaa, bɛ nnɔn man yé yê ɔ gua ɛwa ɔ? ɔ nɔn tunmin ɛhɪ kwalaa fi nin?" ⁵⁷ Ajɔnlɪn sɔ'n m'ɔ wɔ bé ti anun'n maan b'a nnwun man astɪ b'a nne man Zozi b'a nni man. ɛhɪ a, Zozi kɔ han kɔ hele bé kɛ: "Nyanmɪtan kpɔmanɖɛ kɔn, yí kulo nɪn asɔ nɔn yí afilie nɪn anun menian'n-mɔ mmu man yí like."

⁵⁸ Dedi'n mɔ ɛbɛɛ menian'n-mɔ le man yí nɪn ati, Zozi a nyɔ man asinbenwɔn ninngɛ dɔɔn.

14

Zɔvan Batisi ewue'n

(Maakɪ 6.14-29, Luku 9.7-9)

¹ Tɛmɔn sɔ'n, anɪn belemgbɪn *Elɔdɪ Antɪpast tɪ Galile mán nɪn asɔ belemgbɪn. M'ɔ tɪlɪ Zozi angan'n, ² ɔ kɔ han kɔ hele yí ngɔa'n-mɔ kɛ: "Zɔvan Batisi dein y'ɔ fi ewue nun ɔ'a tinngɛ nɪn ɔ! ɛhɪka ati yê ɔ le tunmin ɔ yɔ asinbenwɔn ninngɛ ɔ."

³ Belemgbɪn Elɔdɪ hanlɪn sɔ, ɔ sanlɪn kɛ yí nianman belenzua'n mɔ bɛ fɛɛ yí Filipɔ nɪn ayɪ'n m'ɔ li Elodiadt'n dunman nun, ɔ kɔ man bɛ kɔ hyɪ Zɔvan, bɛ kɔ cɪcɪ yí ɛɛ bɛ kɔ tɔ yí fiadtɪ. ⁴ Afɪ Zɔvan kɔ han kɔ hele belemgbɪn Elɔdɪ kɛ: "Nannan, Nyanmɪtan mala'n mman man wɔ atɪn kɛ ɛ fá Elodiadtɪ já." ⁵ ɛjɔɛ'n mɔ Zɔvan hanlɪn nɪn anwɔn, belemgbɪn Elɔdɪ kulo kɛ ɔ man bɛ kun yí. Nan kɔsɔ ɔ sulo Zufɔ'n-mɔ. Afɪ bé kwalaa, bɛ bu Zɔvan kɛ Nyanmɪtan kpɔmanɖɛ.

⁶ Nan ɔ wɔ ɛbɛɛ dede mɔ belemgbɪn Elɔdɪ awɔɛ ctan nɪn anwɔn fɛtɪ'n mɔ bɛ di yí afɔɛ nɔvan'n juli'n,

Elodiadt awa balasua'n kɔ si abile menian'n-mɔ anyun-nun ebeɛɛ. ɔ kɔ yɔ belemgbin Elɔdt ɛnyɪnmɪn sɪnmɪn 7 dede ɔ kɔ han ndâ kɛ like biala m'ɔ kulo'n, sɛ ɔ bisa a, ɔ 'fa man yí. 8 Talua'n kɔ li yí nin anvan ɛjɔɛ nɪn asɔ. ɔ kɔ han kɔ hele belemgbin Elɔdt kɛ: “Baba, fa Zvan ati'n tɔ apawa nun man mɪn kɪkaala!” 9 Mɔ belemgbin Elɔdt tɪtɪ yí sɔ'n, yí lɔa kɔ bɔ yí nwɔn. Nan kɔsɔ ndâ'n m'ɔ hanɪn yí mgbain'n-mɔ anyunnun ebeɛɛ nɪn ati, ɔ kɔ man atɪn kɛ bɛ fá Zvan ati'n bɛ béɛɛ talua'n. 10 ɛhɪ, ɔ kɔ sɔvan sɔvanlan kɛ ɔ hɔ́ fiadtɪ sua nɪn anun ɔ kpé Zvan ati'n. 11 Sɔvanlan'n kɔ hɔ́ kɔ kpɛ Zvan ati'n ɔ kɔ tɔ yí apawa nun kɔ bɛɛɛ talua'n. Talua'n kɔsɔ kɔ hɔ́ kɔ fa kɔ man yí nin. 12 Mɔ Zvan menian'n-mɔ tɪtɪ yí sɔ'n, bɛ walɪ falt yí fuin'n bɛ hɔ́ɪ sielt yí. Mɔ bɛ sielt yí yuelɪ'n, bɛ hɔ́ɪ bɔɪ nun amanɪɛ bɛ heleɪ Zɔzi.

Zozi 'ba man menian akpɪ nnun alɛ di

(*Maaki* 6.30-44, Luku 9.10-17, Zvan 6.1-14)

13 Mɔ Zozi tɪtɪ amanɪɛ sɔ'n, ɔ fɔɪɪ ɛɛɛ kɔn anun ɔ hɔ́ɪ lɪka kɔn. Lɪka sɔ'n, sɔvanlan fíí nnɔn man ebeɛɛ. Nan mɔ menian'n-mɔ tɪtɪ yí sɔ'n, bɛ fi kulo kulo'n-mɔ asɔ bɛ kɔ fa asue nɪn anvan atɪn'n bɛ kɔ si Zozi sɔ. 14 Mɔ Zozi fi ɛɛɛ nɪn anun 'ju'n, ɔ 'tɔ yí nyɪn an, menian ngɔnmɪn. Bé nwɔn kɔ yɔ yí anwunnvoe, ɛsɛ ɔ kɔ man nwuluwafɔɛ'n-mɔ anwɔn kɔ sɔ.

15 Mɔ alɛ'n yɔɪɪ nɔsɔba'n, yí menian'n-mɔ kɔ hyɔɪn kɔ kpunngɛ yí. Bé nwan: “Alɛ a yue yɔ ɛsɛ ɛwa lika'n tɪ yí nwɔn. Yí ti, man bé atɪn maan bɛ hɔ́ kulo'n-mɔ asɔ bɛ hɔ́ tó like bɛ lí.”

16 Zozi kɔ bua bɛ kɛ: “ɔ tɪ man ɔɪnɪjɪn kɛ bɛ hɔ́. Nan ɛmɔ muonun mán bé like bɛ lí.”

17 Yí menian'n-mɔ nwan: “Kpawɪ nnun ala ɔ nɔn ejue nnyuan yé yɛ le yí ɛwa ɔ.”

18 Zozi nwan: “ɛmɔ fá bɛ béɛɛ mɪn.”

19 M'ɔ hanlɩn sɔ yuelt'n, ɔ kɔ man meninsɔnman nɩn atɩn kɛ bɛ tɛtanlan ndile nɩn asɔ. Ɛhɩ anzin, ɔ kɔ fa kpaɔn nnun'n nɔn ejue nnyuan'n ɔ kɔ tɔ yí nyɩn anwunno ɔ kɔ la Nyanmtan asɩ. M'ɔ lalɩ Nyanmtan asɩ yuelt'n, ɔ kɔ bubu kpaɔn'n-mɔ anun ɔ kɔ fa kɔ man yí menian'n-mɔ. Yí menian'n-mɔ kɔsɔ kɔ hye kɔ man meninsɔnman'n. 20 BÉ nun kɔn biala kɔ li dede yí kɔ kɔ yi. Kpaɔn'n m'ɔ halɩn, Zozi menian'n-mɔ kɔ sɩsa. ɔ yi ece mma bulu nɔn nnyuan. 21 BÉ mɔ bɛ lili like'n tɩ kɔ yɔ akpɩ nnun, b'a nga man mmalasua'n-mɔ nɔn mmatɔnman'n-mɔ bie.

Zozi 'ba nanndɩ asue nɩn anyɩnsɔ

(Maakɩ 6.45-52, Zɔan 6.15-21)

22 Ɛhɩ, menian'n-mɔ yuelt like di ɛbɛɛ ala a, Zozi kɔ man yí menian'n-mɔ kɔ fɔ ɛɛɛ nɩn anun. ɔ kɔ han kɔ hele bÉ kɛ bɛ kpÉ asue'n bɛ lí mba ebue kɔn ɛɔ nán ɔ 'gua meninsɔnman nɩn atɩn. 23 M'ɔ gualɩ bÉ atɩn yuelt'n, ɔ kɔ fɔ bɔka kɔn asɔ, ɔ kɔ hɔ asɔnɩn ɛyɔɛ ahanmtan. Mɔ alíɛ sanlɩn'n, yí ngɔnmɩn cein yÉ anɩn ɔ wɔ ɛbɛɛ ɔ. 24 ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɩn Zozi menian'n-mɔ ɛɛɛ'n la bunman sɔ. Asutue'n bɔ mgbaha ɔ tu si ɛɛɛ'n.

25 Mɔ ɔ 'kɔ alɩbahtan'n, Zozi nanndɩ asue nɩn anyɩnsɔ ɔ ɛ kpɔ yí menian'n-mɔ. 26 Mɔ bɛ nwunlin kɛ ɔ nanndɩ asue nɩn anyɩnsɔ'n, esulo kɔ han bÉ. BÉ nwan: “Ɛnwɔnmɩn aho! Ɛnwɔnmɩn aho!” Kɛmɔ anɩn bɛ sulo nɩn ati, bɛ ɛ tɛtan.

27 Nan bɛ 'tɛtan nɩn ala, Zozi nwan: “Ɛmɔ sɔ bÉ ahɔnlɩn nán mɩn ɔ. Nán bɛ sulo!”

28 Ɛhɩ a, Pɩɛɩ nwan: “YÉ Mɩn, sɛ wɔ sakpa a, man n nánndɩ asue nɩn anyɩnsɔ m gbú wɔ.”

29 Mɔ Pɩɛɩ hanlɩn sɔ'n, Zozi nwan: “Bala!” Pɩɛɩ fi ɛɛɛ nɩn anun ɔ kɔ ju, ɔ ɛ kpɔ Zozi. 30 Nan m'ɔ nwunlin

ke asutue'n ti kpili'n, esulo ko han yi. Eɛe kemɔ anɛn o le nvan'n, o ko tian. Yi nwan: "Yɛ Mɛn, de mɛn!"

³¹ Eɛe ala, Zozi ko tu yi sa o ko so yi nun ye yi nwan: "Pɛli, wo dedi'n ti kaan o! O yo se mo a nnyan man dedi'n?"

³² Mo Zozi hanɛn so yueli'n, o nun Pɛli be ko fu eɛe nɛn anun ye asutue'n gualɛ ast o. ³³ Bɛ bu nga'n mo be gua eɛe nɛn anun'n ko a ko kutu kutu Zozi anyunnun eɛe. Bɛ nwan: "Fɔɔn, Nyanmtan Awa'n y'o le wo!"

Zozi 'ba ho Zenezalɛti etin nɛn asu
(Maaki 6.53-56)

³⁴ Be kpeli asue'n nan b'a si ast Zenezalɛti etin nɛn asu. ³⁵ Eɛe menian'n-mo nwunlin Zozi nzole. Be holɛ lɛka kvalaatin be ko ho ko bo kpaye ke Zozi a ju eɛe. Be ko sva nwuluwafuɛ'n-mo kvalaatin be ko beɛe yi. ³⁶ Be ko seɛe Zozi ke o man be atɛn maan be han yi taladɛ nɛn anvan nɛn ala. Bɛ kvalaa mo be hanɛn yi taladɛ nɛn anvan'n, be nwun salt kpa bokoo.

15

Daba menian'n-mo mala'n
(Maaki 7.1-13)

¹ Temun so'n, *Falisifuɛ nun *mala nɛn asu mgbain mmie-mo fi Zoluzalemun be ko a ko tu Zozi eɛe, be nwan: ² "Yɛ nan-mo mala'n kele ye ke se ye 'di like a, ye nwunnzin ye sa nɛn anun. Nan nzuke ati ye wo menian dɛ'n-mo nni man ejole so nɛn asu o? Se be 'di like a, be nnwunnzin man be sa'n-mo anun."

³ Zozi ko bua be ke: "Nan emo lɛli, nzuke ati ye emo di be muonun be mala'n-mo asu be yaci Nyanmtan dɛ nɛn o? ⁴ Afi Nyanmtan a han ke: *Man wo nyɛn so wo st nun wo nin. Eɛe yi nwan: Swanlan m'o ko han ejole eɛe ko tia yi st anan yi nin'n, swanlan so'n, o se ke be*

kun yí. ⁵ Nan emɔ dɛ, emɔ kan kele menian'n-mɔ ke, se sɔanlan kɔn se yí st anaan yí nin ke: 'Like'n m'ɔ di mɔ mɔn fa mɔn buka wɔ'n, mɔn fa mɔn man Nyanmtan', antɔn sɔanlan sɔ'n, ɔ nzi man yí st anaan yí nin ejɔle nun kún. ⁶ Ke emɔ yɔ mɔ emɔ bɔ Nyanmtan Anɔan Ejɔle nɔn abɔsɔ nán emɔ muonun a li bé ngehele nɔn asɔ nɔn antɔn. ⁷ Apoo mma, *Ezayi ejɔle'n m'ɔ hanlɔn wɔ emɔ anwɔn'n, yí ehan sɔ ɔ. Nyanmtan nanndɔlɔ Ezayi sɔ ɔ hanlɔn ke:

⁸ Menian ehi-mɔ, be le bé nɔan tuin mgban

yê be yi mɔn ayɛ ɔ,

nan bé ahɔnlɔn'n nɔn man mɔn sɔ.

⁹ Bé asɔnɔn'n mɔ be yɔ'n tɔ mgban.

ɔ sanlɔn ke kulo menian mala yê be kekele ɔ,

nan nán mɔn dɛ'n-mɔ ɔ.”

Like m'ɔ gua sɔanlan anwɔn efian'n

(Maaki 7.14-23)

¹⁰ Ehi anzin, Zozi kɔ fele meninsɔnman'n, yí nwan: “Emɔ yɔ anɔbe be tíe ejɔle ehi kpa. ¹¹ Nán like mɔ sɔanlan di'n y'ɔ gua yí nɔn efian ɔ, nan ejɔle m'ɔ fi yí nɔn kɔ fite'n y'ɔ gua yí nɔn efian ɔ.”

¹² Ehi, yí menian'n-mɔ kɔ hyɔn kɔ kpunngɛ yí, bé nwan: “Asɔ e st ke ejɔle'n mɔ a han nɔn a wɔlɔ Falisifɔe'n-mɔ ɔ?”

¹³ Be hanlɔn sɔ a, Zozi nwan: “Baka biala mɔ nán mɔn st'n m'ɔ wɔ anwunno'n yê ɔ luall'n, baka sɔ'n, be 'tu yí be tɔ. ¹⁴ Nán be tɛ bé sɔ, nan be tɛ ke anyɔnsinlinwafɔe-mɔ! Se anyɔnsinlinwafɔe kɔn di yí manngɔn anyɔnsinlinwafɔe taataa a, bé munnyuan be 'gua kunman nun.”

¹⁵ Pɛli kukuli yí nɔn sɔ a, yí nwan: “Tu anyɔndala ehi abɔ kele yé.”

¹⁶ Zozi nwan: “Emo kusu ngbala ndi man ejole bu o? ¹⁷ Emo nzi man ke like mo sɔanlan ko li'n, o ko yi kunnun, o wo ebete dede ese o fite o? ¹⁸ Nan ejole m'o fi sɔanlan anvan ko fite'n fi yi ahɔnlɔn nɔn anun. Yi y'o gua yi nwɔn efian o. ¹⁹ O sanlɔn ke ajɔnlɔn ete m'o man be di awue, be tɔn ajaa, be bo danga, be wua, be di adanzɔyua o nɔn menian anwɔn ejole ete ehan, ninngesɔ'n fi be ahɔnlɔn nun. ²⁰ Ehi y'o gua sɔanlan anwɔn efian o. Nan se sɔanlan 'di like nan o'a nnwunnzin man yi sa nun an, o ngua man yi nwɔn efian.”

Eyefɔe balasua kɔn de Zozi di.

(*Maaki* 7.24-30)

²¹ Ehi anzin, Zozi fi ebete yi nvan y'o le kulo'n-mo mo be fele be Tii nɔn Sidɔn etin die nɔn asɔ. ²² Mo Zozi juli ebete'n, Kanaan balasua kɔn m'o ti man sɔ nɔn anun'n, o ko a Zozi anwɔn ebete, o ko tɔan nun. Yi nwan: “Ye Mn, belemgbin *Davidi Awa, nwun min nwɔn anwunnvoe! Wawe ete bie wo min wa talua nɔn anun. O kele yi yale sunman.”

²³ Balasua sɔ'n hanlɔn sɔ a, Zozi ngo bua man ejole kpole kɔn. Yi menian'n-mo ko hyɔtɔn ko kpunnges yi, be nwan: “O le etɔan o si ye sɔ. Yi ti, bua yi bie maan o ho.”

²⁴ Mo be hanlɔn sɔ'n, Zozi nwan: “Izalaye amma'n-mo mo be ti ke mmɔa mo b'a minlin'n, be ti ye m mali o.”

²⁵ Nan m'o hanlɔn sɔ'n, balasua'n ko a ko kɔtɔ yi nyunnun ebete, yi nwan: “Ye Mn, nwun min nwɔn anwunnvoe, de min!”

²⁶ Zozi ko han ko hele yi ke: “O ti man kpa ke be fa mmatɔnman'n-mo alɔe'n be man njɔa mma'n-mo di o.”

²⁷ Mo Zozi hanlɔn sɔ'n, balasua'n nwan: “O ti ananhole, ye Mn. Nan kusu njɔa mma'n-mo sɔsa alɔe

nɪn abʊ mgbʊkɔɔlɔka'n m'ɔ kɔ gua bɛ mɪn'n-mɔ tɔɔɔɔɔ
nɪn abʊ'n bɛ di.”

²⁸ Eɪt a, Zozi kɔ bua yɪ kɛ: “Balasua, wɔ dedi'n tɪ kpili!
Mɔ ɛ lɛ kpɔnndɛ'n, ɔ yɔ sɔ man wɔ.” Mɛlɛ sɔ nɪn ala,
yɛ yɪ wa balasua nɪn anwɔn salt ɔ.

Zozi 'ba man nwuluwafɔɔɛ dɔɔn anwɔn sa

²⁹ Zozi fi ɛɔ ɔ kɔ sa kɔ a Galile asue nɪn anwɔn. ɔ
kɔ fɔ kɔ tanlan bɔka kɔn asɔ. ³⁰ Meninsɔnman kɔ a
yɪ nwɔn ɛbɛɛ. Bɛ 'ba a, bɛ nɔn bɛ mɔ bɛ tia bɛ tɔ
sɔ, anyɪnsinlinwafɔɔɛ, amunlefɔɔɛ, bubuluwafɔɔɛ ɔ nɔn
nwuluwafɔɔɛ dɔɔn kpa. Bɛ falɔ bɛ bɛ walɔ Zozi aja sɔ
nán ɔ'a man bɛ kɔalaa bɛ nwɔn a sa. ³¹ Mɔ menian'n-mɔ
nwunlin kɛ amunlefɔɔɛ'n-mɔ lɛ jɔjɔ, bubuluwafɔɔɛ'n-
mɔ lɛ nanndɪ, bɛ mɔ bɛ tia bɛ tɔ sɔ'n, bɛ lɛ nanndɪ
kpa, anyɪnsinlinwafɔɔɛ'n-mɔ anyɪn'n-mɔ a tike tike'n, ɔ
sinlin bɛ nwɔn, bɛ kɔ yɪ Izalayɛ Nyanmtan nɪn ayɛ.

Zozi 'ba man menian akɔɔɔ nnan alɛ di

(Maaki 8.1-10)

³² Zozi fɛlɛɔ yɪ menian'n-mɔ, yɪ nwan:
“Meninsɔnman ɛɪt-mɔ nɔn yɛ wɔ ɛwa yɪ ɔɪan nsan
aɪt. Bɛ le man like fɪɪ kɔn mɔ bɛ di ɔ. Bɛ nwɔn yɔ mɪn
koun. Mɪn ngulo man kɛ mɪn yaci bɛ m man bɛ fa bɛ
kunnun bɛ kɔ. Sɛ mɪn yɔ yɪ sɔ a, bɛ 'gɔɔ atunnun.”

³³ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ'n, yɪ menian'n-mɔ kɔ bisa yɪ kɛ:
“Ebo ɛɪt anun, ninhan yɛ yɛ 'nyan like m'ɔ sa menian
nwala ɛɪt di ɔ?”

³⁴ Zozi kɔ bisa bɛ kɛ: “ɛmɔ le kpaɔn nyɛ?”

Bɛ nwan: “Yɛ le kpaɔn nsɔ, nɔn ejue nganngan bie.”

³⁵ Eɪt a, Zozi kɔ man meninsɔnman'n kɔ tɛtanlan astɔ.
³⁶ Mɔ bɛ tɛtanlanlɪn astɔ yuelɪ'n, ɔ kɔ fa kpaɔn nsɔ'n
nɔn ejue'n-mɔ ɔ kɔ la Nyanmtan astɔ. ɔ kɔ bubu nun
ɔ kɔ man yɪ menian'n-mɔ kɛ bɛ hyɛ bɛ mán bɛ. ³⁷ Bɛ

kvalaa be ko li dede bé ku ko yi. Yí menian'n-mo ko sɩsa yí bu'n m'ɔ halt'n, ɔ tu ece mma nsu. ³⁸ Bé mo be lili'n, be tu menian akpu nnan, b'a nga man mmalasua'n-mo nuɔn mmatuɔnman'n-mo bie.

³⁹ M'ɔ gualɩ meninsuɔnman nuɔn atɩn yuelɩ'n, ɔ fuɩɩ elɛɛ nuɔn anuɔn, ɔ hoɩɩ Magadan mâɩn nuɔn anuɔn.

16

Zozi nuɔn Zonast

(*Maaki* 8.11-13, Luku 12.54-56)

¹ Ehi, *Falisifuɛ'n-mo nuɔn *Sadusifuɛ'n-mo ko kpu Zozi, afɩ be kulo ke be so yí be nuɔn. Be ko han be ko hele yí ke ɔ yó asinbenwuɔn like kuɔn maan be nwún ke yí tunmin'n m'ɔ le yí'n fi Nyanmtan elɔ.

² Mo be hanɩn so'n, Zozi nwan: “Nɔsuɔba mo nyanmtan nuɔn anyunnun ko buɩ'u'n, anɩn emɔ nwan eyua'n 'ba fi Ehinman. ³ Ngɛɛemɔ kusɩ mo nyanmtan nuɔn anyunnun ko lu'n, anɩn emɔ nwan esue'n 'ba to. Emɔ sɩ nyanmtan nuɔn anyunnun ninngɛ'n-mo nzɔɛ, nan kusɩ emɔ nzi man mɛɛɛ'n mo ye wo nun'n nzɔɛ.

⁴ Ajulisɩ menian ati anuɔn etɛ mo be nnanndɩ man fɔún wo Nyanmtan anyunnun'n, be le kpuɔndɛ asinbenwuɔn like be nuɔn. Se nán asinbenwuɔn like'n mo Nyanmtan yɔɩ manɩn Zonast nuɔn an, be nyɔ man nzɔɛ kún be ngele man bé. Mo Zozi hanɩn so yuelɩ'n, ɔ yacili bé ebɛɛ ɔ hoɩɩ.”

Falisifuɛ'n-mo nuɔn Sadusifuɛ'n-mo fali ayile'n

(*Maaki* 8.14-21)

⁵ Mo Zozi menian'n-mo 'kpe asue'n be ko yí nzin elɔ'n, bé luɔ ko fi b'a nva man kpaɩn. ⁶ Zozi ko se bé ke: “Emɔ nɩan bé nwɩn kpa wo *Falisifuɛ'n-mo nuɔn *Sadusifuɛ'n-mo fali ayile nuɔn anwuɔn.”

⁷ Mɔ menian'n-mɔ tɩɩ yí sɔ'n, bɛ kɔ han yí bɛ afian ɛɔ kɛ: “Kpaɔn'n mɔ y'a nva man'n, yí ti y'ɔ man ɔ ɛ kan sɔ ɔ.”

⁸ Ejɔɛ'n kɔ tɔ Zozi anzɔ nun, yí nwan: “Nzuke ati yê ɛmɔ ɛ kan kɛ kɛmɔ y'a nva man kpaɔn'n, yí ti yê ɔ ɛ kan sɔ ɔ? ɛmɔ dedi'n tɩ kaan o! ⁹ ɛmɔ tɩɩ man ejɔɛ nɩn abɔ ɔ? ɛmɔ ngacɩ man kpaɔn nnun'n mɔ n valɩ m manɩn menian akpɩ nnun'n lili nɩn ɔ? ɛsɛ m'ɔ halt yí bɔ'n, ece nyɛ yê ɛmɔ sɩsalt ɔ? ¹⁰ ɛsɛ kpaɔn nsɔ'n kɩsɩ mɔ n valɩ m manɩn menian akpɩ nnan'n lili'n, m'ɔ halt yí bɔ'n, ece nyɛ yê ɛmɔ sɩsalt ɔ? ¹¹ ɔ yɔ sɛ mɔ ɛmɔ ndɩ man yí bɔ kɛ nán kpaɔn anwɔn ejɔɛ yê mɩn kan mɩn kele ɛmɔ'n? Nan mɩn nwan: ɛmɔ nían bɛ nwɔn kpa wɔ *Falisifɔɛ'n-mɔ nɩn *Sadusifɔɛ'n-mɔ fali ayile nɩn anwɔn.” ¹² M'ɔ yɔɩ sɔ'n, yí menian'n-mɔ kɔ tɩ yí bɔ kɛ nán ayile'n mɔ bɛ fa bɛ fɔtɔ fali nɩn anwɔn ejɔɛ y'ɔ ɛ kan ɔ. Nan Falisifɔɛ'n-mɔ nɩn Sadusifɔɛ'n-mɔ like'n mɔ bɛ kekele nɩn anwɔn ejɔɛ yê antɩ ɔ ɛ kan ɔ.

Pɩɛɩ 'ba han kɛ Zozi y'ɔ tɩ Izalayɛ Ngbandefɔɛ nɩn ɔ

(Maakɩ 8.27-30, Luku 9.18-21)

¹³ ɛɩt anzɩn, Zozi hɔɩ Sezale etin dɩɛ nɩn asɔ Filipɔ mân nɩn anun ɛɔ. M'ɔ nɩn yí menian'n-mɔ juli ɛɔ'n, ɔ kɔ bisa bɛ kɛ: “Menian'n-mɔ nwan sɔanlan benin y'ɔ le *Mân Baa'n?”

¹⁴ Kosuan sɔ'n mɔ Zozi bisalt nɩn anwɔn, bɛ nwan: “Mmie-mɔ nwan Zɔan Batisi y'ɔ le wɔ́, mmie-mɔ nwan *Eli y'ɔ le wɔ́, mmie-mɔ nwan Zolomin y'ɔ le wɔ́ anaan Nyanmtan mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ, bɛ bie y'ɔ le wɔ́.”

¹⁵ Zozi nwan: “Nan ɛmɔ ɩɩɩ, ɛmɔ jɩnɩn kɛ nwan sɔanlan dɩɛ y'ɔ le mɩn?”

¹⁶ Simɔn Pɩɛɩ nwan: “Kilisi'n, Izalayɛ Ngbandefɔɛ'n y'ɔ le wɔ́. ɛ tɩ Tɩastifɔɛ Nyanmtan nɩn Awa.”

¹⁷ Ɛhɪ a, Zozi nwan: “Zonast awa Simɔn, nyila hán wó. Ɔ sanlɪn ke nán kulo sɔanlan yê ɔ'a man a nwun yí sɔ ɔ. Nan mɪn St m'ɔ wɔ anwunno ɛlɔ'n yê ɔ'a man a nwun yí ɔ. ¹⁸ Mɪn kɔsɔ mɪn kan mɪn kele wó ke ɛ li Pɪɛɪ (yí bɔ y'ɔ le ke ɛbɔɛ). ɛbɔɛ sɔ nɪn asɔ yê mɪn 'si mɪn Asɔnɪn nɪn ɔ. Ewue muonun tunmin'n m'ɔ le yí'n ngɔala man like fíi yɔ yí nyunnun. ¹⁹ Mɪn 'fa Anwunno Belemgbin Mân nɪn anɔan sannvɛ'n mɪn wula wó sa nun. Sɔanlan bjala mɔ asɛ nɪn asɔ ɛwa ɛ kɔ tike anɔan'n kɔ man yí'n, anɪn b'a tike b'a man yí anwunno ɛlɔ. Yê sɔanlan bjala kɔsɔ mɔ asɛ nɪn asɔ ɛwa a ndike man anɔan nɪn a mman man yí'n, anɪn b'a ndike b'a mman man yí anwunno ɛlɔ.” ²⁰ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ yuelɪ'n, ɔ totualɪ yí menian'n-mɔ ke nán bɛ kan bɛ kele sɔanlan ke Kilisi'n, Izalayɛ Ngɔandefɔɛ'n y'ɔ le yí.

Zozi 'ba han yí ewue'n nɔn yí etinngɛ nɪn anwɔn ɛjɔɛ (Maakɪ 8.31-9.1, Luku 9.22-27)

²¹ Ɔ fi ctan sɔ'n m'ɔ kɔ'n, Zozi kɔ bɔ yí bɔ, ɔ kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ ke: “Ɔ sɛ ke n gó Zoluzalɛmɔn. N gó n nwún yalɛ Zufɔ mgbain'n-mɔ, ɔ nɔn Nyanmɪtan *tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ nɔn *mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ asa nun. Bɛ 'ba hun mɪn, nan yí ctan nsan nɪn asɔ, n vi ewue nun mɪn 'tinngɛ.”

²² Ɛhɪ, Pɪɛɪ kɔ fa yí kɔ hɔ ahanmɪtan, ɔ kɔ tu yí nyunnun. Yí nwan: “Yé Mɪn, Nyanmɪtan kpála gúal! Like fíi ngɔ tu man wó.”

²³ Mɔ Pɪɛɪ hanlɪn sɔ'n, Zozi kɔ kpɛ yí nyɪn ɔ kɔ se yí ke: “Satan, fi mɪn nwɔn ɛwa kɔ mɔa. ɛ 'totua mɪn atɪn, aft nán Nyanmɪtan ajɔnlɪn yê ɛ le yí ɔ, nan kulo menian'n-mɔ ajɔnlɪn yê ɛ le yí ɔ.”

Like mɔ bɛ yɔ a, bɛ kɔala Zozi sɔ si'n

²⁴ Eht anzin, Zozi kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ kɛ: “Svanlan m'ɔ kulo kɛ ɔ si mín sv'n, n'ɔ susu yí svanlan baka ntn anwɔn. ɔ fá yí kulɔwa'n ɔ tú yí kɔmɔn sv, nán ɔ sí mín sv. ²⁵ ɔ sanlɔn kɛ svanlan m'ɔ kulo kɛ ɔ kpɔnnɔɛ yí ngvan'n, ɔ 'minlin yí ngvan sɔ'n. Nan svanlan m'ɔ kɔ si mín sv dede ɔ kɔ wu mín dunman nun'n, svanlan sɔ'n 'nyan ngvan. ²⁶ Sɛ svanlan kɔn nyan asɛ asɛ ewa ninngɛ'n kɔalaa nan sɛ ɔ minlin yí ngvan ntn an, anɔn nzu nvasɔɛ dɛ yê ɔ 'nyan yí sv ɔ? Nzu like dɛ yê svanlan kɔn kɔala kɛ ɔ yɔ ɔ de yí ngvan ɔ? ²⁷ *Mân Baa'n fi yí St anunminnyanmɔn ntn anun ɔ nɔn nyanmtansɔ mmɔfɔɛ'n-mɔ 'ba a. Sɛ ɔ ba a, ɔ 'ntan svanlan kɔn biala junman'n m'ɔ lili ntn anwɔn ɔ tua yí kale. ²⁸ Mɔn kan yí ananhɔɛ mɔn kele emɔ kɛ: bé mɔ b'a yia ewa'n, mmie-mɔ ngɔ wu man, bɛ 'ba nwun Mân Baa'n kɛ ɔ lɛ ba ɔ di belemgbin.”

17

Zozi anwɔn ekacie'n
(Maakt 9.2-13, Luku 9.28-36)

¹ Eht anzin ctan nsian, Zozi kɔ fa Pɛɛɛɛɛ, Zvakt nɔn yí nianman Zvan. ɔ nɔn bé menian nsan ntn ala bɛ kɔ tɛ bé nɔn bɔka kannganlaun kɔn asɔ. ² Eɛɛɛɛɛ, Zozi kɔ kaci bé nyɔnsɔ. Yí nyɔn ntn anun kɔ ta kɛ sɛnzɛ, yí taladɛ'n m'ɔ wula'n kɔ yɔ fufue hyɛɛɛɛɛn hyɛɛɛɛɛn kpa kɛ kanlanntɛ. ³ Zozi menian nsan'n 'ntan an, anɔn Moyizɛ nɔn Eli nɔn Zozi bɛ lɛ jɔjɔ.

⁴ Mɔ Pɛɛɛɛɛ nwunlin yí sɔ'n, ɔ kɔ han kɔ hele Zozi kɛ: “Yé Mɔn, ɔ tɛ kpa kɛ yɛ wɔ ewa. Sɛ ɛ kulo a, mɔn 'bɔ *tantɛ nsan. Wó dɛ kɔn, Moyizɛ dɛ kɔn yê Eli kɔsɔ dɛ kɔn.”

⁵ Anɔn Pɛɛɛɛɛ anvan wɔ sv ɔ tɛ jɔjɔ, bɔɛɛ'n tɛ kɛ kanlanntɛ, ɔ kɔ a kɔ hala bé sv. Bɔɛɛ ntn anun, anɛ

kun kɔ te, yí nwan: “Svanlan ehi ti mín ehulo Baa. M'an fa mín lba'n kwalaa m'an wula yí nun. Emɔ tíe yí!”

⁶ Mɔ yí menian'n-mɔ tɪlɪ antɛ sɔ'n, esulo kpili kpa kɔ han bé dede bɛ kɔ butu butu bé nyɪn asɪ. ⁷ Zozi kɔ a kɔ kpusu kpusu bé, yí nwan: “Nán bɛ sulo, bɛ jásu.” ⁸ Bɛ 'kuku bé ti sɔ a, svanlan fíí nnɔn man ebɛɛ kɛ Zozi angɔnmɪn ala.

⁹ Mɔ bɛ fi buka nɪn asɔ bɛ 'ju'n, Zozi kɔ han kɔ hele bé kɛ: “Like mɔ emɔ a nwun yí'n, nán bɛ kan bɛ kele svanlan fíí dede ɔ 'ju ctan mɔ Mân Baa'n fi ewue nun ɔ kɔ tinnge'n.”

¹⁰ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ yuelɪ'n, yí menian'n-mɔ kɔ bisa yí kɛ: “ɔ yɔ sɛ mɔ *mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ kan kɛ Eli yê ɔ 'di mɔba ba'n?”

¹¹ Zozi nwan: “ɔ ti sɔ, Eli 'di mɔba ba ɔ sesie ninngɛ'n kwalaa kpɛ kpɛ. ¹² Nan kɔsɔ mɪn kan mɪn kele emɔ kɛ Eli a a dada angɔnmɪn. Menian'n-mɔ a nnwun man yí nzɔɛ, bɛ yɔɪ yí kɛ bé kunnun kulo. Mân Baa'n muonun, kɛ bɛ 'ba hele yí yalɛ nɪn antɪn.” ¹³ Yí menian'n-mɔ tɪlɪ yí bu kɛ Zvan Batisi yê antɪn ɔ lɛ kan yí nwɔn ejɔɛ nɪn ɔ.

Zozi 'ba tu kpafɛɛ kun anwɔn wawɛ ɛtɛ'n

(Maaki 9.14-29, Luku 9.37-43a)

¹⁴ Mɔ bɛ walɪ dede bɛ juli meninsɔnman nɪn anwɔn ebɛɛ'n, bian kun kɔ a kɔ kɔtɔ Zozi anyunnun, yí nwan: ¹⁵ “Yé Mín, nwun mín wa belenzua nɪn anwɔn anwunnvoe. ɔ kpɛ, ɔ lɛ nwun yalɛ sɔnman, ɔ tɔ sɪn nun, bie kɔsɔ a, ɔ tɔ asue nun. ¹⁶ M'an fa yí m'an bɛɛ wó menian'n-mɔ, nan b'a ngɔala man like fíí yɔ man yí.”

¹⁷ Zozi nwan: “Ati anun ɛtɛ mma mɔ bɛ nne man Nyanmtan bɛ nni man, mɪn nɔn emɔ yɛ tánlan ɛwa

dede ɔ hó jú mɛɛ benin nán ɛmɔ a nyan dedi? N díla mǐn ahɔnɔn n zú ɛmɔ dede ɔ jú mɛɛ benin? Bɛ fá batɔnman'n bɛ béɛ mǐn ɛwa.”¹⁸ Bɛ kɔ fa batɔnman'n bɛ kɔ béɛ Zozi. ɔ kɔ juju aminle sɔ ɔ kɔ hele wawɛ ɛtɛ'n. ɔ fi yí nun kɔ fite. ɛbɛɛ ala, batɔnman nɔn anwɔn kɔ sa.

¹⁹ M'ɔ yɔɔɔ sɔ'n, Zozi menian'n-mɔ kɔ fa bé ti bɛ kɔ bɔ yí nɔwɔn, bé nwan: “Nzuke ati yê y'a ngɔala man wawɛ ɛtɛ ɛhi tu'n?”

²⁰ Zozi nwan: “ɛmɔ a ngɔala man yí tu, ɔ sanɔn kɛ ɛmɔ dedi'n tɔ kaan sɔnman. Mɔn kan yí ananhɔɛ mɔn keɛ ɛmɔ kɛ sɛ ɛmɔ le dedi mɔ yí kpili ju kɛ muntadɔ baa a, ɛmɔ se buka ɛhi kɛ: ‘Buka, fi ɛwa tu kɔ ɛɔ' a, ɔ 'tu kɔ. Like fíí nɔwɔn man ɛbɛɛ mɔ ɛmɔ ngɔ hɔala man yí yɔ ɔ. [²¹ Nan m'ɔ tɔ kɛ wawɛ ɛtɛ ɛhi sɔa'n, mmɔtɔɛ ɛyɔɛ nɔn abɔala yê bɛ fa bɛ tu yí ɔ.]”

Zozi 'ba bɔ yí ewue ɔ nɔn yí etinngɛ nɔn asɔ biekun (Maakɔ 9.30-32, Luku 9.43b-45)

²² ɛhi, anɔn bé kɔalaa bɛ wɔ Galile mǎn nɔn anɔn ɛɔ. ɛɛɛhɔn kɔn Zozi kɔ fa kɔ tɔ bé nyunnun kɛ: “Bɛ 'ba yɔ *Mǎn Baa'n bɛ man menian'n-mɔ²³ maan bɛ kun yí. Sɛ ɔ wu a, yí cɔan nsan nɔn asɔ, ɔ fi ewue nun ɔ 'tinngɛ.” Yí ɛjɔɛ sɔ'n manɔn yí menian'n-mɔ anwɔn bubuli bé kpa.

Asɔnɔn sua nɔn anwɔn ajule'n

²⁴ Mɔ bɛ juli Kapɛɛnawɔmɔn'n, bé mɔ bɛ dide asɔnɔn sua nɔn anwɔn ajule'n kɔ a kɔ tɔ Pɔɛɛɛɛ, bé nwan: “ɛmɔ amɔn'n muonun, ɔ ndua man asɔnɔn sua nɔn anwɔn ajule'n bie ɔ?”

²⁵ Pɔɛɛɛ nwan: “ɔ tua bie.”

Mɔ Pɔɛɛɛ bualɔ bé yuelɔ'n, ɔ kɔ wɔɔɔ sua nɔn anɔn. ɔ nɔn mɔ ɔ 'wɔɔɔ sua nɔn anɔn'n, Zozi kɔ li mɔa kɔ bisa

yí kɛ: “Simɔn, ɔ ti sɛ wó elɔ? Mân eht anun, nwan-mɔ y'ɔ di kɛ bɛ tua ajule bɛ man mmelemgbin'n-mɔ ɔ? Bɛ mɔ bɛ le bɛ kulo nɔn naan, nyɔfɔɛ'n-mɔ ɔ?”

²⁶ Pɪɛɪ nwan: “Nyɔfɔɛ'n-mɔ yê bɛ tua ɔ.”

Eht a, Zozi nwan: “Bɛ mɔ bɛ le bɛ kulo'n, bɛ ndua man bie. ²⁷ Nan kɔsɔ kɛmɔ yɛ ngulo man kɛ yɛ dɔ bɛ ngasi'n, yí ti kɔ asue nɔn anɔan elɔ kɔ tɔ kɔba. Ejue mɔ ɛ kɔ li mɔa kɔ hyt yí'n, tɛɛ yí nɔan nɔn anun. ɛ 'ba nwun kɛ esika wɔ nun, ɔ sa mɔn nɔn wó yé ajule'n tua. Fa kɔ tua.”

18

Sɔanlan m'ɔ ti kpili tala bɛ kwalaa'n

(Maakɪ 9.33-37, Luku 9.46-48)

¹ Mɛɛ sɔ'n, Zozi menian'n-mɔ walt yí nwɔn ɛbɛɛ, bɛ kɔ bisa yí kɛ: “Yé Mɔn, Anwunno Belemgbin Mân nɔn anun, nwan sɔanlan dɛɛ y'ɔ ti kpili tala bɛ kwalaa ɔ?”

² Mɔ bɛ bisalt kosuan sɔ'n, Zozi kɔ fɛɛ batɔnman kaan kɔn, ɔ kɔ fa yí kɔ sie bɛ afian ɛbɛɛ. ³ Yê yí nwan: “Mɔn kan yí ananhɔɛ mɔn keɛ ɛmɔ kɛ sɛ ɛmɔ a ngaci man ɛmɔ abalabɔ'n, b'a nyɔ man kɛ mmatɔnman nganngan an, ɛmɔ ngɔ man Anwunno Belemgbin Mân nɔn anun elɔ bie. ⁴ Sɔanlan m'ɔ kɔ bɛbɛɛ yí nwɔn ast dede ɔ kɔ kaci kɛ batɔnman eht'n, yí y'ɔ ti kpili Anwunno Belemgbin Mân nɔn anun elɔ ɔ. ⁵ Mɔn dunman nun, sɔanlan m'ɔ kɔ le batɔnman kɔn m'ɔ ti kɛ eht'n, anɔn mɔn muonun yê ɔ'a le mɔn ɔ.

ɛtɛ ɛyɔɛ'n

(Maakɪ 9.42-48, Luku 17.1-2)

⁶ “Mmatɔnman eht-mɔ mɔ bɛ de mɔn bɛ di'n, sɔanlan m'ɔ kɔ man bɛ nun kɔn kɔ tɔ ɛtɛ nɔn anun'n, sɔanlan

sɔ'n, ɔ di kɛ bɛ fa ɛbʊɛ kpili kpa bɛ mɪnnda yɪ kɔmɪn bɛ ju yɪ bɛ tʊ jenvie nɪn anun. ⁷ Mɔn nɪn a fa munnzue kɛ nun yɛ ninngɛ m'ɔ man sʊanlan tɔ ɛtɛ nɪn anun'n wɔ ɔ. Ninngɛ sɔ'n-mɔ wɔ ɛbɛɛ daa. Nan munnzue hɔn sʊanlan ɛhɪ m'ɔ man ɛhɪnlɪn-mɔ tɔ ninngɛ ɛtɛ sɔ'n-mɔ anun'n. ⁸ Yɪ ti, sɛ wɔ sa kʊn anaan wɔ ja kʊn y'ɔ man ɛ tɔ ɛtɛ nɪn anun an, anɪn ko tʊ mʊa. Aft sɛ ɔ ka wɔ sa kʊn anaan wɔ ja kʊn nɔn ɛ nyan ngʊan nɪn an, ɔ ti kpa tala kɛ ɛ kɔ fa wɔ sa nnyuan'n, anaan wɔ ja nnyuan nɪn ɛ kɔ hɔ sɪn'n m'ɔ nnun man lɛ nɪn anun'n. ⁹ Sɛ wɔ nyɪn kʊn y'ɔ man ɛ tɔ ɛtɛ nɪn anun an, anɪn tu tʊ mʊa. Aft sɛ ɔ ka wɔ nyɪn kʊn nɔn ɛ nyan ngʊan nɪn an, ɔ ti kpa tala kɛ ɛ kɔ fa wɔ nyɪn nnyuan nɪn ɛ kɔ hɔ sɪn'n m'ɔ nnun man lɛ nɪn anun'n.

*Bʊa'n mɔ ɔ'a minlin nɪn anwɔn anyɪnndala'n
(Luku 15.3-7)*

¹⁰ “ɛmɔ sɛ bɛ nɔwɔn ye nɔn b'a ndʊtʊ man mmatʊnman ɛhɪ-mɔ anun bie anyunnun ngɛsɛɛ. Aft mɪn kan mɪn kele ɛmɔ kɛ nyanmtansʊ ɛɔ, bɛ mmɔfʊɛ'n-mɔ jijin mɪn Sɪ m'ɔ wɔ anwunno nɪn anyunnun ɛbɛɛ ɔtan daa. [¹¹ ɔ sanɪn kɛ, Mɔn Baa'n walt kɛ ɔ 'ba kpɔnndɛ bɛ mɔ b'a minlin'n nɔn ɔ de bɛ ngʊan.] ¹² Sɛ sʊanlan kʊn le yɪ mmʊa ɛya, nɔn sɛ nunhan kʊn minlin an, asʊ ɔ nyaci man abulahʊanlan nʊn ngʊanlan nɪn ɛbɛɛ, ɔ ngɔ mgbʊnndɛ man kʊn'n mɔ ɔ'a minlin nɪn ɔ? ¹³ Mɪn kan mɪn kele ɛmɔ kɛ sɛ ɔ nwun yɪ a, yɪ nɔwɔn fɛ'n m'ɔ kɔ li'n, ɔ tala mmʊa abulahʊanlan nʊn ngʊanlan'n mɔ b'a mminlin man'n. ¹⁴ ɛmɔ Ast'n m'ɔ wɔ anwunno'n, kɛ ɔ ti yɪ nɪn ala anɪn. ɔ ngulo man kɛ mmatʊnman ɛhɪ-mɔ bie minlin.

Wɔ nianman kʊn yɔ wɔ ɛtɛ a, atɪn m'ɔ fata kɛ ɛ bu sʊ'n

15 “Sε wó nianman bie yó wó ετε a, kó τυ yí, fελε yí ahanmtan kan kele yí. Sε ó nwun yí ananhóλε a, antn wó sa a han wó nianman'n. 16 Sε ε kan nán ó'a ndε man wó sv a, fελε svanlan kbn anaan menian nnyuan εmó hó sésie εjólε'n maan bε lí nun adanzε. Ó sanltn kε menian nnyuan anaan menian nsan anban εjólε'n yê bε bu yí ananhóλε ó. 17 Nan sε bε kan nán ó'a ndie man an, bó asóntn mma'n-mó amanntε. Sε bé kusv bε kan nán ó'a ndie man an, bu yí kε ó tí svanlan m'ó nzi man Nyanmtan mó yí tí tí ετε kε Zufv m'ó dide ajule man Lómón amma'n-mó'n.

18 “Mútn kan yí ananhóλε mtn kele εmó kε, svanlan biala mó astε ntn asv εwa ó kó lí yí ετε ntn ananhóλε, m'ó kó yaci kó gua, mó εmó kó só yí nun'n, antn b'a só yí nun anwunno εló. Yê svanlan biala kusv mó astε ntn asv εwa ó'a nni man yí ετε ntn ananhóλε, mó ó'a nyaci ó'a ngua man, mó εmó a nzó man yí nun'n, antn b'a nzó man yí nun anwunno εló.

19 “εσε mútn kan yí ananhóλε mtn kele εmó kε, astε ntn asv εwa, sε menian nnyuan anban sε bé nwbn bε bisa like biala wó bé mmótvε ntn anun an, m'ín St m'ó wó anwunno εló'n 'fa man bé. 20 Ó sanltn kε lka biala mó menian nnyuan anaan nsan kó yia wó m'ín dunman nun'n, n wó bé afian εβελε.”

Akú'a'n mó ó'a nva man yí manngbn ntn anwbn sa

ó'a nje man yí ntn anwbn anytndala'n

21 Mó Zozi hanltn só yueli'n, Pιελι kó hyvtn kó mantan yí ó kó bisa yí kε: “Yé Mtn, sε m'ín nianman bie di m'ín nwbn εjólε ετε a, antn n yáci yí nwbn sa n jé yí fâ nyε? N yáci yí nwbn sa n jé yí dede fâ nsv ó?”

²² Zozi nwan: “Cεce, m'an nze man wó ke ε fá yí nwun sa ε hyé yí fâ nsu, nan fa yí nwun sa ce yí fâ abulasu nun nsu.

²³ “Ehi ati, ε 'nwun like mo Anwunno Belemgbin Mân'n soman yí'n. Belemgbin kun nwan o 'dide yí esika'n kwalaa mo yí ngva'n-mo tua yí'n. ²⁴ Ke o bɔli yí bu mo o 'titi mgbundan'n, be nun yí ngva'n-mo anun kun ko a, o tua yí kotoku akpu ko yo nyε. ²⁵ Akva sɔ'n le man like fíí m'ɔ fa tua kale nin o. Yí min'n ko man atin ke be tónin yí nun yí yi, nun yí mma'n-mo nun bé nwun ninng'e'n kvalaatin be fá be túa kale'n.

²⁶ “Mo yí min'n hanlin sɔ'n, akva'n ko tu ko to yí ja nun o ko butu yí nwun o ko hele yí ke: ‘Mín min, si abutale, nán wó esika'n, m 'ba tua yí kwalaa min man wó.’ ²⁷ Akva'n hanlin ehi a, yí min'n ko nwun yí nwun anwunnvoe, o ko fa kale'n o ko hye yí o ko yaci yí maan o ko ho.

²⁸ “Akva'n fi ebele o ko fite. Mo o 'ko'n, o nun yí manngun kun m'ɔ nun yí di junman lka kun'n ko yia. Yí manngun sɔ'n tua yí esika kaan bie. O ko so yí konvin o ko mian. Yí nwan: ‘Tua mín esika'n man mín!’

²⁹ “Yí manngun'n ko tu ko to yí ja nun o ko butu yí nwun o ko hele yí ke: ‘Anianman, si abutale, nán wó esika'n, min 'ba tua min man wó.’

³⁰ “O hanlin ehi a, akva'n ngo tie man, o ko man be ko hyi yí manngun'n be ko tu yí fiadi dede o ko ju cian mo o ko tua yí kale'n. ³¹ Mo ngva ehinlin-mo nwunlin yí nyɔle sɔ'n, bé nwun ko bubu bé, be ko ho ko han ko hele bé min'n.

³² “Nan mo minlin'n tili ejɔle sɔ'n, o ko man be ko fele akva sɔ'n, o ko han ko hele yí ke: ‘Akva ati anun ete! M'an fa wó kale'n kwalaa m'an hye wó. O sanlin ke a butu wó nwun a hele mín. ³³ Ke n nwunlin wó nwun

anwunnvoe'n, wó kúsv ɔ di ke ε nwun wó manngv̄n n̄n anwv̄n anwunnvoe.' ³⁴ Belemgbin'n kɔ fe Eya kpa, ɔ kɔ tv̄ akva'n kúsv fiadt dede ɔ kɔ ju ctan m'ɔ kɔ tua yí kalɛ'n."

³⁵ Zozi kɔ han kɔ tv̄ sv̄ ke: "Sε sv̄anlan di εmɔ anwv̄n εjɔle εte nán εmɔ a nyt man bé kunnun b'a nyaci man yí nwv̄n sa b'a nje man yí a, m̄n Sv̄'n kúsv m'ɔ wɔ anwunno'n nyaci man εmɔ anwv̄n sa ɔ nje man εmɔ."

19

Eyila n̄n anwv̄n εjɔle'n
(*Maakt* 10.1-12)

¹ Mɔ Zozi yueli yí εjɔle sɔ'n-mɔ kan'n, ɔ fi Galile mân n̄n anun εbele ɔ kɔ hɔ Zude mân n̄n anun, asue Zulud̄n n̄n anzin εlɔ ebue k̄n. ² Meninsv̄nman sil̄i yí sv̄. Bε 'ba a, bε n̄v̄n nwuluwafv̄ε. Zozi manl̄n bé nwuluwafv̄ε'n-mɔ anwv̄n salt.

³ Ant̄n *Falisifv̄ε mmie-mɔ wɔ meninsv̄nman n̄n anun. Bε kɔ kpunngε Zozi anwv̄n εbele. Kεmɔ bε kulo ke bε sua yí ngaa n̄n ati, bε kɔ bisa yí ke: "Kpain, asv̄ yé mala'n man at̄n ke belenzua k̄n kv̄ala ke ɔ sv̄n at̄n ngacile biala asv̄ ɔ yila yí yí ɔ?"

⁴ Bε bisalt sɔ a, Zozi nwan: "Asv̄ εmɔ k̄nngalt man yí εhele εjɔle n̄n anun lé ke abv̄bɔ n̄n anun, Bɔfv̄ε'n bɔlt belenzua n̄v̄n balasua. ⁵ M'ɔ bɔlt bé yueli'n, yí nwan: εh̄ka ati, belenzua'n fi yí sv̄ n̄v̄n yí nin abv̄ anwv̄n 'ba jasv̄. ɔ 'fa yí nwv̄n bɔ yí yí, nán bé munnyuan'n bε yɔ sv̄anlan munmuan k̄n. ⁶ Yí sɔ εh̄t, ant̄n bε tv̄ man menian nnyuan k̄n, nan b'a yɔ sv̄anlan munmuan k̄n. Like mɔ Nyanmtan kɔ han kɔ bɔ nun'n, kulo sv̄anlan n'ɔ tv̄ nun."

⁷ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ'n, Falisifube'n-mɔ kɔ bisa yí ke: “Anɔn ɔ yɔ sɛ mɔ Moyizi manlɔn atɔn ke belenzua héle eyila kalata ɔ mán yí yɔ nán ɔ yíla yí'n?”

⁸ Zozi nwan: “Moyizi manlɔn atɔn ke emɔ yíla bé yɔ-mɔ. ɔ sanlɔn ke emɔ ati anɔn tɔ ete. Nan abɔbɔ nɔn anɔn'n, anɔn ɔ tɔ man sɔ. ⁹ Mɔn kan mɔn kele emɔ ke sɔanlan mɔ yí yɔ a mmɔ man bian m'ɔ kɔ yila yí ɔ kɔ ja balasua fufɔle'n, sɔanlan sɔ'n, anɔn ɔ'a tɔn ajaa.”

¹⁰ Mɔ Zozi menian'n-mɔ tɔlɔ ejɔle sɔ'n, bé nwan: “Sɛ eyila nɔn anwɔn ejɔle'n tɔ sɔa a, anɔn ɔ tɔ kpa ke be nja man bé nwɔn.”

¹¹ Mɔ be hanlɔn sɔ'n, Zozi nwan: “Nán menian'n-mɔ kwalaa yê be tɔ ejɔle sɔ nɔn abɔ ɔ. Nan bé mɔ Nyanmtan a man bé yí nwɔn tunmin'n yê be kwalaa be tɔ yí bɔ ɔ. ¹² Ninngɛ dɔɔn wɔ ebɛle, ɔ juɔ melenzua'n mmie-mɔ, ɔ man be ngɔala man bala ja. Mmie-mɔ wɔ ebɛle, be 'wɔ bé a, anɔn bé nwɔn tɔ man kpa. Mmie-mɔ kusɔ wɔ ebɛle, be sa bé. Mmie-mɔ kusɔ wɔ ebɛle, Anwunno Belemgbin Mân'n dunman nun, be nja man bala. Sɔanlan m'ɔ sɔ fasie'n, ɔ fá síe!”

(Maakɔ 10.13-16, Luku 18.15-17)

¹³ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ yuelɔ'n, menian mmie-mɔ falt mmatɔnman nganngan be belɛlɔ yí ke ɔ fá yí sa ɔ fúa bé nwɔn nán ɔ yéyila bé sɔ. Nan mɔ yí menian'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, be juɔɔlɔ bé.

¹⁴ Eɔtɔ a, Zozi nwan: “Nán be totua mmatɔnman'n-mɔ atɔn, be yáci bé maan be bála mɔn nwɔn. ɔ sanlɔn ke Anwunno Belemgbin Mân'n, bé mɔ be tɔ ke mmatɔnman eɔtɔ-mɔ'n y'ɔ tɔ bé dɛ ɔ.” ¹⁵ Zozi falt yí sa'n-mɔ fuɔlɔ bé nwɔn yuelɔ, yí nzin y'ɔ fi ebɛle ɔ hɔlɔ ɔ.

Kpafɛle esikafube nɔn anwɔn ejɔle'n

(Maakɔ 10.17-31, Luku 18.18-30)

¹⁶ Ɛhi, sʋanlan kun walt tult Zozi, yí nwan: “Ngehelefuɛ, nzu like dɛ kpa yê n yó nán m'an nyan ngʋan m'ɔ le man ayuelɛ nɪn ɔ?”

¹⁷ M'ɔ hanlɪn sɔ'n, Zozi kɔ bisa yí kɛ: “Nzuke ati yê ɛ lɛ bisa mín like m'ɔ tɪ kpa nɪn anwʋn ejɔlɛ ɔ? Nyanmtan angʋnmtɪn cein y'ɔ tɪ kpa ɔ. Sɛ ɛ kulo kɛ ɛ nyan ngʋan m'ɔ le man ayuelɛ nɪn an, anɪn di mala'n-mɔ asʋ.”

¹⁸ Kpafɛlɛ'n kɔ bisa Zozi kɛ: “Anɪn mala benin-mɔ?”

Ɛhi a, Zozi kɔ bua yí kɛ: “N'ɛ kun sʋanlan, n'ɛ tʋn ajaa, n'ɛ wua, n'ɛ di ato ɛ tʋ wó manngʋn bie abʋ, ¹⁹ man wó nyɪn só wó st nʋn wó nin, aft kulo wó manngʋn kɛ wó muonun wó nʋn.”

²⁰ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ'n, kpafɛlɛ'n nwan: “M'an li mala Ɛhi-mɔ kwalaa asʋ. Nan nzuke like dɛ biekun y'ɔ sɛ kɛ n yó ɔ?”

²¹ Zozi nwan: “Sɛ ɛ kulo kɛ ɛ yue kpa yɔ bɔkɔɔ a, anɪn kɔ tɔntɪn wó ninngɛ'n kwalaa mɔ ɛ le yí'n. Esika'n mɔ ɛ kɔ nyan yí'n, fa man ehianfuɛ'n-mɔ, nán ɛ 'ba nyan anwʋndɛ dɔʋn anwunno ɛlɔ. Sɛ ɛ yɔ yí sɔ yue a, bala nán si mín sʋ.”

²² Kpafɛlɛ sɔ'n kʋsʋ a nyan yí nʋn kpa. Nan m'ɔ tult ejɔlɛ'n mɔ Zozi hanlɪn helelɪ yí'n, yí lʋa bɔlɪ yí nʋn ɔ kɔ hɔ.

²³ Ɛhi, Zozi kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ kɛ: “Mɪɪn kan yí ananhɔlɛ mɪɪn kele ɛmɔ kɛ sʋanlan m'ɔ kɔ nyan yí nʋn'n, Anwunno Belemgbin Mân nɪn anun ɛlɔ ɛwʋlʋɛ yɔ st kpa man yí. ²⁴ Ɛsɛ mɪɪn kan mɪɪn kele ɛmɔ biekun kɛ: ɔ yɔ st man naan kpili'n mɔ bɛ fɛlɛ yí sʋamo'n kɛ ɔ wʋlʋ dɔlɔwa bɔɛ nun. Nan ɔ yɔ st kpa man esikafuɛ kʋn kɛ ɔ wʋlʋ Nyanmtan Belemgbin Mân nɪn anun.”

²⁵ Mɔ yí menian'n-mɔ tɪlt ɛjɔlɛ sɔ'n, ɔ sinlin bé nwɔn kpa. Bé nwan: “Sɛ ɔ tɪ sɔ a, anɪn nwan sɔnlan dɪɛ yê ɔ kɔala Anwunno Belemgbin Mân nɪn anun kɔ ɔ?”

²⁶ Zozi nɪanlɪn bé dede a, yí nwan: “ɔ yɔ sɪ man menian'n-mɔ, nan ɔ nyɔ sɪ mman man Nyanmtan.”

²⁷ ɛɦɪ, Pɪɛɦɪ kɔ jasɔ, yí nwan: “Yé mɔ y'a yaci yé ninngɛ'n kɔalaatin mɔ yɛ si wó sɔ'n, anɪn yé kɔsɔ yé dɪɛ tɪ sɛ?”

²⁸ Zozi nwan: “Mɪɪn kan yí ananhɔlɛ mɪn kele ɛmɔ kɛ mɛɛ mɔ *Mân Baa'n 'ba tanlan yí anunminnyanmɔn belemgbin bia nɪn asɔ mân fɔfɔlɛ nɪn anun'n, ɛmɔ menian bulu nɔn nnyuan'n mɔ ɛmɔ si mɪn sɔ'n, ɛmɔ 'ba tanlan belemgbin bia sɔ bɛ bua Izalayɛ nvilie bulu nɔn nnyuan'n ndɛɛ. ²⁹ ɛsɛ sɔnlan biala mɔ mɪn ti, ɔ kɔ yaci yí awulo, yí nianman mmelenzua anaan mmalasua, yí sɪ anaan yí nin, yí mma, anaan yí ebo, ɔ 'nyan yí nwɔn sɔ fâ ɛya, ɛsɛ ɔ 'nyan nyanmtansɔ ngɔvan m'ɔ le man ayuelɛ'n. ³⁰ Nan kɔsɔ, bé mɔ kɪkaala bɛ li mɔa'n, bé dɔɔn bɛ 'ba ha sian. Yê bé dɔɔn kɔsɔ mɔ bɛ halt sian'n, bɛ 'ba li mɔa.

20

Kpafɔ'n-mɔ ahatua nɪn anwɔn anyɪndala'n

¹ “ɛ 'nwun like mɔ Anwunno Belemgbin Mân'n soman yí'n: ɛɛɦɔn kɔn mɪnɪtan kɔn kɔ jasɔ ngɛɛmɔ tutun kpa, ɔ 'kɔ a kpɔndɛ menian maan bɛ di junman yí divɪn ebo nɪn asɔ. ² Bé m'ɔ nwunlin bé'n, ɔ nɔn bé kɔ li cɪan kɔn junman nɪn anwɔn gua. Y'ɔ nɔn bé hɔɪt yí divɪn ebo nɪn asɔ ɔ.

³ “Ngɛɛmɔ dɔɛ ngɔvanlan ɔ kɔ fite gua nɪn asɔ ɛɔ biekun. ɔ 'nɪan an, menian mmiekun-mɔ gugua gua nɪn asɔ, bɛ le man junman bɛ nni man. ⁴ ɔ kɔ han kɔ hele

bé kɛ: ‘Emɔ kɔsɔ hɔ lí junman mɪn ebo nɪn asɔ nán yí nwɔn ahatua m'ɔ sɛ fata'n, mɪn 'fa mɪn man emɔ.’

⁵ “Ɔ hanlɪn an, menian'n-mɔ kɔ tie bɛ kɔ hɔ junman nɪn elie yí ebo nɪn asɔ. Sɛnzejinlan nɔn nɔsɔba dɔɛ nsan, bian'n kɔ fite biekun, ɔ kɔ nwun menian mmiekun-mɔ nán ɔ'a fa bé. ⁶ Mɔ bɛ 'kɔ a bɔ nɔsɔba dɔɛ nnun'n, ɔ kɔ nwun mmiekun-mɔ gua nɪn asɔ, nán ɔ'a bisa bé kɛ: ‘Nzuke ati yê emɔ gua ewa mgban sɔba mɔ emɔ nni man junman fí' n?’

⁷ “Bé nwan: ‘Sɔanlan manlɪn man yé junman ti ɔ.’

“Bian'n nwan: ‘O, anɪn emɔ hɔ lí junman mɪn divɪn ebo nɪn asɔ.’

⁸ “Nɔsɔba mɔ bɛ kpɔnzɔlɪ'n, ɔ kɔ fɛlɛ kpain'n m'ɔ nɪn yí junman nɪn asɔ'n, yí nwan: ‘Fɛfɛlɛ kpafɔ'n-mɔ kɔalaatin nán tua bé esika'n man bé. E 'tua, di mɔba bɔ yí bɔ bé mɔ n valɪ bé nɔsɔba nun'n dede nán ɔ'a tɔ bé mɔ n valɪ bé ngɛlemɔ nun'n.’

⁹ “Bɛ kɔ fɛfɛlɛ bé mɔ bɛ falɪ bé dɔɛ nnun'n, bɛ kɔ tua bé ctan kɔn junman esika'n bɛ kɔ man bé. ¹⁰ Mɔ bé mɔ bɛ lili mɔba bɛ falɪ bé'n 'de bé esika dɪɛ'n, bɛ jɔnlɪn kɛ ɔ 'ba hɔ yí nyunnun tala dɔɛ nnun mma'n-mɔ dɪɛ'n. Ɔ'a nyɔ man sɔ, nan ctan kɔn junman esika nɪn ala yê bɛ tualɪ manlɪn bé ɔ. ¹¹ Bɛ 'de bé esika nɪn an, anɪn bɛ lɛ jɔjɔ bian'n bé konvɪn abɔ. ¹² Bé nwan: ‘Kpafɔ eɪɪ-mɔ mɔ b'a li junman dɔhyɔlɪ kɔnmgba'n, esika'n mɔ a tua bé'n nɔn yé dɪɛ'n sɛ, yé mɔ yɛ jin eyua heleman eɪɪ anun y'a li junman dede alɛ nɪn a fa a san'n!’

¹³ “Mɔ bɛ jɔjɔlɪ sɔ'n nán bian nɪn a tua a se bé nunhan kɔn kɛ: ‘Mɪn manngɔn, m'an nnaka man wɔ o. Nán ctan kɔn junman gua'n mɔ yé nɔan sɛlɪ yí nwɔn'n yê m'an tua m'an man wɔ nɪn ɔ? ¹⁴ Fa wɔ esika'n nán kɔ, Ctan kɔn junman esika'n mɔ mɪn fa mɪn man wɔ'n, yí kɔnmgba'n yê mɪn 'fa mɪn man bé mɔ n valɪ bé dɔɛ

nnun ntn o. ¹⁵ Mín esika o, ke mtn kulo ke mtn yo yí'n yê mtn yo o. Anaan kemó m'an yo sian mma'n-mo kpa'n, o yo wó eya o?"

¹⁶ Ehi, Zozi ko han ko tu su ke: "Bé mo be li sian'n, be 'di mba yê bé mo be li mba'n, be 'di sian."

Zozi 'ba bo yí ewue'n nun yí etinngé ntn asu biekun (Maaki 10.32-34, Luku 18.31-34)

¹⁷ Ehi anzin, mo Zozi 'ko Zoluzalemun'n, atunnun, o ko fele yí menian bulu nun nnyuan ntn ahanmtan, o ko han ko hele bé ke: ¹⁸ "Emo tíe, ye le ko Zoluzalemun. Se ye ju elo a, be 'ba yi *Mân Baa'n be man Nyanmtan *teeyifue mgbain'n-mo, o nun *mala ntn asu mgbain'n-mo maan be kun yí. ¹⁹ Be 'fa yí be man bé mo be ti man Zufu'n maan be gulu yí nwun, be fin yí mgbele be bubo yí kulwa ntn asu. O wu a, yí ctan nsan ntn asu, o 'tinngé."

Zuakti nun Zuan anin'n 'ba sele Zozi like (Maaki 10.35-45)

²⁰ Ehi, Zebede amma'n-mo anin nun bé walt Zozi anwun ebele. O ko kutu yí nyunnun o ko sele yí ke o yó like kun mán yí.

²¹ Zozi ko bisa yí ke: "Nzuke yê e kulo ke n yo m mán wó o?"

Balasia'n nwan: "Mín mma nnyuan ehi-mo mo be wo ewa'n, ctan mo e ko kaci belemgbin'n, man kun tánlan wó sa fama su, man kun'n kusu tánlan wó sa bê su."

²² Mo balasia'n hanln ehi'n, Zozi nwan: "Like'n mo emo le kpunndé'n, emo nzi man. Asu kango'n mo mtn 'ba nun nun'n, emo ko hvala nun nun o?"

Bé nwan: "Yuo, ye ko hvala nun nun."

²³ Zozi nwan: "O ti ananhole ke emo 'ba nun mín kango ntn anun, nan kusu m'o ti mín fama su, anaan

mín bê sù etanlan'n, nán mín yê m̀n fa menian'n-m̀w m̀n sie eb̀e e ɔ. Nan bê m̀w mín S̀t a sesie a man bê'n yê ɔ 'fa bê sie eb̀e e ɔ.”

²⁴ M̀w yí menian bulu eh̀nln-m̀w t̀lɩ ɛjɔle sɔ'n, b̀e f̀elɩ anianman nnyuan ǹn anẁb̀n ɛya. ²⁵ Ɛhɩ, Zozi k̀w f̀e le bê k̀walaatin ɔ k̀w han k̀w hele bê k̀e: “Ɛm̀w s̀t k̀e m̀án ǹn anun mmelemgbin'n-m̀w, ɔ ǹn bê mgbain'n-m̀w, b̀e kele bê menian'n-m̀w yale b̀e sisi bê. ²⁶ Nan Ɛm̀w afian ɛwa d̀ɛ, ɔ t̀ɩ man sɔ. Ɛm̀w afian, m'ɔ kulo k̀e ɔ kaci kpain'n, ɔ káci Ɛm̀w ak̀wa. ²⁷ Ɛm̀w nunhan m'ɔ kulo k̀e ɔ di Ɛm̀w anyunnun'n, ɔ ý Ɛm̀w kanga. ²⁸ Ɛhɩ ati, *M̀án Baa'n, ɔ'a mma man k̀e ɔ 'ba maan b̀e sù yí, nan yí muonun ɔ walɩ menian'n-m̀w ɛsúe nán ɔ'a fa yí ng̀wan'n ɔ'a le menian d̀ẁn ati.”

Zozi 'ba man anỳnsinlinwaf̀ɩe nnyuan nwun ast
(*Maakɩ* 10.46-52, Luku 18.35-43)

²⁹ M̀w b̀e fi Zeliko kulo ǹn anun b̀e 'fite'n, menian d̀ẁn kpa sili bê sù. ³⁰ Aǹn anỳnsinlinwaf̀ɩe nnyuan gua at̀n ǹn aǹwan eb̀e le. M̀w b̀e t̀lɩ k̀e Zozi le s̀n'n, b̀e k̀w t̀tan nun, bê nwan: “Yé M̀n, belemgbin *Davidi Awa, nwun yé nẁb̀n anwunnvoe!”

³¹ Menian'n-m̀w k̀w totua bê k̀e b̀e múan bê ǹwan, b̀e 'totua bê a, aǹn b̀e le m̀w b̀e le t̀tan nun kpa, bê nwan: “Yé M̀n, belemgbin Davidi Awa, nwun yé nẁb̀n anwunnvoe!”

³² Zozi k̀w jinlan ɔ k̀w f̀e le bê, ɔ k̀w bisa bê k̀e: “Nzu yê Ɛm̀w kulo k̀e n ý m m̀án Ɛm̀w ɔ?”

³³ Bê nwan: “Yé M̀n, yɔ maan ye nwún ast.”

³⁴ Bê nẁb̀n k̀w yɔ Zozi koun. ɔ k̀w fa yí sa'n k̀w fua bê nỳn'n. Eb̀e le ala, b̀e k̀w nwun ast yê sili yí sù ɔ.

21

Zozi 'ba wɔɔɔ Zoluzalemun kulo nɔn anun
(Maaki 11.1-11, Luku 19.28-40, Zɔvan 12.12-19)

¹ Zozi nɔn yɔ menian'n-mɔ, be kɔ a dede be kɔ ju kulo'n mɔ be fele yɔ Betifaze nɔn asɔ. Kulo sɔ'n mantan Zoluzalemun. Be kɔ bɔ nun *Olivɔ buka nɔn asɔ. Ebele, Zozi kɔ sɔvan yɔ menian'n-mɔ anun nnyuan, ² yɔ nwan: “Emɔ hɔ kulo'n m'ɔ wɔ emɔ anyunnun elo nɔn asɔ. Mɔ emɔ 'fite kulo nɔn asɔ ebele ala'n, emɔ 'ba nwun ke afunlunmun bɔte kɔn nɔn yɔ wa mɔnda ebele. Emɔ nyɔnnɔ bɛ be bɛle mɔn. ³ Se sɔvanlan bie bisa emɔ ejɔle a, emɔ hɔn ke: ‘Yɛ Mɔn a hian yɔ nwɔn.’ Emɔ kan sɔ a, be 'ba yaci emɔ maan be fa bɛ be ba.”

⁴ ɔ man ejɔle'n mɔ Nyanmtan kpɔmanfɔɔ'n hanlɔn'n kpɔnlɔn sɔ:

⁵ Nyanmtan nwan: Kan kele Siɔn amma'n-mɔ, emɔ nɔan, emɔ belemgbin'n tɔ afunlunmun sɔ. Yɔ ahɔnlɔn la ast ɔ le ba emɔ anwɔn elo ɔ tɔ afunlunmun baa kɔn asɔ.

⁶ Mɔ Zozi manlɔn bɛ ngalɔ sɔ'n yuelɔ'n, yɛ yɔ menian nnyuan'n hɔlɔ ɔ. Like'n mɔ Zozi helelɔ bɛ ke be yɔ'n, be yɔlɔ. ⁷ Be kɔ fa afunlunmun'n nɔn yɔ wa'n be kɔ a. Be kɔ yɔyɔ bɛ taladɔ'n-mɔ be kɔ gua bɛ sɔ, yɛ Zozi fɔlɔ tanlanlɔn afunlunmun baa nɔn asɔ ɔ. ⁸ Menian dɔɔn kpa kɔ yɔyɔ bɛ taladɔ'n be kɔ sɔse yɔ atɔn nɔn anun. Mmie-mɔ kɔsɔ kɔ kpɔkpe aye male be kɔ sɔse yɔ atɔn nɔn anun. ⁹ Bɛ mɔ be li bɛ nyunnun'n ɔ nɔn bɛ mɔ be li Zozi anzin'n kɔ bɔ kɔ sulo. Bɛ nwan:

“Hozanna!

Nyila hɔn belemgbin *Davidi Awa'n!

Nyila hɔn sɔvanlan eht m'ɔ le ba wɔ yɛ Mɔn dunman nun'n!

Hozanna!

Nyila hán Nannan Nyanmtan m'ɔ wɔ anwunno anwunno elɔ'n!"

¹⁰ Mɔ Zozi 'wɔɔ Zoluzalemɔn kulo nɔn anun'n, kulo bɔndɔn'n kɔ kpusu. Menian'n-mɔ kɔ bisa kɛ: "Nwan sɔanlan dɛ ɔ?"

¹¹ Meninsɔnman'n nwan: "Nyanmtan kpɔmanfɔɛ Zozi m'ɔ fi Galile kulo'n mɔ bɛ fɛɛ yí Nazaretɔ nɔn asɔ nɔn ɔ."

Zozi 'ba fɔan bɛ mɔ bɛ lɛ di gua

Nyanmtan awulo nɔn anun'n

(*Maakɔ* 11.15-19, Luku 19.45-48, Zɔvan 2.13-22)

¹² Zozi kɔ wɔɔ Nyanmtan awulo nɔn anun, ɔ kɔ fɔan bɛ kɔalaa mɔ bɛ lɛ di gua nun'n. ɔ kɔ han bɛ mɔ bɛ kaci esika'n tɔbɔɔl'n-mɔ kɔ gua. Bɛ mɔ bɛ lɛ tɔntɔn mɔlɔnɔnman'n, ɔ kɔ han bɛ bia'n-mɔ kɔ gua.

¹³ M'ɔ hanɔn bɛ ninngɛ'n-mɔ gualɔ yuelɔ'n, yí nwan: "Nyanmtan Anɔvan Ejɔɔɛ'n lɛ keɛ kɛ: Bɛ 'ba fɛɛ mɔn sua'n mmɔtɔɛ sua. Nan emɔ dɛ, emɔ a fa a kaci awue sua!"

¹⁴ Anyɔnsinlinwafɔɛ, ɔ nɔn bɛ mɔ bɛ tia bɛ tɔ sɔ'n mmie-mɔ kɔ a Nyanmtan awulo nɔn anun, Zozi anwɔn ɛbɛɛ. Zozi kɔ man bɛ nwɔn kɔ sa. ¹⁵ Nan mɔ Nyanmtan *tɛɛyɔfɔɛ'n-mɔ, ɔ nɔn *mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ nwunlin asinbɛnɔn ninngɛ'n mɔ Zozi yɔɔl'n, ɔ nɔn mmatɔnman'n-mɔ mɔ anɔn bɛ lɛ tɔan Nyanmtan awulo nɔn anun bɛ kan kɛ: "Anunminnyanmɔn hán belemgbin *Davidi Awa'n!", Zozi anwɔn kɔ yɔ bɛ ɛya.

¹⁶ ɛɔtɔ, bɛ kɔ bisa Zozi kɛ: "Asɔ ɛ tɔ ejɔɔɛ'n mɔ bɛ lɛ kan'n?"

Zozi nwan: "Yuo o. ɛhɛɛ Ejɔɔɛ nwan: A fa ayɛ ɛyɛ nɔn a wula mmatɔnman'n-mɔ nɔn adɔman'n-mɔ anɔvan. Ejɔɔɛ sɔ'n-mɔ, asɔ emɔ kɔngalɔ man yí lé ɔ?"

¹⁷ M'ɔ hanlɛn sɔ yuelɛ'n, ɔ kɔ yaci bɛ ɛbɛɛ ɔ fi kulo nɛn anun ɔ kɔ fite ɔ kɔ hɔ kɔ la Betanin kulo nɛn asɔ.

Zozi 'ba bɔ figi baka kɔn sasan

(*Maaki* 11.12-14,20-24)

¹⁸ Alɛ hɛnɛn mɔ Zozi 'sa ba Zoluzalemɔn'n, ɛhɔɛ kɔ hun yɛ. ¹⁹ ɔ kɔ nwun *figi baka kɔn atɛn nɛn anɔan, ɔ kɔ hɔ yɛ bu. ɔ juli ɛbɛɛ a, nyâ ngɔnmɛn, ɔ ngɔ nyan baa sɔ. ɛhɛ, ɔ kɔ se figi baka'n kɛ: “ɔ fi ɛnɛ m'ɔ kɔ'n, ɛ nzu man baa fɛ kɔn lé.” ɛbɛɛ ala, figi baka'n kɔ yue yɔ bɔkɔɔ.

²⁰ Mɔ yɛ menian'n-mɔ nwunlin yɛ sɔ'n, ɔ sinlin bɛ nwɔn. Bɛ kɔ bisa Zozi kɛ: “Nan ɔ yɔ sɛ mɔ figi baka nɛn a yue yɔ kɛkaala'n?”

²¹ Zozi nwan: “Mɛn kan yɛ ananhɔɛ mɛn kele ɛmɔ kɛ sɛ ɛmɔ le dedi mɔ ɛmɔ dedi'n jin yɛ ja nun'n, mɔ m'an yɔ figi baka ɛhɛ'n, ɛmɔ 'ba hɔala yɛ yɔ, ɛsɛ bɔbɔ sɛ ɛmɔ se bɔka ɛhɛ kɛ: ‘Tu wɔ bu ɛwa, tutu kɔ tɔ jenvie nɛn anun’ an, ɔ 'kɔ. ²² Sɛ ɛmɔ le dedi a, like biala mɔ ɛmɔ kɔ bisa yɛ mmɔtɔɛ nɛn anun'n, ɛmɔ asa 'kan yɛ.”

Zozi tunmin'n m'ɔ le yɛ'n

(*Maaki* 11.27-33, Luku 20.1-8)

²³ Zozi kɔ wɔlɔ Nyanmɛn awulo nɛn anun, ɔ kɔ hehele menian'n-mɔ Nyanmɛn Anɔan ɛjɔɛ'n. Nyanmɛn *tɛɛyɛtɔɛ mgbain'n-mɔ nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ kpɔlɛ Zozi, bɛ nwan: “Tunmin benin yê ɛ le yɛ ɛ yɔ ninngɛ sɔa-mɔ ɔ? Nwan sɔanlan dɛ y'ɔ manlɛn wɔ yɛ nwɔn atɛn ɔ?”

²⁴ Zozi nwan: “Mɛn 'bisa ɛmɔ kosuan kɔn. Sɛ ɛmɔ tu yɛ nɔan an, mɛn kɔsɔ mɛn 'kele ɛmɔ sɔanlan'n m'ɔ man mɛn tunmin maan mɛn yɔ ninngɛ sɔa-mɔ'n.

²⁵ Nyanmɛn y'ɔ sɔanlɛn Zɔan kɛ ɔ sɔnɛn menian'n-mɔ ɔ, anaan kulo menian'n-mɔ yê bɛ sɔanlɛn yɛ ɔ?”

MƆ Zozi bisalt bé kosuan sɔ'n, akpɔɔwa tɔlt bé afian elɔ. Bé nwan: “Sɛ yɛ kan kɛ Nyanmtan yê ɔ sɔanltɔn yí a, ɔ 'ba bisa yé kɛ: ‘Nan nzukɛ ati yê emɔ a nne man yí b'a nni man'n?’”²⁶ Nan sɛ yɛ kan kɛ: ‘Menian'n-mɔ yê bɛ sɔanlan yí’ a, meninsɔnman'n 'fɛ yé nwɔn ɛya. Afti bé kɔalaa bɛ de bɛ di kɛ Zɔan tɪ Nyanmtan kpɔmanfɔɛ.”

²⁷ Ɛht a, bɛ kɔ bua Zozi kɛ: “Yɛ nzi man.”

Zozi kɔsɔ nwan: “Sɛ emɔ nzi man an, mɪn kɔsɔ mɪn ngan man sɔanlan'n m'ɔ man mɪn tunmin maan mɪn yɔ ninngɛ sɔ'n-mɔ'n mɪn ngele man emɔ.”

Mmatɔnman nnyuan nɪn anwɔn anyɪndala'n

²⁸ Ɛsɛ Zozi nwan: “Emɔ tíɛ. Anɪn bian kɔn le yí mma nnyuan. Cɪan kɔn, ɔ kɔ han kɔ hele nunhan kpain'n kɛ: ‘Mɪn wa, ɛnɛ, kɔ divɪn ebo nɪn asɔ elɔ kɔ li junman.’

²⁹ “Batɔnman'n tua se yí sɪ kɛ: ‘Mɪn ngɔ man.’ ɔ tɪ ɛbɛɛ dede yí nzin hyɛlt, ɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ hɔ ebo nɪn asɔ.

³⁰ “Sɪɛ'n kɔ han ɛjɔɛ kɔnmgbɔ sɔ'n ɔ kɔ hele yí wa kutua'n. ɔ hanltɔn an, yí wa'n nwan: ‘Baba, m'an tɪ, mɪn 'kɔ.’ Baa'n ngɔ hɔ man ebo nɪn asɔ.

³¹ “Anɪn mmatɔnman nnyuan'n, benin y'ɔ yɔlt yí sɪ ehulo like ɔ?”

Bé nwan: “Nunhan kpain nɪn ɔ.”

Ɛht, Zozi nwan: “Mɪn kan yí ananhɔɛ mɪn kele emɔ kɛ, bé mɔ bɛ dide ajule'n, ɔ nɔn tutu'n-mɔ, bɛ 'di mɔa emɔ anyunnun Nyanmtan Belemgbin Mân nɪn anun elɔ.

³² ɔ sanltɔn kɛ Zɔan walɪ, ɔ helelt emɔ atɪn kpa'n, nan emɔ a nva man sɔ. Nan bé mɔ bɛ dide ajule'n, ɔ nɔn tutu'n-mɔ, bé dɪɛ, bɛ lelt yí bɛ lili. Emɔ a nwun kɛ menian sɔ'n-mɔ kɔalaa a le yí a li. Nan emɔ dɪɛ, emɔ a nnun man bé nwɔn b'a ngaci man bé abalabɔ'n, b'a nne man yí b'a nni man.”

Divɩn ebo nɩn anwɩn anyɩndala'n

(Maakɩ 12.1-12, Luku 20.9-19)

³³ “Ɛmɔ tie anyɩndala kɩn bieku. Anɩn bian kɩn le yɩ divɩn ebo. ɔ kɔ le yɩ nɔwɩn. ɔ kɔ fun kunman kɩn m'ɔ hyuhyuin yɩ nzan'n gua nun ɔ. ɔ kɔ si sua hyilili kɩn sɩ. Sua sɔ'n tɩ kannganlaun. Bɛ fɩ sɩ bɛ sisa ebo'n. M'ɔ yuelɩ'n, ɔ kɔ fa ebo'n kɔ wula kpafɩ-mɔ asa nun. Yɛ ɔ hɔɩ yɩ atɩn ɔ. ³⁴ ɔ wɔ ebɛɛ dede mɔ divɩn nɩn etɛɛ'n tɛmɩn juli'n, bian'n kɔ sɩan yɩ ngɔa'n-mɔ kɛ bɛ hɔ kpafɩ'n-mɔ anwɩn elɔ, bɛ hɔ lɛ yɩ dɛɛ'n bɛ bɛɛ yɩ.

³⁵ “Kpafɩ'n-mɔ kɔ hyɩ bian'n ngɔa'n-mɔ bɛ kɔ bu kɩn, bɛ kɔ hun kɩn, bɛ kɔ tutɩ nunhan kɩn kɩsɩ ebɩɛ bɛ kɔ hun yɩ. ³⁶ Ɛsɛ bian'n kɔ sɩan yɩ ngɔa'n mmiekun-mɔ dɔwɩn bɛ talalɩ alimɩa dɛɛ'n-mɔ. Ɛsɛ kpafɩ-mɔ kɔ yɔ bɛ kɛ bɛ yɔɩ ɛhɩnɩn-mɔ'n. ³⁷ Sian dɛɛ, bian'n kɔ sɩan yɩ muonun yɩ wa'n bɛ nɔwɩn elɔ. Yɩ nwan: ‘Ƙɛmɔ ɔ tɩ mɩn kunnun baa'n, mɩn de mɩn di kɛ bɛ 'ba man yɩ anyɩnnɔ.’

³⁸ “Nan mɛɛ mɔ bɛ nwunlin bian nɩn awa'n, bɛ nwan: ‘Bɛ nɩan, bian ɛhɩ m'ɔ lɛ ba'n, ɔɩan bie dede yɩ dein yɛ ɔ 'di ajá'n ɔ fa ebo nɩn ɔ. Yɩ ti, bɛ mán yɛ hún yɩ yɛ fá ebo'n.’ ³⁹ Ɛhɩ a, bɛ kɔ hyɩ bian nɩn awa'n bɛ nɩn yɩ kɔ hɔ ebo nɩn anɩn elɔ bɛ kɔ hun yɩ.

⁴⁰ “Nan sɛ bian'n m'ɔ le ebo'n ba a, kpafɩ sɔ'n-mɔ, nzu yɛ ɛmɔ de di kɛ ɔ 'yɔ bɛ ɔ?’

⁴¹ Bɛ nwan: “ɔ nnwun man bɛ nɔwɩn anwunnɔve, ɔ 'kun kpafɩ ati anun etɛ sɔ'n-mɔ ɔ fa yɩ ebo'n wula menian nɔwɩɔɛ asa nun. Tɛmɩn ju nán bɛ 'tɩ ebo nɩn an, anɩn bɛ yɩ yɩ dɛɛ bɛ bɛɛ yɩ.”

⁴² Zozi nwan: “Ɛhɛɛ ɛjɔɛ nɩn anun ɛjɔɛ kpɔɛ ɛhɩ, asɩ ɛmɔ kɩngalɩ man yɩ lɛ ɔ?

Ɛbɩɛ'n mɔ bɛ mɔ bɛ lɛ si sua nɩn a ju a tu'n,

yí yê ɔ'a kaci ayialɛ nɛn asɔ ɛbɔɛ ɔɛnɛnɛn kpa nɛn ɔ.
Like mɔ yé Mɛn a yɔ nɛn anɛn.
 ɔ ti ɛnyɛnɛnɛn like wɔ yé nyɛnsɔ!”

⁴³ Zozi kɔ han kɔ tɔ sɔ kɛ: “Ehɛ ati, mɛn kan mɛn kele ɛmɔ kɛ Nyanɛnɛn Belemgbɛn Mân'n, bɛ 'tɔa ɛmɔ bɛ de bɛ man menian mɔ b'a nun bɛ nwɔn mɔ bɛ bɔ bala m'ɔ sɔ Nyanɛnɛn anyɛn'n. [⁴⁴ Sɔanlan biala m'ɔ kɔ tɔ ɛbɔɛ sɔ nɛn asɔ'n, yí nun 'tɛtɛ. Sɔanlan kɔsɔ mɔ ɛbɔɛ sɔ'n kɔ tɔ yí sɔ'n, ɔ 'nunkun yí.”]

⁴⁵ Mɔ Zozi buli anyɛnɛnɛnɛn sɔ'n, Nyanɛnɛn *tɛɛyɛɛɛ mgbain'n-mɔ nɔn *Falisifɛɛ'n-mɔ nwunlin kɛ bɛ nwɔn ɛjɔɛ yê Zozi lɛ kan ɔ. ⁴⁶ Ehɛ ati, bɛ kpɔnɛnɛnɛn atɛn mɔ bɛ 'sɛn sɔ bɛ ɔ yí. Nan kɔsɔ, meninsɔnman'n dunman nun, bɛ sulo, bɛ kɔ yaci bɛ kɔ hɔ. ɔ sanɛn kɛ menian'n-mɔ bu Zozi kɛ Nyanɛnɛn kpɔmanfɛɛ.

22

Atɔnɔɛ alɛ nɛn anwɔn anyɛnɛnɛnɛn
(Luku 14.15-24)

¹ Zozi buli anyɛnɛnɛnɛnɛn mɛmiekun-mɔ dɔɔn ɔ heɛɛɛ bɛ. Yí nwan: ² “Anwunno Belemgbɛn Mân'n tɛ kɛ belemgbɛn kɔn m'ɔ lɛ man yí wa belenzua kɔn fa yí yɛ atɔnɔɛ ɔ. ³ ɔ kɔ sɔan yí ngɔa'n-mɔ kɛ bɛ hó féɛ bɛ m'ɔ tɔɛ yí sa fɛɛɛɛ bɛ'n kɛ b'a sesie alɛ nɛn a yue. Bɛ hɔɛ fɛɛɛɛ bɛ a, menian sɔ'n-mɔ fíí ngɔ a man.

⁴ “ɔ kɔ sɔan yí ngɔa'n mɛmiekun-mɔ, yí nɔan la bɛ nɔan nun, yí nwan: ‘ɛmɔ sé bɛ kɛ: M'an hun mɛn nɛnɛn-mɔ nɔn naan'n-mɔ mɔ b'a lɔ kpa'n. M'an sesie alɛ nɛn a yue. Yí ti, ɛmɔ bála atɔnɔɛ nɛn abɔ.’

⁵ “Bɛ hɔɛ fɛɛɛɛ bɛ a, menian sɔ'n-mɔ ngɔ kpɛnlin belemgbɛn anwɔn. Ehɛ jasɔ a, ɔ lɛ kɔ yí ebolo, ehɛ jasɔ a, ɔ lɛ kɔ a tɔnɛn yí ninngɛ. ⁶ Mɛmɛ-mɔ kɔsɔ kɔ sɔ

ngva'n-mo be ko hele bé yale dede be ko hun bé. ⁷ Mo belemgbin'n tɪlɪ ejɔle sɔ'n, ɔ ko fe eya. ɔ ko sɔan yí nzalafu'n-mo ke be hó hún kodiawu sɔ'n-mo ese be yála bé kulo'n.

⁸ “Mo ehi tɪlɪ yí nwɔn'n, ɔ ko han ko hele yí ngva'n-mo ke: ‘Atɔnvɔle alɛ nɪn a bɪn. Nan bé mo n vɛlɛlɪ bé'n, bé fíí b'a mma man. ⁹ Yí ti, emo hó gua nɪn asu elɔ, sɔanlan biala mo emo ko nwun yí'n, emo féle yí.’ ¹⁰ Ngva'n-mo ko hó gua nɪn asu. Bé kwalaa mo be nɔn bé yialɪ'n, ati anun ete o, ati anun kpa o, be ko fele bé dede atɔnvɔle sua'n ko yi tɛkɛɛ.

¹¹ “Belemgbin'n ko wɔɔɔ sua nɪn anun, ɔ ko nɛntan bé mo be gugua tɔbɪlɪ nɪn anwɔn be le didi'n. ɔ 'nɪan an, anɪn sɔanlan kɔn tɪ ebɛɛ. Sɔanlan sɔ'n wula man atɔnvɔle taladɛ'n bie. ¹² Belemgbin'n ko bisa yí ke: ‘Mín manngɔn, e yɔlɪ sɛ mo e wɔɔɔlɪ ewa, kɔsɔ aft e wula man atɔnvɔle taladɛ'n bie'n?’ Bian'n ngɔ hɔala man ejɔle fíí kan.

¹³ “Ehi, belemgbin'n ko han ko hele yí ngva'n-mo ke: ‘Emo cíctɪ yí ja'n nɔn yí sa'n-mo be tú yí awosin nɪn anun elɔ gua nɪn asu. Elɔ yê ɔ 'sun ese ɔ 'kɔan yí je nɪn ɔ.’”

¹⁴ Zozi ko han ko tɔ sɔ ke: “B'a féle menian dɔɔn, nan kɔsɔ kaan bie yê be 'fa bé ɔ.”

Sezaa ajule'n

(Maakɪ 12.13-17, Luku 20.20-26)

¹⁵ Ehi, *Falɪsɪfɔɛ'n-mo hɔlɪ yialɪ be kpɔnndɛlɪ ko-sɔan mo sɛ be bisa Zozi a, ɔ kwalaa ke ɔ fun ɔ tɔ bé ngaa nɪn anun'n. ¹⁶ Be ko sɔan bé menian'n mmie-mo, ɔ nɔn belemgbin *Elɔdɪ menian dɛ'n mmie-mo Zozi anwɔn elɔ, ke be hó bisa yí ke: “Kpain, ye sɪ ke wó dɛ e kan ananhɔɛ. Like mo Nyanmtan kulo ke sɔanlan yɔ'n, e

kele yí ananhɔɛ. Ajunlɔn mɔ menian'n-mɔ kɔ fa'n, ɛ nzulo man yí nzin. Afi ɛ nntan man sɔnlan nyunnun ɛ mmua man yí ndɛɛ. ¹⁷ Yí ti, wó dɛ m'ɔ wɔ wó ti anun'n, kan maan ye tí. Asɔ yé mala'n kele ke ye túa ajule anaan nán ye tua ye man belemgbin Sezaa ɔ?"

¹⁸ Nan mɔ Zozi nwunlin bé ajunlɔn ɛtɛ'n, ɔ kɔ bisa bé ke: "Apoo mma, nzuke ati yé ɛmɔ le sɔ mɔn ntan ɔ? ¹⁹ Esika'n mɔ ɛmɔ fa tua Sezaa ajule'n, ɛmɔ fá bie be mán n nían." Be kɔ fa kɔn be kɔ beɛle yí. ²⁰ Be nɔn yí walt a, yí nwan: "Nwan nvoninnin ɔ nɔn nwan dunman dɛ ye ɔ wɔ sɔ ɔ?"

²¹ Bé nwan: "Belemgbin Sezaa ɔ."

ɛht a, Zozi nwan: "Like m'ɔ tí Sezaa dɛ'n, ɛmɔ fá mán Sezaa yé m'ɔ ti Nyanmtan kusɔ dɛ'n, ɛmɔ fá mán Nyanmtan."

²² Zozi mmua sɔ'n mɔ be tɔlɔ'n sinlin bé nwun. Be yacili yí ebɛle ye be hɔlɔ ɔ.

Ewuetinngɛ nɔn anwun kosuan'n

(*Maakɔ* 12.18-27, Luku 20.27-40)

²³ Cɔn kɔnmgba sɔ'n, *Sadusifɔɛ'n-mɔ mɔ bé nwan ewuetinngɛ nɔn man ebɛɛ'n, bé mmie-mɔ kɔ a Zozi anwun ebɛɛ. Be kɔ bisa yí kosuan ke: ²⁴ "Kpain, ɛ 'nwun ɛjɔɛ mɔ Moyizɔ a han'n: 'Sɛ belenzua kɔn ja bala nán ɔ nɔn yí b'a nwɔ man baa fíí dede nán belenzua'n wu a, yí nianman'n di ke ɔ ja bala'n, nán ɔ nɔn yí wɔ baa be man yí nianman'n mɔ ɔ'a wu'n.' ²⁵ ɛht, antɔn anianman nsɔ wɔ yé afian ɛwa. Nunhan kpain'n jalt balasua kɔn, ɔ nɔn yí a nwɔ man baa fíí dede ɔ kɔ wu. Yí nzin baa'n kɔ ja balasua sɔ'n. ²⁶ Yí kusɔ ɔ nɔn yí b'a nwɔ man baa fíí dede ɔ kɔ wu, yí nzin baa dɛ'n kɔ fa bala'n. ɔ nɔn yí b'a nwɔ man baa fíí dede yí kusɔ ɔ kɔ wu. Be le yí sɔ dede bé menian nsɔ'n kɔalaa be kɔ ja balasua

kunmgb'a'n dede ɔ kɔ yia. Bé fíí bɛ nɔn yí a nwɔ man baa dede bé kwalaa bé kɔ yue wu. ²⁷ Yí nzin, balasua'n kɔsɔ kɔ wu. ²⁸ Ewuetinngɛ ctan'n, bé menian nsɔ'n, nunhan benin yê balasua'n tɪ yí dɪɛ ɔ? Afti bé kwalaa b'a ja yí bie.”

²⁹ Bé kosuan sɔ nɪn anwɔn, Zozi kɔ bua bé kɛ: “ɛmɔ a fun, ɔ sanlɪn kɛ ɛmɔ nzi man ɛhɛɛ ɛjɔɛ'n nɔn Nyanmtan tunmin'n. ³⁰ Afti ewuetinngɛ ctan'n, mmelenzua'n-mɔ ngɔ ja man mmalasua kɔn, mmalasua'n-mɔ kɔsɔ ngɔ ja man mmelenzua kɔn. Nan bé kwalaa bɛ 'kaci kɛ nyanmtansɔ mmɔfɔɛ'n-mɔ. ³¹ Ewuetinngɛ nɪn anwɔn ɛjɔɛ'n mɔ Nyanmtan Kpili hanlɪn helelɪ ɛmɔ'n, ɛmɔ kɪnngalɪ man yí lé ɔ? ɔ hanlɪn kɛ: ³² Abalahamɔn nɔn Izaki nɔn Zɔakɔbɔ, bé Nyanmtan'n y'ɔ le mɪn. Ngɔvan mma'n-mɔ, bé Nyanmtan'n y'ɔ le yí, nan ɔ tɪ man ewue mma Nyanmtan.”

³³ Mɔ meninsɔnman'n tɪlɪ Zozi ngehele sɔ'n, ɔ sinlin bé nwɔn.

Mala'n m'ɔ tɪ kpili tala bé kwalaa'n

(Maaki 12.28-34, Luku 10.25-28)

³⁴ Mɔ *Falɪsɪfɔɛ'n-mɔ tɪlɪ kɛ Zozi a hɔala *Sadusɪfɔɛ'n-mɔ'n, bɛ kɔ yia ɛbɛɛ. ³⁵ Bé nunhan kɔn tɪ *mala nɪn asɔ kpain. ɔ kulo kɛ ɔ sɔ Zozi nɪn. ɔ kɔ bisa yí kɛ: ³⁶ “Kpain, mala'n nunhan benin y'ɔ tɪ kpili tala bé kwalaa ɔ?”

³⁷ Zozi kɔ bua yí kɛ: “Fa wɔ ahɔnlɪn'n kwalaa, ɔ nɔn wɔ ɛkala'n kwalaa, ɔ nɔn wɔ ajɔnlɪn'n kwalaa kulo wɔ Mɪn Nyanmtan. ³⁸ Mala m'ɔ li mɔa m'ɔ tɪ kpili tala bé kwalaa nɪn anɪn. ³⁹ M'ɔ tian yí nnyuan, m'ɔ nɔn alimɔa dɪɛ'n tɪ kɔn'n, y'ɔ le ɛhɪ: ɔ di kɛ ɛ kulo wɔ manngɔn kɛ wɔ muonun wɔ nwɔn. ⁴⁰ Mala nnyuan ɛhɪ asɔ yê Moyizɪ

nɔn Nyanmtan mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ ngehele'n kwalaa jin ɔ.”

Kilisi'n nɔn belemgbin Davidi

(*Maakɪ* 12.35-37, Luku 20.41-44)

⁴¹ Anɔn *Falisifɔɛ'n-mɔ ati a yia. Zozi kɔ bisa bɛ kosuan kɛ: ⁴² “ɛmɔ jɔnlɔn kɛ nwan y'ɔ le *Kilisi'n? ɔ tɪ nwan awa?”

BE kɔ bua yɪ kɛ: “ɔ tɪ belemgbin *Davidi awa.”

⁴³ Zozi nwan: “Nan anɔn ɔ yɔ sɛ mɔ Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n manlɔn Davidi fɛlɛɪt yɪ ‘mɪn Mɪn'n’? Aft Davidi nwan:

⁴⁴ Yɛ Mɪn a han a hele mɪn Mɪn kɛ:

Tanlan mɪn fama sɔ,

nán mɪn 'ba fa wó mgbɔfɔɛ'n-mɔ mɪn gua wó ja abɔ.

⁴⁵ Sɛ Davidi fɛɪ yɪ ‘mɪn Mɪn’ an, anɔn ɔ yɔ sɛ mɔ ɛsɛ Kilisi'n tɪ Davidi awa'n?” ⁴⁶ Sɔvanlan fɪtɪ a ngɔala man ɛjɔɪ kɔɪ kɔn bua. ɔ fi ɛbɛɪ, sɔvanlan fɪtɪ a ngɔala man Zozi kosuan fɪtɪ kún bisa.

23

Zozi 'ba han mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ

nɔn Falisifɔɛ'n-mɔ abalabɔ ɛtɛ nɔn anwɔn ɛjɔɪ

(*Maakɪ* 12.38-39, Luku 11.43,46; 20.45-46)

¹ ɛhɪ, Zozi kɔ han kɔ hele meninsɔnman'n nɔn yɪ menian'n-mɔ kɛ: ² “*Mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn *Falisifɔɛ'n-mɔ yɛ bɛ tu *Moyizɪ mala nɔn abɔ bɛ kele menian'n-mɔ ɔ. ³ ɛmɔ mán bɛ nytɔn sɔ bɛ. Like biala mɔ bɛ kɔ hele kɛ ɛmɔ yɔ'n, ɛmɔ yɔ. Nan kɔsɔ nán bɛ nɔn bɛ nyɔɪtɛ dɪɛ nɔn asɔ bɛ yɔ bie. ɔ sanlɔn kɛ mala'n mɔ bɛ muonun bɛ kele'n, bɛ nni man sɔ. ⁴ BE cɪcɪ ninngɛ nɔnnɔɛ bɛ sɔa menian'n-mɔ, nan kɔsɔ bɛ muonun bɛ nva man bɛ sa bɛtɪa kɔn bɛ mmɔka man bɛ. ⁵ BE yɔ

bé ninngɛ dɛ'n-mɔ kʋalaa maan menian'n-mɔ nwun bé nzɔlɛ. Bɛ yɪyɪ ɛhɛlɛ ɛjɔlɛ nɪn anun ɛjɔlɛ'n dɔʋn bɛ bɔ yí kɛ sɛbɛ ndɛtɛlɛ ndɛtɛlɛ bɛ bʊbɔ bé nwʊnman nɪn asʋ anaan bé sa. Bɛ yɔ bé taladɛ'n-mɔ anʋan mgbɛsɛ-mgbɛsɛ'n-mɔ ndɪnndɪn kpa. ⁶ Sɛ menian'n-mɔ yia nán bɛ 'di like a, bé dɛ, menian mgbili mgbili'n-mɔ lɪka'n yê bɛ kpɔnndɛ bɛ tanlan ɔ. Nyanmɪtan sua nɪn anun bia'n-mɔ m'ɔ jijin bé nyunnun'n, sʋ yê bɛ kulo kɛ bɛ tanlan ɔ. ⁷ Bɛ kulo kɛ sɛ menian'n-mɔ yia bagua nun nán sɛ bɛ 'bisa bé ahɪn an, bɛ kútv, ɛsɛ bɛ félɛ bé 'mɪnɪtan'.

⁸ “ɛmɔ dɛ, nán bɛ man sʋanlan fíí fɛlɛ ɛmɔ 'Mɪnɪtan'. ɔ sanɪn kɛ ɛmɔ kʋalaa tɪ anianman, ɛsɛ ɛmɔ kʋalaa Amɪn'n tɪ baa kʋnmgba. ⁹ Asɪɛ nɪn asʋ ɛwa, nán bɛ fɛlɛ sʋanlan fíí 'Sɪɛ'. ɔ sanɪn kɛ Sɪɛ kʋnmgba cein'n mɔ ɛmɔ le yí'n, y'ɔ le nunhan'n m'ɔ wɔ anwunno ɛlɔ'n. ¹⁰ Nán bɛ man sʋanlan fíí fɛlɛ ɛmɔ 'Kpain'. ɔ sanɪn kɛ ɛmɔ Kpain'n tɪ baa kʋnmgba cein, y'ɔ le Kilisi. ¹¹ Sʋanlan m'ɔ tɪ kpili wɔ ɛmɔ afian'n, ɔ di kɛ ɔ yɔ ɛmɔ akʋa. ¹² Sʋanlan m'ɔ kɔ man yí nwʊn sʋ'n, bɛ 'kan yí ast, nan m'ɔ kɔ han yí nwʊn ast'n, bɛ 'man yí sʋ.

Zozi 'ba bɔ mala nɪn asʋ mgbain'n-mɔ

nʊn Falisifʋɛ'n-mɔ sasan

(Maakɪ 12.40, Luku 11.39-42,44,47-52; 20.47)

¹³ “ɛmɔ *mala nɪn asʋ mgbain'n-mɔ nʊn ɛmɔ *Fal-isifʋɛ'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán ɛmɔ! ɛmɔ ngulo man kɛ ɛmɔ kɔ Anwunno Belemgbin Mán nɪn anun, nan kʋsʋ menian mɔ bɛ kulo kɛ bɛ kɔ nun'n, ɛmɔ totua bé atɪn.

[¹⁴ “ɛmɔ mala nɪn asʋ mgbain'n-mɔ nʊn ɛmɔ Falisifʋɛ'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán ɛmɔ! ɛmɔ tʋa kunlannʋɛ mmalasua'n-mɔ bɛ de bé ninngɛ'n kʋalaatin nán ɛmɔ a kpɛ bé nyɪn b'a yɔ asɔnɪn

ndɪnndɪn maan menian'n-mɔ nwun kɛ ɛmɔ tɪ kpa. ɛmɔ nyɔlɛ sɔ nɪn anwɔn kalɛ mɔ Nyanmtan 'ba tua ɛmɔ'n, ɔ tɪ man nzɛmɪndɛ.]

¹⁵ “ɛmɔ mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn ɛmɔ Fal-isifɔɛ'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán ɛmɔ. ɛmɔ nanndɪ asɪɛ'n lɪka kɔalaatin nɔn jenvie nɪn anyɪnsɔ bɛ kpɔnndɛ sɔvanlan maan ɔ kaci yí nwɔn kɛ Zufɔ'n-mɔ. ɛmɔ nyan yí yue a, ɛmɔ man ɔ kaci sɪn'n m'ɔ nnun man lé nɪn anun sɔvanlan fâ nnyuan tala ɛmɔ.

¹⁶ “Anyɪnsinlinwafɔɛ mɔ bɛ kekele menian atɪn, munnzue hán ɛmɔ! ɛmɔ nwan: ‘Sɛ sɔvanlan kɔn kan asɔnɪn sua nɪn ati a, anɪn ɔ'a nyɔ man like fíí. Nan sɛ ɔ kan esika kɔkɔlɛ'n m'ɔ wɔ nun nɪn ati a, bɛlɛ mɔ anɪn ɔ'a han ndâ ɔ.’ ¹⁷ Ngɔastafɔɛ anyɪnsinlinwafɔɛ! Esika kɔkɔlɛ'n nɔn Nyanmtan sua'n m'ɔ man esika kɔkɔlɛ'n yɔ nwannzan-nwannzan'n, benin y'ɔ tɪ ɔɪnjɪn kpa ɔ? ¹⁸ ɛsɛ ɛmɔ nwan: ‘Sɛ sɔvanlan kɔn kan *tɛɛyɪɛ mɔɔta nɪn ati a, anɪn ɔ'a nyɔ man like fíí. Nan sɛ ɔ kan afɔlɛ'n m'ɔ wɔ tɛɛyɪɛ mɔɔta nɪn asɔ nɪn an, bɛlɛ mɔ anɪn ɔ'a han ndâ ɔ.’ ¹⁹ Anyɪnsinlinwafɔɛ! Tɛɛyɪɛ mɔɔta'n nɔn sɔ ninngɛ'n mɔ tɛɛyɪɛ mɔɔta'n man ɔ yɔ nwannzan-nwannzan'n, benin y'ɔ tɪ ɔɪnjɪn kpa ɔ? ²⁰ Sɔvanlan m'ɔ kɔ han tɛɛyɪɛ mɔɔta'n, anɪn ɔ'a han yí nɔn sɔ ninngɛ'n kɔalaatin. ²¹ Sɔvanlan m'ɔ kɔ han Nyanmtan sua'n, anɪn ɔ'a han yí nɔn sɔvanlan'n m'ɔ wɔ nun nɪn ati. ²² Sɔvanlan m'ɔ kɔ han Nyanmtan belemgbɪn bia'n m'ɔ wɔ nyanmtansɔ'n, anɪn ɔ'a han Nyanmtan m'ɔ tɪ sɔ nɪn ati ɔ'a bɔka sɔ.

²³ “ɛmɔ mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn ɛmɔ Fal-isifɔɛ'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán ɛmɔ! Mmaka mma kɛ mantɪ, anɛtɪ nɔn kunmɪn'n, ɛmɔ bu nun bulu, bɛ tu kɔn bɛ man Nyanmtan. Nan kɔsɔ mân sɛsɛ ebue'n, anwunnvoe enwuan'n nɔn ananhɔlɛ elie'n m'ɔ tɪ mala

nɪn anwɔn like ctɪnjɪn'n, ɛmɔ bubu bɛ nyɪn bɛ gua sɔ. Like m'ɔ sɛ kɛ ɛmɔ yɔ nɪn anɪn. ɛsɛ ɔ nni man kɛ ɛmɔ bubu bɛ nyɪn bɛ gua yɪ bu nga nɪn asɔ. ²⁴ Anyɪnsinlinwafɔɛ mɔ bɛ kekele menian atɪn! ɛmɔ stan nzue nɪn asɔ bɛ yɪ nun kakɔba kaan'n mɔ la nun'n, nan kɔsɔ ɛmɔ mɪn naan kpili'n mɔ bɛ fɛlɛ yɪ sɔamo'n! ɛmɔ mian bɛ nyɪn bɛ di bɛ mala nganngan'n-mɔ kɔalaatin asɔ, nan kɔsɔ ɛmɔ nni Nyanmtan dɪɛ'n-mɔ asɔ.

²⁵ “ɛmɔ mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn ɛmɔ Falisifɔɛ'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán ɛmɔ! ɛmɔ nwunnzin kangɔ'n nɔn talie nɪn anzin'n, nan kɔsɔ yɪ kunnun tɪ awue nɔn ati anun ɛtɛ ninngɛ ngɔnmɪn.

²⁶ Falisifɔɛ anyɪnsinlinwafɔɛ, di mɔa nwunnzin kangɔ'n nɔn talie nɪn akunnun nán a nwunnzin yɪ nzin'n kɔsɔ.

²⁷ “ɛmɔ mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn ɛmɔ Falisifɔɛ'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán ɛmɔ! ɛmɔ soman tomo mɔ b'a han yɪ ayile fufue kanlanman ɔ. Nan kɔsɔ yɪ kɔ nɪn anun tɪ mmowe ngɔnmɪn nɔn ninngɛ kpɔɔɔɔwa ngacile kɔalaatin. ²⁸ Kɛ ɛmɔ kɔsɔ tɪ yɪ nɪn anɪn. Menian'n-mɔ nwun ɛmɔ a, bɛ bu ɛmɔ meninkpa. Nan kɔsɔ apoo mma y'ɔ le ɛmɔ, ajɔnlɪn ɛtɛ ɛtɛ ngɔnmɪn wɔ ɛmɔ ati anun.

²⁹ “ɛmɔ *mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ, nɔn ɛmɔ *Falisifɔɛ'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán ɛmɔ! Nyanmtan mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ mɔ bɛ kɔ wu'n, ɛmɔ tɔ bɛ tomo kanlanman kpa. ³⁰ ɛmɔ nwan: ‘sɛ ɔ tɪ kɛ yɛ nan-mɔ bɛlɛ sɔ anɪn yɛ wɔ ɛbɛlɛ a, ahan yɛ nɔn bɛ, yɛ bu a nyɔ man kún y'a ngun man Nyanmtan mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ.’

³¹ ɛmɔ muonun di ɛmɔ anwɔn adanzɪ kɛ bɛ mɔ bɛ hunlin Nyanmtan mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ, bɛ bɔsɔ menian y'ɔ le ɛmɔ. ³² sɛ ɔ tɪ sɔ a, anɪn like mɔ ɛmɔ anan-mɔ bɔɪ yɪ bu'n, ɛmɔ gúa yɪ bu!

³³ “Ati ete mma ke owol! ɔ yɔ se mo emo junlɔn ke emo ati ngɔ ha man sɪn'n m'ɔ le man ayuelɛ nɪn anun ɔ? ³⁴ Eɪka ati, emo tɛ. Mɪn 'ba sɔan Nyanmtan mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ, bɛngɛɛfɔɛ'n-mɔ, nɪn mala nɪn asɔ mgbain-mɔ emo anwɔn elɔ. Emo 'ba hun mmie-mɔ, bɛ bɔbɔ mmie-mɔ kɔlɔwa sɔ, bɛ fin mmie-mɔ mgbele Zufɔ'n-mɔ asɔnɪn sua'n-mɔ anun, bɛ kele bɛ ahɔlɔwa kulo'n-mɔ asɔ. ³⁵ ɔ bɔ yɪ bɔ sɛsɛfɔɛ Abɛɪt ehuan'n mɔ bɛ hunlin yɪ nɪn asɔ dede ɔ kɔ ju Balasi awa Zakali mɔ bɛ lili yɪ awue Nyanmtan sua'n nɪn tɛɛyɪ mɔɔɪa nɪn afian'n, bɛ mɔ b'a nyɔ man ete fɪɪ mɔ bɛ hunlin bɛ'n, bɛ awue elie nɪn anwɔn jɔwɔɛ'n kɔalaa kpolo emo ati. ³⁶ Mɪn kan yɪ ananhɔɛ mɪn kele emo ke menian sɔ'n-mɔ kɔalaaɪn mɔ bɛ lili bɛ awue bɛ hunlin bɛ'n, bɛ ewue nɪn anwɔn jɔwɔɛ'n 'kpolo ajulisɔ menian eɪɪ-mɔ ati.”

Zozi 'ba yɪ awɔɛ gua Zoluzalɛmɔn amma'n-mɔ anwɔn

(Luku 13.34-35)

³⁷ Eɪɪ, Zozi nwan: “Zoluzalɛmɔn, Zoluzalɛmɔn, wɔ mɔ ɛ kun Nyanmtan mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ ɛ tɔtɔ ebɔɛ ɛ kun bɛ mɔ Nyanmtan kɔ sɔan bɛ wɔ nwɔn'n, n gulɔɪ yɪ sɔnman ke mɪn kokuan wɔ mma'n-mɔ anwɔn mɪn nwɔn ke akɔ ɛta kokuan yɪ mma'n-mɔ anwɔn yɪ ndɛba'n-mɔ abɔ'n, nan kɔsɔ emo a ndie man! ³⁸ Emɔ nɪan, emo awulo'n lɛ ba ha to kpa bɔkɔɔ. ³⁹ Aft mɪn kan mɪn kele emo ke emo ngɔ nwun man mɪn nwɔn kɔn lɛ dede ɔ 'ju ɔtan mɔ emo 'se ke: ‘Nyila hɔn sɔanlan'n m'ɔ lɛ ba wɔ yɛ Mɪn dunman nun'n.’”

24

Nyanmtan awulo nɪn ebubue nɪn anwɔn ɛjɔɛ'n
(Maakɪ 13.1-2, Luku 21.5-6)

¹ Zozi fi Nyanmtan awulo ntn anun ɔ kɔ fite. M'ɔ 'kɔ'n, yí menian'n-mɔ kɔ kpunngɛ yí kɛ ɔ tú yí nyɛn ɔ nían Nyanmtan awulo ntn anun sua'n-mɔ. ² Ɛhi, Zozi nwan: “Ɛhi kwalaa mɔ ɛmɔ nwun yí ɛwa'n, mɛn kan yí ananhɔɛ mɛn keɛ ɛmɔ kɛ bɛ 'ba bubu yí bɛ gua. Ɛbɛ baa kɛn ngɔ tanlan man yí manngɔn asu.”

Munnzue nɛn ahɔɔwa'n
(*Maaki* 13.3-13, Luku 21.7-19)

³ Zozi kɔ hɔ kɔ tanlan asɛ *Olivu buka ntn asu. Yí menian'n-mɔ kɔ a yí nwɛn ɛbɛɛ, nán b'a bisa yí kɛ: “Antn ɔtan benin yê nyɔɔɔ sɔ'n-mɔ 'kan gua asɛ ɔ? Wó ewalɛ ɔtan ntn anwɛn nzɔɛ'n y'ɔ le benin? Mân'n kɛsɛ ayuelɛ ɔtan'n y'ɔ le benin? Kan keɛ yê.”

⁴ Zozi nwan: “Ɛmɔ nían bé nwɛn kpa nán sɔanlan fíí a nnaka man ɛmɔ. ⁵ ɔ sanlɛn kɛ menian dɔɔn kpa, bɛ 'ba nanndɛ mɛn dunman ntn asu nán bé nun kɛn biala 'ba se kɛ: “*Kilisi'n, Belemgbin Ngɔandɛfɔɛ'n, y'ɔ le mɛn.’ Bɛ 'laka menian dɔɔn. ⁶ Ɛmɔ 'ba tɛ kɛ menian'n-mɔ le kan ɛɔɛ ɛjɔɛ ɛmɔ anwɛn ɛbɛɛ ala, ɛsɛ bɛ 'ba han bɛ keɛ ɛmɔ kɛ mmie-mɔ le kɛn mɛa ɛɔ. Nán bɛ man bé kunnun tɛtɛ bé, ɔ sanlɛn kɛ ɔ sɛ kɛ ɔ yó sɔ, kɛsɛ antn nán mân ntn ayuelɛ ntn antn. ⁷ Mân kɛn 'ba jasɛ ɔ nun mân kɛn bɛ kɛn ɛɔɛ. Belemgbin mân kɛn 'ba jasɛ ɔ nun belemgbin mân kɛn bɛ kɛn ɛɔɛ. Ɛhɔɛ 'ba kpɛn eyuadɛ'n lɛka mmie-mɔ, ɛsɛ asɛ'n 'ba kpusu wɔ lɛka ngacilɛ dɔɔn. ⁸ Ɛhɛka kwalaa, ɔ tɛ kɛ balasua m'ɔ kɔ fɔ awɔɛ sɔ yalɛ'n m'ɔ di mɛa ɔ nwun yí'n.”

⁹ “Ɛhi, menian'n-mɔ 'ba yɛ ɛmɔ man maan bɛ keɛ ɛmɔ ahɔɔwa ɛsɛ bɛ 'kun ɛmɔ. Mɛn dunman nun, menian'n-mɔ kwalaa 'ba kpɔ ɛmɔ. ¹⁰ Nan mɛɛ sɔ'n, menian dɔɔn kpa 'ba yaci bé dedi'n mɔ bɛ le yí'n bɛ tɔ. Bɛ 'laka bé nwɛn ɛsɛ bɛ 'kpɔ bé nwɛn. ¹¹ Ato mgbɔmanfɔɛ dɔɔn 'ba fite fite bɛ laka menian dɔɔn.”

¹² Ετε εγολε'ν 'ba fa mân'n lka kwalaaatin dede o man menian doʋn kpa mo be le ehulo'n, be 'yaci bé ehulo'n be tu. ¹³ Nan sʋanlan m'o ko tila yí ahʋnlɩn dede o ko ju yí ayuelte'n, sʋanlan so'n 'nyan yí ti. ¹⁴ Anwunno Belemgbin Mân nɩn anwʋn εjolekpa εɩt, be 'bo yí ast'e'n lka kwalaaatin be man mân nɩn anun menian'n-mo kwalaa di yí nʋʋn adanzte, kwalaaaka nán mân nɩn ayuelte ctan nɩn a ju.

Like ετε kpili'n m'o bo alba'n

(*Maak* 13.14-23, Luku 21.20-24)

¹⁵ “Emo 'ba nʋʋn like ετε kpili'n m'o bo alba mo Nyanmtan kpomanfʋe Danɩε hanɩn yí nʋʋn εjole'n ke be 'ba sie yí lka nwannzan-nwannzan nɩn anun. (Sʋanlan m'o le kínnɩga Danɩε εjole so'n, o kínnɩga nán o ti yí bu kpa.) ¹⁶ Yí ti, bé mo be wo Zude mân nɩn anun'n, be nwánndi be hó mmʋka'n-mo asʋ. ¹⁷ Sʋanlan m'o ko fʋ yí sua nɩn ati sʋ'n, n'o ju ko yí sua nɩn anun, o fa like. ¹⁸ Sʋanlan m'o ko ho ebolo'n, n'o sa ba fa taladiε. ¹⁹ Mele so nɩn anun, mmalasua'n-mo mo be le nʋʋnnze'n, o nʋʋn bé mo be le nʋʋn mma'n, bé yakɔ! ²⁰ Emo séle Nyanmtan kpa nán emo enwanndie ctan nɩn a nyia man fʋste nun, anaan enwʋnmtan ele ctan. ²¹ O sanɩn ke yale'n mo o 'ba a temʋn so nɩn anun'n, yí esulo mo o 'ba yo'n, ke be boɩ mân'n dede m'o ju enε'n, yí nʋʋn sʋ yale walt man lé, yê yí nʋʋn sʋ yale ngo a man kún lé. ²² Se Nyanmtan muonun a mgbε man temʋn so nɩn asʋ a, sʋanlan fíí nnyan man yí ti. Nan yí menian'n-mo mo o'a kpa bé o'a yo yí dɩe'n-mo dunman nun, o'a kpe ctan so'n-mo asʋ. ²³ Mele so nɩn anun, se sʋanlan bie se emo ke: ‘Emo nían, Kilisi'n wo ewa!’ anaan ‘o wo elo!’ a, nán be de be di. ²⁴ O sanɩn ke ato Kilisi-mo o nʋʋn ato mgbomanfʋe-mo 'ba fite fite, be 'ba yo asinbenwʋn ninnge mgbili mgbili o nʋʋn nzole be laka menian. Se

bobɔ bɛ kʋala menian'n-mɔ mɔ Nyanmɩtan a kpa bɛ a yɔ yí dɩɛ'n-mɔ laka a, bɛ 'laka bɛ. ²⁵ Ejɔlɛ nɩn ahɩ! M'an kannzɔ ɛmɔ! ²⁶ Sɛ bɛ kan bɛ kele ɛmɔ kɛ: 'ɛmɔ nɩan, ɔ wɔ ɛwâ nɩn anun ɛlɔ' a, nán bɛ kɔ ɛlɔ. Sɛ kʋsɔ bɛ kan bɛ kele ɛmɔ kɛ: 'Bɛ nɩan, ɔ fɩa ɛwa' a, nán bɛ de bɛ dɩ. ²⁷ Kɛ nyanmɩtan'n kɛ mɩatɩn sɛnzɛ afitelɛ ɔ kɔ tɔ sɛnzɛ atɔlɛ'n, Mân Baa'n kʋsɔ ɛwale'n 'ba yɔ sɔ. ²⁸ Lɩka mɔ fuin'n la'n, ɛbɛlɛ yê ekpɔtɛ'n-mɔ yia ɔ.

Mân Baa nɩn ɛwale'n
(*Maakɩ* 13.24-27, Luku 21.25-28)

²⁹ “Yalɛ mɛlɛ'n sɩn ala, sɛnzɛ'n 'ba lu tuun. Sala'n ngɔ ta man kún. Nzalama'n-mɔ fi anwunno bɛ 'ba tutu bɛ gua asɩ. Nyanmɩtansɔ ɛlɔ ninngɛ mgbili'n-mɔ kʋalaa 'ba kpusu. ³⁰ ɛbɛlɛ nɩn anun, Mân Baa nɩn ɛwale nzɔlɛ'n 'ba fite nyanmɩtan nɩn anyunnun. Asɩɛ nɩn asɔ nɩlɩɛ'n-mɔ kʋalaa 'ba sun bɛ yɩ awólɛ, bɛ 'ba nwun Mân Baa'n kɛ ɔ wɔ bɔlɛ nɩn anun ɔ fi anwunno ɔ lɛ ba wɔ tunmin kpili kpa ɔ nɩn anunminnyanmɩn nun. ³¹ Mɔ kɔnɔtɩ kpili'n kɔ te'n, Mân Baa'n 'ba sɩan yí mmɔfɩɛ'n-mɔ mɔ bɛ wɔ anwunno ɛlɔ nɩn asɩɛ'n lɩka kʋalaatin. ɔ'man bɛ kokuan menian'n-mɔ mɔ ɔ'a kpa bɛ ɔ'a yɔ yí dɩɛ'n-mɔ anɩan.

Figi baka nɩn anwɩn anyɩndala'n
(*Maakɩ* 13.28-31, Luku 21.29-33)

³² “ɛmɔ nɩan *figi baka'n kɛ ɔ kpɩn tɩ yí'n nán ɛmɔ tí yí bɩ. Mɛlɛ mɔ ɛmɔ kɔ nwun kɛ asa mma a fifi yí nwɩn mɔ yí nyâ'n lɛ wula'n, anɩn ɛmɔ sɩ kɛ ɔ ka kaan su. ³³ ɛmɔ kʋsɔ, mɛlɛ mɔ ɛmɔ kɔ nwun ɛhɩ kʋalaa'n, anɩn ɛmɔ sɩ kɛ Mân Baa nɩn ɛwale nɩn a ju a yue ɔ'a mantan ɛmɔ kʋkɔ. ³⁴ Mɩn kan yí ananhɔlɛ mɩn kele ɛmɔ kɛ ajulisɔ menian ɛhɩ-mɔ ngɔ yue man wu nán ninngɛ sɔ'n-mɔ tɛmɩn a ju. ³⁵ Anwunno nɩn asɩ 'ba kɛ nun sɩn, nan mɩn Nɩan Ejɔlɛ'n dɩɛ, ɔ mgbɛ man nun lɛ.

Emo tánlan be sísa

(Maaki 13.32-37, Luku 17.26-30,34-36)

³⁶ “M'ɔ tu de ctan'n, anaan dɔɛ'n, sɔanlan fíí nzi man. Anwunno ɛɔ mmɔfɔɛ'n-mɔ o, Mân Baa ntn o, bé fíí be nzi man. Nan siɛ ntn angɔnmɔn y'ɔ si ɔ. ³⁷ Nowe beɛɛ sɔ, ɛjɔɛ'n m'ɔ walt'n, yí kɔnmgba ntn ala yê ɔ 'ba a Mân Baa ntn ɛwale nun ɔ. ³⁸ Nowe beɛɛ sɔ, asannan nán esue kpili'n m'ɔ nɔanɔn mán ntn a tɔ'n, anɔn menian'n-mɔ le didi, be le nɔn nzan, be le ja bé nɔwɔn, be le fa bé mma mmalasua'n-mɔ atɔnɔɔɛ, dede ɔ juli meɛɛ mɔ Nowe fɔlt meli ntn anun'n. ³⁹ Be gua ɛbeɛɛ, ɛjɔɛ fíí a nɔalt bé nɔwɔn, dede esue kpili'n kɔ tɔ, bé kwalaa be kɔ nɔan. Mân Baa'n kɔsɔ ɛwale nun, ke ɛjɔɛ'n 'ba yɔ yí ntn ala anɔn. ⁴⁰ Meɛɛ sɔ ntn anun, mmelenzua nnyuan mɔ be kɔ hɔ ebolo be le di junman lɔka kɔn'n, be 'fa kɔn be yaci kɔn. ⁴¹ Mmalasua nnyuan mɔ be le futu *bele be yt yí fali'n, be 'fa kɔn be yaci kɔn.

⁴² “Yí sɔ ati, emo tánlan be sísa, ɔ sanɔn ke, emo nzi man ctan'n mɔ bé mɔn 'ba ɔ. ⁴³ Emo nwún yí ke awulo kpain'n, sɛ ɔ si dɔɛ'n mɔ alíɛ san an, awofɔɛ'n ba ɔ wua yí a, ahan ɔ 'tanlan asɔ ɔ sísa, ɔ nyaci man yí maan ɔ nɔwɔɔ man yí sua ntn anun. ⁴⁴ ɛhɔ ati, emo kɔsɔ, emo bóɔɔa bé nɔwɔn, ɔ sanɔn ke, Mân Baa'n 'ba a dɔɛ mɔ emo nzusu man ntn asɔ.

Akɔa kpa'n yê akɔa ɛtɛ'n

(Luku 12.41-48)

⁴⁵ “Akɔa ngɛɛfɔɛ ananhɔɛfɔɛ'n, y'ɔ le nwan? Y'ɔ le akɔa'n mɔ yí mɔn a fa junman a wula yí sa nun ke ɔ nítan yí ngɔa ɛhɔnlɔnka-mɔ asɔ, ɔ mán bé alíɛ meɛɛ mɔ dɔɛ'n kɔ ju'n. ⁴⁶ Nyila hán akɔa sɔ'n mɔ yí mɔn 'sa ba a, ɔ 'ba tu yí junman ntn asɔ'n! ⁴⁷ Mɔn kan yí ananhɔɛ mɔn kele emo ke, akɔa sɔ'n, yí mɔn'n 'fa yí ninngɛ'n kɔalaatin wula yí sa nun. ⁴⁸ Nan sɛ akɔa sɔ'n tɔ sɔanlan

ετε a, ɔ 'kan yí ti anun ke: 'Mín mún nnyan walt man.'
⁴⁹ ɔ 'ti tɔ yí manngɔn'n-mɔ mɔ ɔ nɔn be di junman nún
 anwɔn ɔ bili bé, ɔ nɔn kɔnɔnmɔnzan'n-mɔ be 'didi ese
 be 'nɔn nzan. ⁵⁰ Cɔan m'ɔ njɔnlɔn man yí nwɔn ɔ nɔn
 dɔe m'ɔ nzusu man'n, yê yí mún'n 'ba a ɔ. ⁵¹ ɔ 'kele akva
 sɔ'n yale kpa, ɔ 'yɔ yí ke be yɔ apoo mma-mɔ'n. Ebele
 nún anun, ɔ 'ba sun ese ɔ 'kvan yí je'n.

25

Ndalie bulu nún anwɔn anyɔndala'n

¹ “Ehi, Anwunno Belemgbin Mân nún anwɔn ejɔle'n,
 ɔ soman ndalie bulu mɔ b'a fa bé nganlannɛ'n-mɔ b'a
 tetila, be le kɔ a kpa atɔnvɔle bian kún atún. ² Bé nunhan
 nnun ti ngvɔstafɔe yê nnun kɔsɔ ti bɛngɛɛfɔe.
³ Ngvɔstafɔe'n-mɔ kɔ fa bé nganlannɛ'n-mɔ, be ngo
 fa man ngo be ngo sa man bé nwɔn. ⁴ Nan bɛngɛɛfɔe
 nnun nún an, be kɔ fa bé nganlannɛ'n-mɔ ɔ nɔn ngo
 esê nun be kɔ sa bé nwɔn. ⁵ Atɔnvɔle bian'n kɔ hye
 kpa, ɔ mma man. Nafɛle kɔ hun ndalie bulu'n be kɔ laft
 laft.

⁶ “Mɔ alíe'n buli nun'n, be 'tie a, anún sɔanlan bie le
 ttan, yí nwan: 'E 'nwun atɔnvɔle bian'n! Be fíte be hó
 kpá yí atún!’

⁷ “Ebele ala, ndalie bulu'n kɔ jasɔ jasɔ, be yɔ
 bé nganlannɛ'n-mɔ kpa. ⁸ Ngvɔstafɔe'n-mɔ kɔ se
 bɛngɛɛfɔe'n-mɔ ke: ‘Emɔ mán yé bé ngo'n kaan, nán
 yé nganlannɛ'n-mɔ le nun.’

⁹ “Bɛngɛɛfɔe'n-mɔ kɔ bua bé ke: ‘Cɛcɛ, emɔ ngo
 nyan man yí, ɔ sanlɔn ke, ɔ nza man yé nɔn emɔ. Emɔ
 hó bé mɔ be tɔnɔn yí'n-mɔ elɔ, be hó tó bé dɛ.’

¹⁰ “Ke be hɔlɔ ngo atoe nún ala, atɔnvɔle bian'n kɔ
 a. Bɛngɛɛfɔe nnun'n, mɔ b'a sesie bé nwɔn a yue'n, be

nɔn yí kɔ wɔɔ lɪka mɔ bɛ lɛ fa atɔnɔlɛ'n, nán b'a tɔ anɔan nɪn anun.

¹¹ “Ɔ hyɛlɪ kaan, mmalasua ɛɪɪnɪn-mɔ kɔ a, bɛ lɛ tɪan, bɛ nwan: ‘Yɛmɪnɪn, yɛmɪnɪn, tike anɔan!’

¹² “Atɔnɔlɛ bian'n nwan: ‘Mɪn kan yí ananhɔlɛ mɪn kele ɛmɔ kɛ mɪn nzi man ɛmɔ.’”

¹³ ɛɪɪ, Zozi kɔ han kɔ tɔ sɔ kɛ: “Yí sɔ ati, ɛmɔ sísa, ɔ sanɪn kɛ ɛmɔ nzi man ctan'n, anaan dɔɛ'n.”

Ngɔa nsan nɪn anwɔn anyɪnndala'n

(Luku 19.12-27)

¹⁴ “Anwunno Belemgbin Mân'n soman bian kɔn m'ɔ lɛ ba tu atɪn. Ɔ kɔ fɛfɛlɛ yí ngɔa'n-mɔ ɔ kɔ fa yí esika'n kɔ wowula bɛ sa nun. ¹⁵ Ɔ kɔ man kɔn esika kɔkɔlɛ mma ɛya nnun, ɔ'a man kɔn kɔsɔ ɛya nnyuan, ɔ'a man kɔn biekun kɔsɔ ɛya kɔn. Bɛ nun kɔn biala anwɔnsɛlɛ'n m'ɔ fa di yí junman'n, yí nɔwɔn esika yê ɔ falt manɪn yí, yê ɔ hɔlɔ ɔ. ¹⁶ Akɔa'n mɔ yí mɪn'n manɪn yí esika kɔkɔlɛ mma ɛya nnun'n, ɔ kɔ fa kɔ si kongo, ɔ kɔ nyan sɔ nvasɔɛ ɛya nnun. ¹⁷ Nunhan'n mɔ bɛ manɪn yí ɛya nnyuan'n, yí kɔsɔ ɔ kɔ fa kɔ si kongo, ɔ kɔ nyan sɔ nvasɔɛ ɛya nnyuan. ¹⁸ Nunhan'n mɔ bɛ manɪn yí ɛya kɔn'n, ɔ kɔ hɔ kɔ fun kunman ɔ kɔ fa yí mɪn esika'n kɔ fia.

¹⁹ “Bɛ wɔ ɛbɛlɛ dede ɔ hyɛlɪ kpa, bɛ mɪn'n kɔ a, ɔ kɔ fɛfɛlɛ bɛ kɛ esika'n m'ɔ falt manɪn bɛ'n, bɛ bála a bu yí mgbunndan. ²⁰ Akɔa'n mɔ bɛ manɪn yí esika kɔkɔlɛ mma ɛya nnun'n kɔ fa ɛya nnun biekun kɔ a, yí nwan: ‘Mɪn mɪn, ɛ manɪn mɪn esika kɔkɔlɛ mma ɛya nnun. Nɪan, m'an nyan sɔ ɛya nnun biekun, ɛ 'nwun yí.’

²¹ “Yí mɪn'n nwan: ‘Akɔa kpa, mo! ɛ tɪ ananhɔlɛfɔɛ kpa. Like kaan ɛɪɪ mɔ m'an fa m'an man wɔ'n, a yɔ yí kpa. Yí tɪ, mɪn 'fa ninngɛ dɔɔn mɪn wula wɔ sa nun. Bala tanlan mɪn nɔwɔn ɛwa maan yɛ lí fɛ.’

²² “Akva'n mɔ be manlɛn yɛ esika kɔkɔle mma eya nnyuan'n kusɔ kɔ a, yɛ nwan: ‘Mɛn mɛn, esika kɔkɔle mma eya nnyuan'n mɔ e falt manlɛn mɛn'n, m'an nyan sɔ eya nnyuan biekun, e 'nwun yɛ.’

²³ “Yɛ mɛn'n nwan: ‘Akva kpa, mo! E ti ananhɔlefɔe kpa. Like kaan ehi mɔ m'an fa m'an man wɔ'n, a yɔ yɛ kpa. Yɛ ti, mɛn 'fa ninngɛ dɔɔn mɛn wula wɔ sa nun. Bala tanlan mɛn nwɔn ewa maan ye lɛ fe.’

²⁴ “Yɛ nzin, akva'n mɔ be manlɛn yɛ esika kɔkɔle mma eya kɔn'n kusɔ kɔ a yɛ dɛ. Yɛ nwan: ‘Mɛn mɛn, mɛn sɛ ke e ti sɔanlan mɔ wɔ ejɔle yɔ sɛ kpa. E man ngɔa'n-mɔ di junman mgban nɔn wɔ lɛlɛ a nyan sɔ nvasɔe'n.

²⁵ Esulo hanlɛn mɛn, n gɔ n vunlin wɔ esika'n n wulalɛ asɛ bɔ. E 'nwun wɔ esika'n, de wɔ like.’

²⁶ “Yɛ mɛn'n nwan: ‘Akva ati anun eɛe efɔanfɔe, e sɛ ke mɛn man emɔ di junman mgban mɛn nyan sɔ nvasɔe'n. ²⁷ Ahan e falt mɛn esika'n manlɛn bankɛ mma'n-mɔ sielɛ. Yɛ dɛ n vi elɔ mɛn ba a, antɛn mɛn yɛ mɛn esika'n nɔn yɛ ngua nun'n. ²⁸ Yɛ ti, emɔ tɔa yɛ be lɛ esika kɔkɔle mma eya kɔn'n m'ɔ wɔ yɛ sa nun'n, be fá be mán akva'n m'ɔ le akpɛ kɔn'n. ²⁹ ɔ sanlɛn ke sɔanlan m'ɔ le bie'n, be 'man yɛ dɔɔn biekun. Nan sɔanlan kusɔ m'ɔ le man fíí'n, be 'tɔa yɛ be de kaan'n m'ɔ le'n. ³⁰ Nán akva mgban ehi, be jú yɛ be tɔ awosin nɛn anun elɔ. Ebele ye ɔ 'sun esɛ ɔ 'kvan yɛ je nɛn ɔ.’

Kulo menian'n-mɔ kwalaa ndeɛ ebua'n

³¹ “Mɛle mɔ *Mân Baa'n ba a anunminnyanmɔn nɛn anun'n ɔ nɔn nyanmtansɔ mmɔfɔe'n-mɔ kwalaaɛn'n, ɔ 'tanlan yɛ anunminnyanmɔn belemgbin bia nɛn asɔ.

³² Asɛ nɛn asɔ menian'n-mɔ kwalaa 'ba yia yɛ nyun-nun ebele. ɔ 'kpa bé nun ke bɔa entanfɔe'n kpa yɛ mmɔa'n ɔ sie bé ngɔnmɛn esɛ ɔ sie yɛ esile'n-mɔ kusɔ

angɔnɔmɔn'n. ³³ ɔ 'fa mmɔba'n-mɔ sie yí sa fama sɔ, ɔ 'fa esile'n-mɔ kusɔ sie yí sa bê sɔ.

³⁴ “Ehi anzin, belemgbin'n 'ba se bé mɔ be wɔ yí sa fama sɔ'n ke: ‘Emɔ mɔ mɔn St a yeyila bé'n, emɔ bála a fa Anwunno Belemgbin Mân'n. Nyanmɔtan a fa a sie emɔ ajâ. ɔ sesielɔ manlɔn emɔ sunmin ke ɔ bɔlɔ mân'n. ³⁵ ɔ sanlɔn ke mɛɛ mɔ antɔn ehɔɛ lɛ kun mɔn'n, emɔ manlɔn mɔn like n nili. Mɔ nzuhoe 'kun mɔn'n, emɔ manlɔn mɔn nzue n nɔnlɔn. Mɔ m malɔ eyɛfɔɛ emɔ kulo nɔn asɔ'n, emɔ sikɛlɔ mɔn. ³⁶ Mɔ antɔn mɔn nɔwɔn gua sɔ'n, emɔ manlɔn mɔn taladɛ n wulalɔ, mɔ antɔn mɔn ndɔ man akpɔɛ'n, emɔ walɔ be ntanlɔn mɔn bɔsɔ. Mɔ antɔn n na fiadɔ'n, emɔ walɔ ntanlɔn mɔn bɔ sɔ.’

³⁷ “Ehi, sɛsɛfɔɛ'n-mɔ 'ba bisa yí ke: ‘Ye Mɔn, ctan benin yê ye nwunlin wɔ ke ehɔɛ lɛ kun wɔ mɔ ye manlɔn wɔ like lili ɔ? Anaan ctan benin yê ye nwunlin wɔ ke nzuhoe lɛ kun wɔ mɔ ye manlɔn wɔ nzue nɔnlɔn ɔ? ³⁸ Ctan benin yê ɛ walɔ eyɛfɔɛ yé kulo nɔn asɔ mɔ ye sikɛlɔ wɔ ɔ, anaan ctan benin yê ye nwunlin ke wɔ nɔwɔn gua sɔ mɔ ye manlɔn wɔ taladɛ wulalɔ ɔ? ³⁹ Ctan benin yê ye nwunlin ke ɛ ndɔ man akpɔɛ anaan ɛ la fiadɔ mɔ ye ntanlɔn wɔ bɔsɔ ɔ?’

⁴⁰ “Belemgbin'n 'ba se bé ke: ‘Mɔn kan yí ananhɔɛ mɔn kele emɔ ke yí kɔalaa mɔ emɔ yɔlɔ manlɔn mɔn nianman-mɔ nunhan kutua'n bie'n, mɔn yê emɔ yɔlɔ manlɔn mɔn ɔ.’

⁴¹ “Nan aftɔ belemgbin'n 'ba se bé mɔ be gua yí sa bê sɔ'n ke: ‘Emɔ mɔ b'a fa munnzue'n, emɔ jásv mɔn nɔwɔn ɛwa. Emɔ hó sɔn'n m'ɔ nnun man lé, mɔ b'a sesie b'a man Abɔnsanmɔn nɔn yí mmɔfɔɛ'n-mɔ nɔn anun. ⁴² ɔ sanlɔn ke mɛɛ mɔ antɔn ehɔɛ lɛ kun mɔn'n, emɔ a mman man mɔn like m'an nni man. Mɔ nzuhoe 'kun mɔn'n, emɔ a mman man mɔn nzue m'an nɔwɔn man.

⁴³ MƆ m malt eyefube emƆ kulo ntn asu'n, emƆ a nzike man m'n. MƆ antn m'n nwɔn gua su'n, emƆ a mman man m'n taladte m'an nwula man. MƆ n vukelt'n, ese mƆ be tult m'n fiadt'n, emƆ a nntan man m'n busu.'

⁴⁴ “Ehi, bé nwan: ‘Yé Mɔn, ctan benin yê ye nwunlin wó ke ehɔe le kun wó mƆ y'a mman man wó like a nni man ɔ? Anaan ctan benin yê ye nwunlin ke nzuhoe le kun wó mƆ y'a mman wó nzue a nnɔn man ɔ? Ctan benin yê e wali eyefube yé kulo ntn asu mƆ y'a nzike man wó ɔ? Anaan ctan benin yê ye nwunlin ke wó nwɔn gua su mƆ y'a mman man wó taladte a nwula man ɔ? Ctan benin yê e fukelt anaan be tult wó fiadt mƆ y'a nntan man wó busu ɔ?’

⁴⁵ “Belemgbin'n 'ba bua bé ke: ‘Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emƆ ke yí kɔalaa mƆ emƆ a nyɔ a mman man m'n nianman ngutua ehi-mƆ anun kɔn bie'n, antn m'n yê emƆ a nyɔ a mman man m'n ɔ.’

⁴⁶ “Menian sɔ'n-mƆ, be 'kɔ lɔka mƆ yale elie'n le man ayuelte'n. Nan sesɛfube'n-mƆ dte, be 'nyan nyanmtansu ngɔan m'ɔ le man ayuelte'n.”

26

Zufu mgbain'n-mƆ 'ba hɔ Zozi ati ahuan

(Maaki 14.1-2, Luku 22.1-2, Zɔan 11.45-53)

¹ Ehi, Zozi hanlɔn ejɔle sɔ'n-mƆ dede m'ɔ yuelte'n, ɔ selt yí menian'n-mƆ ke: ² EmƆ sɔ ke ɔ ka ctan nnyuan nán b'a li *Paki feti'n. Mân Baa'n, be 'ba yi yí be man menian'n-mƆ bubɔ yí kulɔwa su.

³ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, Nyanmtan *teeyifube mgbain'n-mƆ, ɔ nɔn Zufu mgbain'n-mƆ kɔ yia Nyanmtan teeyifube kpain kpa'n mƆ be fele yí Kayifu ntn awulo elɔ. ⁴ Antn be le jɔnlɔn jɔnlɔn atɔn mƆ be 'stn su be ct Zozi be kun yí

nvtalɛ nun nɪn anwɔn. ⁵ BÉ nwan: “ɔ tɪ man kpa kɛ yɛ cɪ yí fɛtɪ nɪn anun. Sɛ yɛ cɪ yí fɛtɪ nɪn anun an, menian'n-mɔ kɔalaa 'ba jasɔ yé kɔmɪn anun.”

Balasua kɔn 'ba kaci anatɪɪ gua Zozi ati nɪn asɔ
(*Maakɪ* 14.3-9, Zɔan 12.1-8)

⁶ Anɪn Zozi wɔ Betanin, bian kɔn awulo. Bian sɔ'n li Simɔn, ɔ tɪ kokobefɔɛ daba. ⁷ Balasua kɔn kɔ a Zozi anwɔn ɛbɛɛ, ɔ le anantɪɪ bondoman kɔn yí sa nun. Anantɪɪ sɔ'n gua yɔ sɪ kpa. Mɛɛ mɔ bɛ gua tɔbɪɪ nɪn anwɔn bɛ 'di like'n, balasua'n kɔ kaci anatɪɪ'n kɔ gua Zozi ati nɪn asɔ.

⁸ Mɔ yí menian'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, ɔ yɔɪɪ bɛ ɛya, bɛ nwan: “Anatɪɪ ɛhɪ ɛsɛɔɔɛ dɪɛ abɔ y'ɔ le benin? ⁹ Bɛ kɔala kɛ bɛ tɔnɪn yí, bɛ fa yí esika'n bɛ man ehianfɔɛ'n-mɔ.”

¹⁰ Bɛ hanɪɪn sɔ mɔ Zozi tɪɪ'n, yí nwan: “Nzuke ati yê ɛmɔ lɛ jɪɪ balasua sɔ nɪn ɔ? Like kpa yê ɔ'a yɔ ɔ'a man mɪn ɔ. ¹¹ Afɪ ehianfɔɛ'n-mɔ dɪɛ, ɛmɔ nɔn bɛ gua ɛwa ctan daa. Nan mɪn dɪɛ, mɪn nɔn ɛmɔ tɪ man ɛwa dahuu. ¹² Anatɪɪ ɛhɪ mɔ ɔ'a tutu ɔ'a gua mɪn nwɔn'n, mɪn fuin nɪn esesie y'ɔ lɛ sesie ɔ. ¹³ Mɪn kan yí ananhɔɛ mɪn kele ɛmɔ kɛ eyuadt nɪn anun lɪka biala mɔ bɛ 'bɔ ɛjɔɛkpa'n, bɛ 'kan like mɔ balasua ɛhɪ a yɔ a man mɪn nɪn anwɔn ɛjɔɛ bɛ fa bɛ kact yí.”

Zudastɪ 'ba yɪ Zozi man Nyanmɪan tɛɛyɪfɔɛ
mgbain'n-mɔ

(*Maakɪ* 14.10-11, Luku 22.3-6)

¹⁴ ɛhɪ, Zozi menian bulu nɔn nnyuan'n, bɛ nunhan kɔn'n mɔ bɛ fɛɛ yí Zudastɪ Isikaliɔtɪ'n, ɔ hɔɪ tɪɪ Nyanmɪan *tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ a, ¹⁵ yí nwan: “Sɛ mɪn yɪ Zozi mɪn man ɛmɔ a, nzu like dɪɛ yê ɛmɔ 'fa man mɪn ɔ?” ɛbɛɛ ala, bɛ kɔ ha jɛɛ fufue mma abulasan bɛ

kɔ wula yí sa nun. ¹⁶ɔ fi tɛmʊn sɔ'n, Zudast kɔ kpɔnnɛ atn mɔ ɔ 'stn sʊ ɔ yɪ Zozi man bé'n.

Zozi nʊn yí menian'n-mɔ 'ba li Pakɪ alɛ'n.

(*Maakɪ* 14.12-21, Luku 22.7-14,21-23, Zʊan 13.21-30)

¹⁷ Kpaʊn'n mɔ bɛ nwula man nun fali ayile'n, yí fɛtɪ ctan'n m'ɔ li mʊa nɪn anun, Zozi menian'n-mɔ walt yí nwʊn ɛbɛɛ a, bé nwan: “Ninhan yê ɛ kulo kɛ yɛ hɔ tʊn *Pakɪ alɛ nɪn ɔ?”

¹⁸ Mɔ bɛ bisalt kosuan sɔ'n, Zozi nwan: “ɛmɔ hɔ kulo ɛlɔ, sʊanlan sʊa awulo, bɛ se yí kɛ: ‘Yé Mɪn nwan: Mɪn mɛɛ nɪn a ju, wɔ awulo ɛwa yê mɪn nʊn mɪn menian'n-mɔ yɛ 'di Pakɪ alɛ nɪn ɔ.’” ¹⁹ Zozi menian'n-mɔ yɔlt m'ɔ helet bé kɛ bɛ yó'n bɛ tʊnlɪn Pakɪ alɛ'n.

²⁰ Nɔsʊba, Zozi nʊn yí menian bulu nʊn nnyuan'n kɔ tɛtanlan tɔbɪlt nɪn anwʊn. ²¹ Nán mɔ bɛ 'di like'n, Zozi nwan: “Mɪn kan yí ananhɔɛ mɪn keɛ ɛmɔ kɛ, ɛmɔ nunhan kʊn 'ba yɪ mɪn man.”

²² Mɔ Zozi hanlɪn sɔ'n, yí menian'n-mɔ alɔa kɔ bɔ bé nwʊn kpa. Bé nun kʊn biala nwan: “Yé Mɪn, nán mɪn ɔ.” ²³ Zozi nwan: “Sʊanlan'n m'ɔ nʊn mɪn yé sa wɔ talie nɪn anun'n, yí yê ɔ 'yɪ mɪn man ɔ. ²⁴ *Mân Baa'n, ɔ 'ba wu kɛ bɛ helet yí nwʊn ɛjɔɛ'n wɔ ɛheɛ ɛjɔɛ'n nɪn anun'n. Nan sʊanlan'n mɔ ɔ 'yɪ yí man'n, munnzue hán yí! ɔ tɪ kpa kɛ ahan b'a nwʊ man sʊanlan sɔ'n bɔbɔ.”

²⁵ Zudast mɔ ɔ 'yɪ yí man'n nwan: “*Labi, nán mɪn ɔ. Sɛ ato e.”

Zozi nwan: “Wɔ muonun, ɛ st kɛ wɔ ɔ.”

²⁶ Mɔ bɛ 'di like'n, Zozi kɔ fa kpaʊn, m'ɔ lalt Nyanmɪan ast yuelɪ'n, ɔ kɔ bubu nun ɔ kɔ man yí menian'n-mɔ. Yí nwan: “ɛmɔ lé kpaʊn ɛht bɛ lí, ɔ tɪ mɪn nwʊnnaan.”

²⁷ Yí nzin, ɔ kɔ fa divɩn kangɔ kɔn, m'ɔ lalt Nyanmtan ast yuel't'n, ɔ kɔ fa ɔ kɔ man yí menian'n-mɔ. Yí nwan: “Emɔ kwalaa nún. ²⁸ ɔ sanlɩn kɛ nzan ehi tɩ mɩn moja ɔ di Nyanmtan nythyɛ'n m'ɔ nɔn emɔ lɛ di nɩn ajinlanmun. Moja sɔ nɩn a butu a man menian dɔɔn a nyan ɛɛ face. ²⁹ Mɩn kan mɩn kele emɔ kɛ ɔ fi ɛnɛ m'ɔ kɔ'n, mɩn nɔn emɔ yɛ lɛ mma nɔn man divɩn ehi fí kún. Mɩn nɔn emɔ yɛ 'nɔn divɩn fɔfɔlɛ'n mɩn Sɩ Belemgbin Mân nɩn anun ɛɔ.”

³⁰ Mɔ Zozi hanlɩn sɔ yuel't'n, bɛ kɔ tɩ ejue. Bɛ fi ebele bé nɔan y'ɔ le *Olivɩ buka nɩn asɩ.

*Zozi 'ba han kɛ Pɩɛlɩ 'ba se kɛ ɔ nzi man yí
(Maakɩ 14.27-31, Luku 22.31-34, Zɔvan 13.36-38)*

³¹ Mɔ bɛ hɔlɩ juli Olivɩ buka nɩn asɩ ɛɔ'n, Zozi nwan: “ɛnɛ kɔngɔɛ muonun, emɔ kwalaa 'ba nwanndi mɩn, ɔ ka mɩn ngɔnmɩn. ɔ sanlɩn kɛ, b'a hele wɔ ehele ejɔle nɩn anun kɛ:

Mɩn 'ba hun bɩa ɛntanfɔɛ'n.

Yí mmɩa'n-mɔ kwalaa 'ba bɔ asanndiɛ.

³² Nan sɛ mɩn wu mɩn tinngɛ a, mɩn 'di mɩa emɔ anyunnun Galile mân nɩn anun ɛɔ.”

³³ Pɩɛlɩ jasɩlɩ a, yí nwan: “Sɛ bé kwalaa bɛ nwanndi wɔ a, mɩn kɔnmgbɩ cein dɩɛ mɩn nwanndi man wɔ lé.”

³⁴ Mɔ Pɩɛlɩ anɔan tɔlɩ'n, Zozi nwan: “Mɩn kan yí ananhɔle mɩn kele wɔ kɛ ɛnɛ kɔngɔɛ muonun, ɔ nɔn dee mɔ akɔ'n 'bɔ kokolokoo'n, ɛ 'kan yí ngɔkɩn kpê nsan kɛ ɛ nzi man mɩn.”

³⁵ Pɩɛlɩ nwan: “Sɛ ɔ di mɔ mɩn nɔn wɔ wu bɔbɔ a, mɩn ngan man sɔ lé.” Yí menian'n-mɔ kwalaa kɔ han sɔ bie.

*Zozi 'ba yɔ asɔnɩn Gɛtɩsemanne
(Maakɩ 14.32-42, Luku 22.39-46)*

³⁶ M'ɔ yɔlt sɔ'n, Zozi nɔn yí menian'n-mɔ hɔlt juli lka kɔn *Olivu buka nɔn asu. BE fele lka sɔ'n Getisemanne (yí bu y'ɔ le ke lka mɔ be yi ngo). Mɔ be juli ebefe'n, Zozi nwan: “Emɔ tánlan ewa nán mɔn 'ti mɔn nwɔn kaan mɔn yɔ asɔnɔn.” ³⁷ Mɔ ɔ 'kɔ'n, ɔ nɔn Pɛlt nɔn Zebede amma nnyuan'n yê be hɔlt ɔ. Anwɔnmubue nɔn alɔabɔ kɔ han Zozi. ³⁸ ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: “Ewue nɔn a man mɔn lɔa a bɔ mɔn nwɔn sɔnman. Emɔ nɔn mɔn tánlan ewa, nán be sísa!”

³⁹ Zozi hɔlt yí nyunnun mɔa kaan an, ɔ kɔ butu yí nyɔn ast ɔ kɔ yɔ asɔnɔn. Yí nwan: “Mɔn Si, se e kɔala ke e kpala ewue nyinlinlin eht gua a, anɔn kpala gua! N'ɛ man mɔn nɔn ewue kangɔ nɔn anun. Nan kɔsu like biala anun, yɔ mɔ e kulo'n nan n'ɛ yɔ mɔ mɔn kulo'n.”

⁴⁰ M'ɔ yɔlt asɔnɔn'n yuel't'n, ɔ kɔ sa kɔ a yí menian nsan'n-mɔ anwɔn ebefe. ɔ 'ba ju a, anɔn be le dafi. Zozi kɔ fele Pɛlt, yí nwan: “Emɔ a ngɔala man mɔn nɔn ast tanlan dɔhyɔlt kɔnmgba cein? ⁴¹ Nán be dafi, be tánlan ast be yɔ asɔnɔn, nán Abɔnsanmɔn a nɔɔ man emɔ a nntan man. ɔ wɔ emɔ ahɔnltɔn nɔn anun ke emɔ 'yɔ, nan kɔsu anwɔnnaan'n le man anwɔnsefe.”

⁴² Mɔ Zozi hanltɔn sɔ'n, ɔ kɔ yaci bé ebefe ɔ kɔ hɔ asɔnɔn eyɔle biekun. Yí nwan: “Mɔn Si, se m'an nɔn man ewue kangɔ eht anun nán ɔ nyɔ man ye a, anɔn man n nɔn nun ke e kulo'n.”

⁴³ Zozi kɔ sa kɔ a. ɔ 'ba ju a, anɔn yí menian'n-mɔ le dafi kpa. ɔ sanltɔn ke anɔn nafefe nɔn a bu bé. ⁴⁴ Yí kpê nsan nɔn asu, Zozi kɔ yaci bé ebefe ɔ kɔ hɔ asɔnɔn kɔnmgba nɔn eyɔle biekun.

⁴⁵ M'ɔ yɔlt asɔnɔn yuel't'n, ɔ kɔ sa kɔ a yí menian'n-mɔ anwɔn ebefe, nán ɔ'a bisa bé ke: “Emɔ te dafi be te de bé enwɔnmɔn? Emɔ nɔn, dɔe'n mɔ be 'fa be yi Mân Baa'n be man etefufe'n-mɔ nɔn a ju. ⁴⁶ Emɔ jásu be

mán ye h́. Emɔ ńan, sɔanlan'n mɔ ɔ 'ba yɪ ḿn man'n, ɔ'a ju Ewa.”

Zozi ehyɪɛ'n

(*Maakɪ* 14.43-50, Luku 22.47-53, Zɔan 18.3-12)

⁴⁷ Zozi anɔan ngɔ tɔ man, ý menian bulu nɔn nnyuan nɪn anun kɔn'n mɔ be fele ý Zudast'n kɔ fite ebefe. ɔ 'ba a, menian dɔɔn si ý sɔ. Be lile dadɪe nɔn koloman. Menian sɔ'n-mɔ, Nyanmtan *teeyɪfɔe mgbain'n-mɔ nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ yê be sɔanlɪn bé ɔ. ⁴⁸ Mɔ be 'ba'n, Zudast mɔ ɔ 'yɪ Zozi man'n kɔ hele bé nzɔle kɔn. Ý nwan: “Sɔanlan'n mɔ n gɔ tɔ ý nun'n, anɪn emɔ st ke ý dein ɔ. Emɔ hý ý.” ⁴⁹ Mɔ Zudast juli ebefe nɪn ala, ɔ kɔ kpunngɛ Zozi. Ý nwan: “*Labi, anun o.” M'ɔ hanlɪn sɔ'n, ɔ'a tɔ Zozi nun.

⁵⁰ Zozi nwan: “Ḿn manngɔn, like mɔ e walt ý eyɔle'n, yɔ.”

Ebefe ala, menian'n-mɔ kɔ tɪ kɔ gua Zozi sɔ be kɔ hyɪ ý. ⁵¹ Bé mɔ anɪn be nɔn Zozi wɔ ebefe nɪn anun kɔn kɔ hyɔɔn ý dadɪɛ'n, ɔ kɔ kpɛ Nyanmtan *teeyɪfɔe kpain nɪn akɔa nɪn anzɔ'n.

⁵² M'ɔ kpɛlɪ ý nzɔ'n, Zozi nwan: “Fa wɔ dadɪɛ'n wula ý bɔa nɪn anun. ɔ sanlɪn ke bé mɔ be fa dadɪɛ be kɔn'n, dadɪɛ yê ɔ 'kun bé ɔ. ⁵³ E nzi man ke se mɪn se ḿn Sɪ ke ɔ béle ḿn nyanmtansɔ mmɔfɔe akpɪ akpɪ maan be sɪsa ḿn an, ɔ 'yɔ ý kɪkaala ɔ? ⁵⁴ Se mɪn yɔ ý sɔ a, ɔ 'yɔ se nán Nyanmtan Anɔan Ejɔle nɪn a kpɪn sɔ? Mɔ ehele Ejɔle nɪn a han'n, ɔ di ke ɔ yɔ sɔ.”

⁵⁵ M'ɔ yɔlɪ sɔ yuelɪ'n, Zozi kɔ han kɔ hele meninsɔnman'n ke: “Emɔ 'ba hyɪ ḿn an, anɪn emɔ le dadɪɛ nɔn koloman ke kodiawu y'ɔ le ḿn. Kemɔ ctan daa n dɪ ast Nyanmtan awulo nɪn anun mɪn kekele menian'n-mɔ ninngɛ'n, nzuke ati yê emɔ a nɪl man

mín ɔ?" ⁵⁶ Nan yí kwalaa a yɔ sɔ, ɔ'a man ejɔle'n mɔ Nyanmtan mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ hanlɔn m'ɔ wɔ ɛhele Ejɔle nɔn anun nɔn a kpɔn sɔ. Mɛle sɔ nɔn anun, Zozi menian'n-mɔ kwalaa yacili yí ebɛle be nwanndili.

BE nɔn Zozi 'ba hɔ Kayifɔ aja sɔ

(Maakɩ 14.53-65, Luku 22.54-55,63-71, Zɔvan 18.13-14,19-24)

⁵⁷ BÉ mɔ be hyɩɩ Zozi'n, be nɔn yí hɔɩ Nyanmtan *tɛɛyɩfɔɛ kpain'n mɔ be fɛle yí *Kayifɔ nɔn awulo. Ebɛle yê *mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ hɔɩ yialɩ ɔ. ⁵⁸ Mɔ be 'kɔ'n, anɩn Pɩɛɩ le di Zozi fannvanndɔ dede be juli Nyanmtan tɛɛyɩfɔɛ kpain nɔn awulo. Pɩɛɩ kɔ wɩɩ awulo nɔn anun, ɔ kɔ tanlan nzalafɩ'n-mɔ anwɔn ebɛle, ɔ 'nɩn ke ejɔle sɔ'n 'ba kpɔn gua yí bɔ'n.

⁵⁹ Nyanmtan tɛɛyɩfɔɛ mgbain'n-mɔ nɔn menian'n-mɔ kwalaa mɔ be di ejɔle'n kɔ kpɔndɛ atɩn mɔ be 'sɩn sɔ be tɩn Zozi ɛsɔn be kun yí. ⁶⁰ Be kpɔndɛɩ, kɩsɩ be ngɔ nyan man bie sunnzun mɔ adanzɩyua dɔɩn tɩnɩn yí ɛsɔn ɔ. Yí be-yue-astɛ, menian nnyuan walt a, bé nwan: ⁶¹ “Bian ɛhɩ a han ke: ‘Mɩn kwalaa ke mɩn bu Nyanmtan sua'n mɩn fa ctan nsan mɩn si.’”

⁶² Mɔ menian'n-mɔ hanlɔn sɔ'n, Nyanmtan tɛɛyɩfɔɛ kpain'n kɔ jasɩ, ɔ kɔ bisa Zozi ke: “Ejɔle'n mɔ be le kan be gua wɔ nɔn'n, ɛ mmua man bie ɔ?” ⁶³ Zozi ngɔ tɛ man yí sɔ.

Nyanmtan tɛɛyɩfɔɛ kpain'n kɔ han kɔ hele yí ke: “Mɩn kan Tɩastɩfɔɛ Nyanmtan nɩn ati, sɛ Kilisi'n m'ɔ tɩ Nyanmtan Awa'n y'ɔ le wɔ a, anɩn kan maan ye tí!”

⁶⁴ Zozi kɔ bua yí ke: “Yê wɔ nɔn wɔ sɩ ɛ le kan nɩn ɔ. Nan mɩn kan mɩn kele ɛmɔ ke ɛnɛ m'ɔ kɔ'n, ɛmɔ 'ba nwun yí ke *Mân Baa'n tɩ Nyanmtan tunminfɔɛ'n fama

sv. ESE EMO 'ba nwun yí KE O fi anwunno elO bolé nún anun O lE ba.”

⁶⁵ MO Nyanmtan tEeyifue kpain'n tulu ejole so'n Zozi anvan nun'n, O KO SO taladie'n mo yí muonun O wula'n O KO sosua nun. Yí nwan: “Sian die, ye mgbunndE man adanzie kún! Afi emO kwalaa a ti KE O'a han ejole ete O'a tia Nyanmtan! ⁶⁶ Nan emO nwan nze?”

BÉ kwalaa bé nwan: “O fata KE BE kun yí.”

⁶⁷ Ehi, BE KO TUTU Zozi anyunnun ngesele, ESE BE KO TUTU YÍ KOTOLE. Mmie-mO fia yí nyin BE kpaci yí nyin nún asu, ⁶⁸ antn bé nwan: “WÓ MO E TI Kilisi'n, kele yé svanlan'n mo O'a kpaci wÓ nyin nún asu'n!”

Pieli 'ba se KE O nzi man Zozi

(Maakí 14.66-72, Luku 22.56-62, Zvan 18.15,25,27)

⁶⁹ O 'ba yo so'n, antn PIELI ti awulo nún avu elO. Nyanmtan *tEeyifue kpain nún afantan kún KO a PIELI anwun ebELE, yí nwan: “WÓ KUSU WÓ, antn E si Zozi m'O fi Galile mân nún anun nún asu bie.”

⁷⁰ M'O hanlun so'n, PIELI sulí akpuluwa bé kwalaa bé nyunnun ebELE. Yí nwan: “Svanlan'n mo E lE kan yí ejole'n, mún nzi man yí.”

⁷¹ Ehi, O fi ebELE O KO jasv O KO ho KO jinlan awulo nún anvan nún anun elO. Afantan kún biekun KO nwun yí. O KO han KO hele bé MO BE gua ebELE'n KE: “Zozi m'O fi Nazaretí'n, antn bian Ehi si yí sv bie.”

⁷² Ehi, PIELI nwan: “Mún kan ndâ KE mín die, mún nzi man svanlan so'n!”

⁷³ O hyeli kaan an, bé MO BE gua ebELE'n KO kpunngE PIELI, bé nwan: “O ti ananhole, E WO menian so'n-mO anun bie. O sanlun KE WÓ ejole'n kele lúka MO E fi'n.”

⁷⁴ Ehi, PIELI nwan: “Mún kan ndâ KE mún nzi man svanlan so'n! SE ato yÊ mún di a, Nyanmtan Kpili túa mín yí nwun kale!”

KE ɔ 'kan sɔ nɪn ala, kokolokoo! Akɔ'n kɔ bɔ. ⁷⁵ Pɪɛɪɪ ati kɔ kacɪ ɛjɔɪɛ'n mɔ Zozi hanɪn heleɪ yɪ'n. Zozi nwan: “ɔ nɔn dede mɔ akɔ'n 'bɔ'n, ɛ 'kan yɪ ngɔkɔn kpê nsan kɛ ɛ nzi man mɪn.” M'ɔ yɔɪ sɔ'n, Pɪɛɪɪ fitelɪ ɔ sunlin sɛɪɛ kpa.

27

Bé nɔn Zozi 'ba hɔ kɔnmanna Pilatɪ aja sɔ
(Maakɪ 15.1, Luku 23.1-2, Zɔvan 18.28-32)

¹ Mɔ alíɛ'n hɪnɪn'n, Nyanmtan *tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ kwalaa anɔvan sɛɪɪ bé nɔn kɛ bɛ 'kun Zozi. ² Bɛ kɔ man bɛ kɔ cɪcɪ Zozi. Bɛ kɔ fa yɪ bɛ kɔ hɔ kɔ wula *Lɔmɔn kɔnmanna nɪn asa nun. Kɔnmanna sɔ'n, bɛ fɛɪɪ yɪ *Pilatɪ.

Zudast ewue'n
(Junman'n 1.18-19)

³ Mɔ Zudast m'ɔ yɪɪ Zozi manɪn'n nwunlin kɛ bɛ ɪɛ ba hun Zozi'n, ɔ kɔ ɪɪ yɪ nɔn yalɛ kpa. Jɛɛ fufue mma abulasan'n mɔ Nyanmtan *tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ falɪ manɪn yɪ'n, ɔ kɔ fa ɔ kɔ sa kɔ bɛɪɪ bé. ⁴ Yɪ nwan: “M'an yɔ ɛɛ, ɔ sanɪn kɛ m'an tɔn sɔvanlan ɛsɔvan maan b'a hun yɪ.”

Mɔ Zudast hanɪn sɔ'n, bé nwan: “ɔ nvalɪ man yé nɔn. Wɔ ngɔnmɪn wɔ ɛjɔɪɛ ɔ!”

⁵ Zudast kɔ ju esika'n kɔ gua Nyanmtan sua nɪn anun ɛbɛɪɪ ɔ kɔ hɔ kɔ bɔ yɪ kɔmɪn.

⁶ Nyanmtan tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ kɔ stsa esika'n. Bé nwan: “Yé mala'n mman man yé atɪn kɛ yɛ fá esika sɔ'n yɛ gúa asɔnɪn esika nɪn anun. ɔ sanɪn kɛ sɔvanlan moja esika ɔ.”

⁷ Bɛ hanɪn sɔ mɔ bé kwalaa bé nɔvan sɛɪɪ yɪ nɔn'n, bɛ falɪ esika sɔ'n bɛ toɪ sɔvanlan'n m'ɔ nɔn ninngɛ

nɪn ebo'n. BE falt aste sɔ'n be yɔlt nyɔfue asielte.
⁸ Ehi ati, ene nun ene, be te fele lɪka sɔ'n “Moja Ebo”.
⁹ ɔ man ejɔle'n mɔ Nyanmtan falt wulalt kpɔmanfue
 Zolomin anvan'n kpɪnlɪn sɔ. Kpɔmanfue Zolomin nwan:
 Jete fufue mma abulasan, esika mɔ Izalayɛ amma'n-mɔ
 anvan selɪ yɪ nwɔn be falt be lili yɪ gua nɪn anɪn. ¹⁰ Esika
 sɔ'n b'a fa b'a to sɔanlan'n m'ɔ nwɔn ninnge nɪn ebo'n
 ke yɛ Mɪn hanlɪn helelt mɪn'n.

Pilatɪ 'ba bisa Zozi kosuan

(*Maakɪ* 15.2-5, Luku 23.3-5, Zɔvan 18.33-38)

¹¹ BE falt Zozi be hɔlt kɔnmanna nɪn aja sɔ. ɔ kɔ bisa
 Zozi ke: “Zufɔ'n-mɔ belemgbɪn'n y'ɔ le wɔ ɔ?”

Zozi nwan: “Yê wɔ nɔvan wɔ sɔ ɛ le kan nɪn ɔ.”

¹² Nan mɔ Nyanmtan *teeyɪfue mgbain'n-mɔ nun
 Zufɔ mgbain'n-mɔ 'tɔn Zozi esɔvan'n, Zozi ngɔ te man
 bé sɔ. ¹³ Ehi, Pilatɪ nwan: “Esɔvan nwala ehi mɔ be le
 tɔn wɔ'n, ɛ ndɪ man ɔ?”

¹⁴ Zozi ngɔ bua ejɔle kpɔle kɔn sɔa. M'ɔ man ejɔle'n
 sinlɪn kɔnmanna nɪn anwɔn kpili nɪn anɪn.

Pilatɪ 'ba man be kun Zozi

(*Maakɪ* 15.6-15, Luku 23.13-25, Zɔvan 18.39-19.16)

¹⁵ BE 'di *Pakɪ fetɪ biala a, sɔanlan mɔ be kɔ tu yɪ
 fiadt mɔ menian'n-mɔ kulo ke be yaci yɪ'n, kɔnmanna'n
 yaci sɔanlan sɔ'n. ¹⁶ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɪn bian kɔn la fiadt.
 BE fele bian sɔ'n Balabastɪ. Yɪ nwɔn yɔ esulo kpa, ese bé
 kɔalaa be sɪ yɪ. ¹⁷ Pilatɪ kɔ bisa menian'n-mɔ mɔ b'a yia
 ebɛle'n ke: “Balabastɪ nun Zozi mɔ be fele yɪ Kilisi'n, bé
 nunhan benin yê emɔ kulo ke n yáci yɪ ɔ?” ¹⁸ ɔ kɔ bisa
 bé sɔ, aftɪ ɔ sɪ yɪ fɔɔn ke be kpɔ Zozi, yɪ ti yê b'a hyɪ
 yɪ b'a man yɪ ɔ.

¹⁹ Anɪn Pilatɪ tɪ lɪka mɔ be di ejɔle'n, yɪ yɪ falt ngalte
 hɔlt manlɪn yɪ ke: “N'ɛ fa wɔ ejɔle tu sɔanlan sɔ nɪn

anwɔn, ɔ ti sɛsɛfɔɛ. Yí dunman nun, ɛnɛ kɔngɔɛ n jɔnlɔn ɛlɛɛ ɛtɛ ɛtɛ.”

²⁰ Tɛmɔn sɔ'n, anɔn Nyanmtɔn *tɛɛyɔfɔɛ mgbain'n-mɔ nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ lɛ wowula meninsɔnman nɔn abɔ kɛ bɛ hán maan ɔ yáci Balabast nán bɛ hún Zozi.

²¹ Kɔnmanna'n kɔ bisa bɛ biegun kɛ: “Bɛ menian nnyuan'n, benin yɛ ɛmɔ kulo kɛ n yáci yí ɔ?”

Bɛ kwalaa bɛ nwan: “Yáci Balabast!”

²² Pilatɔ kɔ bisa bɛ kɛ: “Anɔn Zozi mɔ bɛ fɛɛ yí Kilisi'n, n yó yí sɛ?”

Bɛ kwalaa bɛ nwan: “Bɔbɔ yí kulɔwa sɔ!”

²³ Pilatɔ kɔ bisa bɛ kɛ: “Nzuke ɛtɛ dɛtɛ yɛ ɔ'a yɔ ɔ?”

Bɛ kwalaa bɛ kɔ tɛtɔn sɛɛ kpa bɛ nwan: “Bɔbɔ yí kulɔwa sɔ!”

²⁴ Anɔn menian'n-mɔ lɛ tɛtɔn sɔnman. Pilatɔ nɔn an, ɔ ngɔala man like fí kún yɔ. ɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ fa nzue ɔ kɔ nwunznin yí sa menian'n-mɔ kwalaa anyunnun ɛbɛɛ. Yí nwan: “Sɔnlan ɛht ewue'n, mɔn nwɔn nɔn man nun, m'an yɔ mɔn sa nun! ɛmɔ angɔnmɔn, bɛ ɛjɔɛ ɔ!”

²⁵ Bɛ kwalaa bɛ nwan: “Yuo o! Yɛ nɔn yɛ mma'n-mɔ, man yí ewue nɔn anwɔn ɛjɔɛ kpólo yɛ!”

²⁶ ɛht, Pilatɔ kɔ yáci Balabast. ɔ kɔ man bɛ kɔ fin Zozi mgbele. Mɔ bɛ finlin yí yuel't'n, ɔ yɔtɔ yí manlɔn maan bɛ bɔbɔtɔ yí kulɔwa sɔ.

Nzalafɔ'n-mɔ 'ba gɔlɔ Zozi anwɔn

(Maakt 15.16-20, Zɔan 19.2-3)

²⁷ Pilatɔ nzalafɔ'n-mɔ falt Zozi hɔlt yí awulo ɛɔ. Bɛ kɔ yia nzalafɔɛ'n-mɔ kwalaa Zozi anwɔn ɛbɛɛ. ²⁸ Bɛ kɔ yɔ yí taladɛ'n m'ɔ wula'n, bɛ kɔ fa taladɛ kɔkɔɛ bɛ kɔ wula yí. ²⁹ Bɛ kɔ nwɔn mmowe abotile bɛ kɔ bɔ yí ti. Bɛ kɔ fa ndɛɛ kpɔman bɛ kɔ wula yí sa fama nɔn anun.

Mɔ bɛ yɔlt sɔ yuelt'n, bɛ kɔ kɔtɔ yɨ nyunnun ɛbɛlɛ bɛ kɔ yɛyala yɨ nwɔn. Bɛ nwan: “Zufu'n-mɔ belemgbin, ahɨn o!” ³⁰ Bɛ kɔ tɔtɔ yɨ nwɔn nɛsɛlɛ. Bɛ kɔ tɔa yɨ bɛ kɔ le kpɔman'n m'ɔ le'n bɛ kɔ fa bɛ kɔ fifin yɨ tin nɨn anun. ³¹ Bɛ yɛyalalt yɨ nwɔn dede mɔ bɛ kunnun jɔlt'n, bɛ kɔ yɨ taladɛ kɔkɔlɛ'n mɔ bɛ falt bɛ wulalt yɨ'n. Bɛ kɔ fa yɨ muonun yɨ taladɛ dɛ'n bɛ kɔ wula yɨ yɛ bɛ nɔn yɨ hɔlt bɛ bubɔlt yɨ kulɔwa sɔ ɔ.

Bɛ 'ba bubɔ Zozi kulɔwa sɔ

(Maakɨ 15.21-32, Luku 23.26-43, Zɔan 19.17-27)

³² Mɔ bɛ fi kulo nɨn anun bɛ 'fite'n, bɛ nɔn bian kɔn kɔ yia. Bian sɔ'n, bɛ fɛlɛ yɨ Simɔn. ɔ fi kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yɨ Silɛntɨn nɨn asɔ. Bɛ kɔ hyɨ yɨ bɛ kɔ fa Zozi kulɔwa'n bɛ kɔ sɔa yɨ. ³³ Bɛ hɔlt dede bɛ juli lɨka kɔn. Lɨka sɔ'n, bɛ fɛlɛ yɨ Gɔlɔgota. Gɔlɔgota'n, yɨ bu y'ɔ le kɛ tile kangɔ lɨka. ³⁴ ɛbɛlɛ, bɛ kɔ fa divɨn bɛ kɔ man Zozi kɛ ɔ nɔn. Divɨn sɔ'n, bɛ gualɨ nun ayile m'ɔ nɔn an, ɔ nnwun man yalɛ'n sunman. ɔ bɔlt sɔ, nan ɔ'a ngulo kɛ ɔ nɔn. ³⁵ Mɔ bɛ bubɔlt yɨ kulɔwa nɨn asɔ yuelt'n, bɛ kɔ hyɔtɨn tondo bɛ kɔ hye yɨ taladɛ'n-mɔ bɛ kɔ fa. ³⁶ ɛsɛ bɛ kɔ tɛtanlan yɨ nwɔn ɛbɛlɛ bɛ kɔ sisa yɨ. ³⁷ Like mɔ yɨ ti yɛ bɛ lɛ kun yɨ'n, b'a hɛlɛ b'a bɔ yɨ ti sɔ ɛbɛlɛ kɛ: “Sɔanlan ɛhɨ li Zozi. ɔ ti Zufu'n-mɔ belemgbin.” ³⁸ Bɛ kɔ bubɔ kodiawu nnyuan kɔsɔ kulɔwa sɔ Zozi anwɔn ɛbɛlɛ. Kɔn wɔ yɨ sa fama sɔ yɛ kɔn kɔsɔ wɔ yɨ sa bɛ sɔ.

³⁹ Bɛ mɔ bɛ 'stɨn ɛbɛlɛ'n, bɛ kɔsɔ kɔsɔ bɛ ti, anɨn bɛ lɛ kpɛ yɨ nzɔba. ⁴⁰ Bɛ nwan: “Wɔ mɔ wɔ nwan ɛ 'bu asɔntɨn sua'n, nán ɛ fa ctan nsan ɛ si yɨ fɔfɔlɛ'n, de wɔ nwɔn e! Sɛ wɔ nwan ɛ ti Nyanmtɨan Awa sakpa a, fi kulɔwa nɨn asɔ ju!” ⁴¹ *Tɛɛyɨfɔɛ mgbain'n-mɔ, nɔn *mala nɨn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn Zufu mgbain'n-mɔ kɔsɔ kɔ gɔlɔ yɨ nwɔn. ⁴² Bɛ nwan: “ɔ'a le menian'n-mɔ

ngv̄an, k̄v̄s̄v̄ yí muonun ɔ ngv̄ala man yí nw̄v̄n ngv̄an de! S̄e ɔ ti Izalaȳe belemgb̄in sakpa a, an̄v̄n ɔ fi k̄v̄l̄wa n̄v̄n as̄v̄ ɔ jú k̄t̄kaala, n̄án ȳe 'ba le yí ȳe di. ⁴³ ɔ'a susu yí ti ɔ'a gua Nyanm̄tan as̄v̄. Yí nwan: 'Nyanm̄tan Awa y'ɔ le m̄n'. S̄e Nyanm̄tan kulo yí a, an̄v̄n ɔ lé yí ti k̄t̄kaala!" ⁴⁴ Kodiawu'n-m̄ɔ k̄v̄s̄v̄ m̄ɔ b'a b̄v̄ɔ b̄é k̄v̄l̄wa s̄v̄ Zozi anw̄v̄n ɛb̄el̄e'n kp̄el̄t̄ yí nz̄v̄ba bie.

Zozi ewue'n

(*Maak̄* 15.33-41, Luku 23.44-49, Z̄v̄an 19.28-30)

⁴⁵ M̄ɔ s̄enz̄e'n jinlanl̄n b̄é ti afian'n, awosin wulal̄t m̄ân n̄v̄n anun l̄ka k̄v̄alaa dede ɔ juli n̄v̄s̄v̄ba d̄ɔe nsan.

⁴⁶ M̄ɔ b̄e 'k̄ɔ a b̄ɔ d̄ɔe nsan'n, Zozi k̄ɔ t̄tan nun s̄el̄e kpa. Yí nwan: "Eli, Eli, lama sabak̄tanin?" ɛj̄ɔl̄e s̄ɔ'n, yí b̄v̄ y'ɔ le k̄e "M̄ín Nyanm̄tan, m̄ín Nyanm̄tan, nz̄uke ati ȳê a ȳt̄ m̄ín ɔ?"

⁴⁷ M̄ɔ b̄é m̄ɔ b̄e jijin ɛb̄el̄e'n mmie-m̄ɔ t̄l̄t̄ yí ngan'n, b̄é nwan: "ɔ l̄e f̄el̄e Eli!"

⁴⁸ ɛb̄el̄e al̄a, b̄é nunhan k̄v̄n k̄ɔ nwanndi ɔ k̄ɔ h̄ɔ k̄ɔ fa eminlan ɔ k̄ɔ b̄ɔ div̄v̄n nyinnyanl̄nwa anun. ɔ k̄ɔ fa k̄ɔ san baka k̄v̄n ati ɔ k̄ɔ t̄t̄nḡe yí Zozi anv̄an k̄e ɔ n̄v̄n.

⁴⁹ Nan ɛh̄v̄l̄n-m̄ɔ nwan: "Jinlan maan ȳe n̄ían s̄e Eli k̄ɔ a k̄ɔ le yí a!"

⁵⁰ Zozi k̄ɔ t̄tan nun s̄el̄e kpa biekun, ɔ k̄ɔ ha nun.

⁵¹ M̄el̄e s̄ɔ'n, mgb̄enun ɛtanlan'n m'ɔ ja as̄ɔv̄n sua n̄v̄n anun'n k̄ɔ sua yí anwunno dede ɔ k̄ɔ ju yí ast̄. Ast̄e'n k̄ɔ k̄pusu, nȳɔb̄v̄e mgb̄ili'n-m̄ɔ anun k̄ɔ kpact̄ kpact̄.

⁵² S̄eka'n-m̄ɔ as̄v̄ k̄ɔ tike tike. Nyanm̄tan anw̄v̄nt̄e mma'n-m̄ɔ d̄ɔv̄n m̄ɔ b̄e wuli'n k̄ɔ t̄t̄nḡe t̄t̄nḡe. ⁵³ M̄ɔ Zozi fi ewue nun t̄t̄nḡel̄t̄'n, b̄é k̄v̄alaa m̄ɔ b̄e fi s̄eka'n-m̄ɔ anun b̄e fitel̄t̄'n, b̄e h̄ɔl̄t̄ kulo kp̄ili nwanzan-nwanzan n̄v̄n as̄v̄ b̄e ȳl̄t̄ b̄é nw̄v̄n b̄e helel̄t̄ menian d̄ɔv̄n kpa.

⁵⁴ M̄ɔ nzalaf̄v̄ kpain'n n̄v̄n yí nzalaf̄v̄'n-m̄ɔ m̄ɔ b̄é n̄v̄n yí l̄e sisa Zozi'n nwunlin k̄e ast̄e n̄v̄n a k̄pusu n̄v̄n yí

nzin ejole'n, esulo hanlɩn bé sɛlɛ kpa. Bé nwan: “Kannzu ɔ ti Nyanmtan Awa sakpa!”

⁵⁵ Anɩn mmalasua dɔʋn kpa kɔsɔ wɔ ebɛlɛ, bɛ jin mɔa bɛ lɛ nɩan Zozi. Bé yê bɛ sili Zozi sɔ sunmin Galile mân nɩn anun bɛ sɔlɩ yí ɔ. ⁵⁶ Mali m'ɔ fi Magɔdala'n, ɔ nɩn Zɔakɩ nɩn Zoʒɛfɔ anin Mali, ɔ nɩn Zebede amma'n-mɔ anin dɩɛ'n wɔ mmalasua sɔ'n-mɔ anun bie.

Zozi esie'n

(*Maakɩ* 15.42-47, Luku 23.50-56, Zɔan 19.38-42)

⁵⁷ Mɔ alíɛ'n 'kɔ yí nɔsɔba nun'n, esikafɔɛ bian kɔn kɔ a kɔ ju ebɛlɛ. Bian sɔ'n, bɛ fɛlɛ yí Zoʒɛfɔ, ɔ ti Zozi sɔanlan'n kɔn. ɔ fi Alimate kulo nɩn asɔ. ⁵⁸ ɔ kɔ hɔ kɔ tɔ Pilatɩ ɔ kɔ sɛlɛ yí kɛ ɔ 'fa Zozi fuin'n ɔ 'kɔ a sie yí. Eɩɩ, Pilatɩ kɔ man atɩn kɛ bɛ fá bɛ mán yí. ⁵⁹ ɔ kɔ le fuin'n ɔ kɔ fa kisaan fɔfɔlɛ kɔn ɔ kɔ fɔfɔ yí nɔwɩn. ⁶⁰ Yí muonun yí sɛka mɔ ɔ'a man b'a kpɛ yí ebɔta kɔn anun'n, ɔ kɔ sie Zozi nun. M'ɔ sielt yí yuelɩ'n, ɔ kunndolt ebɔɛ kpili kɔn ɔ nyinlin sɛka nɩn anɔan'n yê ɔ salt hɔlɩ ɔ. ⁶¹ Anɩn Mali m'ɔ fi Magɔdala'n, ɔ nɩn Mali kɔn'n bɛ wɔ ebɛlɛ. Bɛ tɩtɩ ast sɛka nɩn anyunnun.

Sɛka nɩn esisa'n

⁶² Zufɔ'n-mɔ bɔbbaltɩ bé nɔwɩn bɛ sielt. Mɔ yí alíɛ hɩnɩn m'ɔ ti ɛnɔwɩnmtan ele ctan'n, Nyanmtan *tɛɛyɩfɔɛ mgbain'n-mɔ nɩn *Falisifɔɛ'n-mɔ kɔ hɔ kɔ tɔ Pilatɩ. Bé nwan: ⁶³ “Nannan, akɔa atofɔɛ sɔ nɩn ejole kɔn mɔ anɩn yí nyɩn wɔ sɔ m'ɔ hanlɩn'n, yé ti a kpɩn sɔ. Yí nwan: ‘Sɛ mɩn wu a, yí ctan nsan, mɩn 'tinnge.’” ⁶⁴ Yí ti, man atɩn maan bɛ hɔ́ sísa sɛka'n dede ctan nsan. ɔ'a nyɔ man sɔ a, yí menian'n-mɔ 'kɔ a sa yí bɛ laka menian'n-mɔ kɛ: ‘ɔ fi ewue nun ɔ'a tinnge!’ Afi, sian ato mɔ bɛ 'di'n, ɔ 'tala daba dɩɛ'n.”

⁶⁵ Էիլ, Pilatı nwan: “Է 'nwun nzalafu, Էմօ fá bé hó, maan bé hó sísa yí kE mօ Էմօ kulo օ.” ⁶⁶ ԲԷ nսn bé kօ hօ, bE kօ nwun kE sEka nսn anսan'n nyin kanlanman kpa. ԲԷ kօ sie sս nzօԼԷ, bE kօ yaci nzalafu'n-mօ ԷբԷԼԷ kE bE sísa yí.

28

Zozi ewuetinnge'n

(*Maakı* 16.1-10, Luku 24.1-12, Zսvan 20.1-10)

¹ Մօ *Էնսոնմտan ele Ըtan'n սոնոն'n, մօԼԷ'n ողԷԼԷմօ, Mali m'օ fi Magıdala'n, օ nսn Mali kսն'n kօ a kօ nտan sEka'n. ² Կսնոմgba ala, asԷ'n kօ kpusu sԷԼԷ kpa. ԿԷ Մոն ԲօֆսԷ'n kսն fi anwunno օ kօ ju. օ kօ kսնոնո ԷԲսԷ'n m'օ nyin sEka nսn anսan'n օ kօ տս yí ahanմտan օ kօ ֆս օ kօ tanlan sս. ³ ԲօֆսԷ nսn anսոն'n ta sսa մտatn մտatn kE nyanմտan'n m'օ kքԷ մտatn մտatn'n. Կí taladԷ'n տı fufue hyԷԷԷն hyԷԷԷն kpa. ⁴ Esulo kօ han nzalafu'n-mօ kpa dede bé nսոն kօ ԡսսսu bé, bE gugua kE menian mօ b'a wս օ.

⁵ ԲօֆսԷ'n kօ han kօ hele mmalasua'n-mօ kE: “Nán bE sulo. Afı մոն սı kE Էմօ ԼԷ kքսոնոԷ Zozi, սսanlan'n mօ bE ԲսԲօԼı yí ԿսԼսԡա nսn asս'n. ⁶ օ ոոսոն man Էԡa. օ fi ewue nun օ'a tinnge kE օ kքոնոնո hanոն yí'n. Էմօ ԲáԼa bE ոían Լıka mօ anոն օ Լa'n. ⁷ Էմօ hօ ոԷ-ոԷ bE hán héԼԷ yí menian'n-mօ kE օ fi ewue nun օ'a tinnge. Sıan ԸԷ, օ ԼԷ kօ a nսոնոԷ Էմօ Galile mán nսn anսn. ԷԼօ yê Էմօ 'nwun yí օ. NgalıԷ'n mօ մոն nwan մոն 'kan մոն keԼԷ Էմօ nսn anոն.”

⁸ Մօ mmalasua'n-mօ fi sEka nսn asս bE 'kօ'n, esulo ոսն ֆԷ elie kpılı kpa hanոն bé. ԲԷ ԼԷ ԷնԡանոԷ bE ԼԷ kօ a han bE keԼԷ Zozi menian'n-mօ. ⁹ Կսնոմgba ala, bE ոսն Zozi kօ yia nun. Zozi nwan: “M mo ahոն, m mo ahոն o!” Մօ Zozi bısalı bé ahոն yuelı'n, bE kօ kքոնոնո yí bE kօ

sɔ yí ja ntɔn anun, bɛ kɔ kɔtɔ yí nyunnun ɛbɛɛ bɛ kɔ sɔ yí. ¹⁰ Ɛhɪ, Zozi kɔ se bɛ kɛ: “Nán bɛ sulo. Ɛmɔ hɔ hán héle mín nianman'n-mɔ kɛ bɛ hɔ Galile mân ntɔn anun ɛlɔ. Ɛbɛɛ yɛ bɛ 'nwun mín ɔ.”

Nzalafu'n-mɔ ɛjɔɛ'n

¹¹ Mɔ anɔn mmalasua'n-mɔ aja wɔ atunnun'n, nzalafu'n-mɔ mɔ bɛ lɛ sisa sɛka'n, mmie-mɔ kɔ sa kɔ hɔ kulo. Bɛ kɔ hɔ kɔ bɔ ɛjɔɛ'n m'ɔ walt ntɔn anun amannɛ bɛ kɔ hele Nyanmtan *tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ. ¹² Nyanmtan tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ nɔn Zufu mgbain'n-mɔ kɔ yia. Mɔ bɛ nɔan sɛlt bɛ nwɔn yuelɪ'n, bɛ kɔ man nzalafu'n-mɔ esika dɔɔn kpa. ¹³ Ɛsɛ bɛ nwan: “Sɛ bɛ bisa ɛmɔ a, ɛmɔ hán kɛ kɔngɔɛ mɔ ɛmɔ 'dafu'n, yí menian'n-mɔ a a sa yí a hɔ. ¹⁴ Sɛ kɔnmanna'n tɪ a, yɛ 'tɔ yí akɔbɛ nán ɛmɔ ati a nga man nun.”

¹⁵ Nzalafu'n-mɔ lelt esika'n, bɛ hanɪn yí kɛ Nyanmtan tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ hanɪn helelt bɛ nɔn ala. Ɛnɛ nɔn ɛnɛ, Zufu'n-mɔ tɛ kan ɛjɔɛ sɔ'n.

Zozi 'ba yɪ yí nwɔn kele yí menian'n-mɔ

(*Maak* 16.14-18, Luku 24.36-49, Zɔan 20.19-23, Junman'n 1.6-8)

¹⁶ Ɛhɪ, Zozi menian bulu nɔn kɔn'n hɔlt Galile mân ntɔn anun ɛlɔ bɔka'n mɔ Zozi helelt bɛ nɔn asɔ. ¹⁷ Mɔ bɛ nwunlin yí'n, bɛ kɔtɔlt bɛ sɔlt yí. Nan kɔsɔ bɛ mmie-mɔ a nne a nni man. ¹⁸ Zozi kɔ kpunngɛ bɛ, ɔ kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: “B'a fa anwunno ɛlɔ nɔn asɪ ɛwa tunmin'n kɔalaa b'a wula mín sa nun. ¹⁹ Ɛhɪka ati, ɛmɔ hɔ mân ntɔn anun menian'n-mɔ kɔalaa anwɔn, ɛmɔ mán bɛ káci mín menian. Ɛmɔ sɔnɔn bɛ wɔ Sɪɛ nɔn Baa, ɔ nɔn Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n dunman nun. ²⁰ Ninngɛ'n kɔalaa mɔ m'an han m'an hele ɛmɔ'n, ɛmɔ héhele bɛ maan bɛ

γύ. Εσε εμο nwún γί κε m̄n n̄n εμο san al̄htan biala dede ɔ̄ kɔ̄ ju m̄n n̄n ayuel̄ε.”

Nythyε Fufōlē'n

Anyin: Nythyε Fufōlē'n New Testament

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Anyin

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 21 Apr 2022

5ed90154-0957-582f-bfd3-30c8b97e5b17